

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain, työttömyysturvalain ja työsopimuslain muuttamisesta**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Valtion rahoittaman ansiopäivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen käyttömahdollisuutta laajennettaisiin palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen. Muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun. Valtion rahoittaman työttömyysturvan käyttäminen toisi palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen joustavuutta, joka mahdollistaisi nykyistä paremmin työttömien määrän ja heidän yksilöllisten palvelutarpeidensa huomioon ottamisen.

Palkkatuen enimmäismääriä esitettäisiin muutettavaksi siten, että kiinteän prosentuaalisen osuuden sijasta tuen määrä olisi enintään 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Valtion talousarviossa määriteltäisiin kuukaudessa maksettavan palkkatuen enimmäismäärä. Palkkatukea suunnattaisiin nykyistä selvemmin työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen. Tukea ei enää myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luettaisiin palkkatuetusta työstä lähtökohtaisesti 75 prosenttia työssäoloehdon muutoin täyttävistä kalenteriviikoista.

Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin 12 kuukauteen. Starttirahan määrä olisi aina työttömyysturvalaissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. Lisäosan myöntämisestä luovuttaisiin. Starttirahaa voitaisiin myöntää päätoimisen yritystoiminnan aloittavan henkilöasiakkaan lisäksi henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisena harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi.

Työttömiä kannustettaisiin ottamaan vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa.

Työttömien työnhakijoiden työnhaun tueksi ja työllistymiskynnyksen alentamiseksi työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettaisiin kokeiluluonteisesti. Työkokeilua olisi mahdollista käyttää työnhakijan soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan kunta on työllistämisvelvoitteen perusteella velvollinen järjestämään työtä velvollisuuden piiriin kuuluville työttömille. Esityksessä ehdotetaan työsopimuslaissa säädettäväksi, että työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä lomautetuille, osa-aikaisille ja takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville työntekijöille olisi mahdollista tietyissä rajatuissa tilanteissa poiketa. Lisäksi työsopimuslain koeaikasäännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättävä säännös soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeilua ja palkkatukea koskevista säännöksistä poistettaisiin viittaukset työsopimuslain tarkoittamaan työntarjoamisvelvollisuuteen.

Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta parannettaisiin muuttamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia siten, että koulutusta vailla olevilla alle 25-vuotiailla nuorilla olisi

oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta samoin edellytyksin kuin muillakin työnhakijoilla. Kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin osallistuminen velvoittaa työtöntä työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Tästä syystä kulukorvausta ei enää maksettaisi työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta.

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin tehtäisiin lisäksi eräitä pienempiä muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kuuta 20

Sisällys

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman mukaan ”hallitus uudistaa sosiaali- ja työttömyysturvaa tavalla, joka kannustaa työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja säästää julkisia voimavaroja.” Osana tätä hallitus luo ”osallistavan sosiaaliturvamallin, jonka tavoitteena on palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen sekä irtisanotun työntekijän parempi tukeminen heti työttömyyden kohdalla.” Osana mallin luomista selvitetään ”voitaisiinko työttömyysturvaa käyttää nykyistä laajemmin osaamisen kehittämiseen ja työllistymiskynnyksen alentamiseen sekä työelämäosallisuuden vahvistamiseen.”

Tässä esityksessä esitetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) muuttamista hallituksen strategisen ohjelman mukaisesti. Työttömyysetuutta voitaisiin käyttää starttirahan ja palkkatuen rahoittamiseen vuosina 2017–2018 sekä liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Palkkatuen ja starttirahan enimmäismäärää ja -kestoa koskevia säännöksiä muutettaisiin. Palkkatuen myöntämisedellytyksiä muutettaisiin siten, että tukea nykyistä selvemmin myönnettäisiin pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisemiseen. Palkkatuen käyttötarkoitusta muutettaisiin siten, että palkkatukea ei voisi enää myöntää vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen työssäoloehto ei pääsääntöisesti kertyisi palkkatuetussa työssä täysimääräisesti.

Oikeus- ja työministeri asetti tammikuussa 2016 selvityshenkilön kartoittamaan eri toimijoiden näkemyksiä toimenpiteistä, joilla työnantajien työllistämiskynnystä sekä työttömien työllistämiskynnystä voitaisiin alentaa ja näin vähentää työttömyyttä. Selvityshenkilö Maria Kaisa Aulan tehtävänä oli koota eri toimijoiden ehdotukset sekä tehdä niiden pohjalta esitys käynnistettävistä kokeiluista. Selvityshenkilö kartoitti laajasti eri tahojen näkemyksiä ja ehdotti kehitettäväksi muun muassa palvelua, jossa työtön työnhakija voisi lyhytkestoisesti työskennellä ei-työsuhteisesti potentiaalisen työnantajan tehtävissä ja näin osoittaa työnantajalle osaamistaan.

Vuonna 2015 lisääntyneen turvapaikanhaun myötä perusopetusta tarvitsevien määrän arvioidaan kasvavan. Hallituksen 3.5.2016 julkaiseman kotouttamisen toimintasuunnitelman mukaan osalla oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa maahan tulleista on hyvin puutteellinen koulutustausta ja on odotettavissa, että oppivelvollisuusiän päättyessä perusopetuksen suorittaminen jää kesken. Toimintasuunnitelmassa on päätetty, että työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen koulutuksen tukiajan kesto pidennetään sellaisissa tapauksissa, jossa perusopetuksen suorittaminen jäisi muutoin kesken. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin kotouttamisen toimintasuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat esittäneet kilpailukyky sopimusta koskevassa neuvottelutuloksessaan, että työttömyysturvan taso määräytyisi työpaikalla tehtyä ns. selviytymissopimusta edeltävän tason mukaan. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista kilpailukyky sopimuksessa tarkoitetulla tavalla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen

EU:n valtiontukisäännöt koskevat toimenpiteitä, joissa julkinen sektori myöntää yrityksille tukea tai muuta etua. Yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena (Komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti) tai de minimis -tukena (Komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen), lukuun ottamatta työolosuhteiden järjestelytukea, jonka myöntämisessä ei noudateta EU:n valtiontukisääntelyä. Starttiraha ja valtion rahoittama osuus yritystoiminnan kehittämispalvelusta myönnetään de minimis -tukena ja palkkatuki joko ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Valtion rahoittama osuus työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta katsotaan joissakin tilanteissa rahoitukseen osallistuvan yrityksen saamaksi valtiontueksi ja siihen sovelletaan de minimis -asetusta tai ryhmäpoikkeusasetusta.

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea ei saa myöntää, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Voimassa olevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään ainoastaan palkkatuen osalta, ettei tukea voi myöntää eikä maksaa edellä mainituissa tilanteissa.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työ- ja elinkeinoviranomainen järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempisiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää, kun työttömyys on jatkunut yhdenjaksoisesti kolme kuukautta, kuusi kuukautta ja sen jälkeen aina kuuden kuukauden välein, jollei haastattelun järjestäminen ole työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Haastattelun järjestäminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin silloin, kun työnhakijaksi ilmoittautuvalla on varma tieto lyhyehkön ajan sisällä alkavasta työstä, opinnoista, asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen alkamisesta, siirtymisestä perhevapaalle taikka muusta vastaavasta muutoksesta.

Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Myöhemmissä haastatteluissa arvioidaan lisäksi työnhaun tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja tarkistetaan suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja ja koulutusta ja muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluita.

Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma on laadittava, jollei sen laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta, viimeistään työnhakijan ensimmäisessä haastattelussa. Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelman laatiminen tai tarkistaminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa myös työnhakijan haastattelun järjestämistä pidetään ilmeisen tarpeettomana.

Edellä kerrotusta seuraa, että työnhakijan haastattelulle säädetyt määräajat ovat samalla työllistymissuunnitelman laatimista ja tarkistamista koskevat määräajat. Suunnitelmaa voidaan tarkistaa myös näiden määräaikojen välillä työnhakijan tilanteesta riippuen ja aina työnhakijan pyynnöstä.

Jos työnhakija ei saavu paikalle työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, seurauksena voi työttömyysetuuden menettäminen. Tästä säädetään työttömyysturvalain 2 a luvussa. Samoin työllistymissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta kieltäytymisestä ja suunnitelman toteuttamisen laiminlyönnistä voi seurata työttömyysturvaseuraamus.

Työkokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun työpaikalle ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Ura- ja ammatinvalintavaihtoehtojen selvittämiseksi työkokeilua käytetään silloin, kun henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus tai kysymys on alan tai ammatin vaihtamisesta. Työkokeilulla voidaan selvittää kiinnostaako ala tai ammatti henkilöä tai onko hän soveltuva kyseisen alan tehtäviin tai ammattiin. Työkokeilua voidaan käyttää myös sen selvittämiseksi, olisiko yrittäjyys henkilöasiakkaalle sopiva uravaihtoehto.

Työkokeilua voidaan käyttää työmarkkinoille paluun tukemiseksi tilanteessa, jossa henkilö on ollut poissa työmarkkinoilta joko työttömyyden tai muiden syiden, esimerkiksi perhevapaan, vuoksi. Työkokeilun avulla työnantaja ja työ- ja elinkeinotoimisto voivat arvioida, ovatko henkilön osaaminen ja yleiset työelämävalmiudet ajan tasalla vai tarvitaanko työmarkkinoille sijoittumiseksi esimerkiksi palkkatukea, koulutusta tai työhönvalmentajan tukea.

Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta. Työkokeilu ei voi kuitenkaan kestää samalla työkokeilun järjestäjällä kuutta kuukautta pidempään. Poikkeuksena on kunta, jossa työkokeilu voi kestää enintään kuusi kuukautta samoissa tehtävissä.

Vuonna 2015 alkoi lähes 65 000 työkokeilujaksoa, joista noin 31 500 järjestettiin työmarkkinoille paluun tukemisen tarkoituksessa ja noin 33 500 ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi. Tilastojen mukaan työkokeilujaksoista 34 prosenttia oli alle kuukauden pituisia, 40 prosenttia 1–3 kuukauden pituisia ja 26 prosenttia 3–6 kuukauden pituisia. Tilastot kertovat työkokeilujaksojen määrän, mutta eivät sitä, kuinka suuri osa jaksoista on niin sanottuja jatkojaksoja eli sellaisia, joissa työkokeilu on jatkunut uudella sopimuksella saman työkokeilun järjestäjän tehtävissä katkoksetta.

Vuonna 2015 työkokeilun aloitti noin 44 000 eri henkilöä. Aloittaneista noin 23 500:lla (53 prosentilla) oli ammatillinen koulutus. Ammatillisen koulutuksen suorittaneista noin 41 prosenttia aloitti kokeilun työmarkkinoille paluun tukemiseksi ja noin 59 prosenttia ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi. Ammatillisen koulutuksen omaavista työkokeilun aloittaneista henkilöistä noin 20 prosentilla oli työllistymistä vaikeuttava vamma tai sairaus,

noin 17 prosenttia oli maahanmuuttajia ja noin 57 prosenttia oli edellisiin ryhmiin kuulumattomia nuoria.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty työkokeilua koskevista rajoituksista. Jos työkokeilun järjestäjä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työkokeilun järjestäjän palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, työkokeilu voidaan järjestää, jos työkokeilun järjestäjä on ennen työkokeilusopimuksen tekemistä työsopimuslain edellyttämällä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työkokeilun järjestäjällä ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen. Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun myöskään, jos työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on määritelty seikat, jotka työkokeilusopimuksesta on käytävä ilmi. Sopimuksessa määritellään työkokeilun tavoitteet sekä sovitaan tehtävistä, joita kokeiluun osallistuva suorittaa. Sopimuksessa sovitaan kokeilun suoritusajasta ja -paikasta, päivittäisestä ja viikoittaisesta kestosta sekä ajoittumisesta. Päivittäinen kesto voi olla neljä – kahdeksan tuntia ja kokeilua voidaan järjestää enintään viitenä päivänä viikossa. Sopimuksessa määritellään lisäksi työkokeiluun osallistuvan ohjauksesta ja valvonnasta työpaikalla vastaava henkilö sekä työttömyysetuuden maksaja, jolle työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava poissaoloista. Työkokeilua koskevaan sopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa työ- ja elinkeinotoimistolle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle kokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Työkokeilu on työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu, jonka ajalta työkokeiluun osallistuvalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon henkilöllä olisi oikeus työttömänä ollessaan. Työttömyysetuutta voidaan maksaa työkokeilun ajalta, vaikka työnhakijalla ei työttömänä ollessaan ole oikeutta työttömyysetuuteen omavastuuajan, odotusajan, korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen, ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen liittyvän rajoituksen tai työmarkkinatuen tarveharkinnan vuoksi. Jos työkokeilusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa, voidaan työkokeilun ajalta maksaa työttömyysetuus korotettuna. Työttömyysetuutta ei makseta palvelusta poissaolopäiviltä, ellei poissaololle ole työttömyysturvalaissa säädettyä hyväksyttävää syytä. Työkokeilun osallistumispäiviltä maksetaan lähtökohtaisesti kulukorvausta. Alle 25-vuotiaiden ammatillista koulutusta vailla olevien nuorten oikeus kulukorvaukseen on rajoitettu.

Jos työtön työnhakija kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työkokeilusta ilman työvoimapoliittisesti pätevää syytä, on kieltäytymisestä seurauksena työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitettu korvaukseton määräaika tai työttömyysetuuden menetys toistaiseksi toistuvan moitittavan menettelyn perusteella (työssäolovelvoite). Työkokeilun keskeyttämisestä ilman työvoimapoliittisesti pätevää syytä seuraa työttömyysetuuden menetys edellä kerrotulla tavalla, vaikka palvelusta ei olisi sovittu suunnitelmassa. Työkokeilu täyttää työnhakijalle asetettua työssäolovelvoitetta sekä ammatillista koulutusta vailla olevalle nuorelle asetettua seuraamusta.

Työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luetaan sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työkokeilussa.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työkokeiluun hakeutuvalla työttömällä henkilöasiakkaalle korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista, jotka aiheutuvat matkasta palvelun järjestäjän luo kokeilusta sopimiseksi. Kustannusten korvaaminen edellyttää, että korvaamista on pidettävä tarkoituksenmukaisena työvoiman saatavuuden ja työttömän työllistymisen kannalta.

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota henkilöasiakkaalle työnhakuvalmennusta, uravalmennusta sekä työhönvalmennusta. Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan koulutuskokeiluun oppilaitokseen ja työkokeiluun työpaikalle. Valmennus ja koulutuskokeilu ovat lyhytkestoisia palveluita. Työnhakuvalmennus voi kestää 12 kuukauden aikana enintään 20 päivää, uravalmennus enintään 40 päivää ja työhönvalmennus enintään 50 tuntia. Koulutuskokeilu voi kestää kerrallaan enintään kymmenen päivää.

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan edellä tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle. Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta syystä kuin poissaolojen vuoksi ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. Valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämistä muusta syystä kuin poissaolojen vuoksi ei ole säännelty laissa.

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen yhdessä työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa (yhteishankintakoulutus). Koulutuksen yhteishankinnan tavoitteena on edistää työllisyyttä, lisätä yritysyhteistyötä sekä laajentaa työvoimakoulutuksen rahoituspohjaa. Yhteishankintakoulutusta voidaan järjestää määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille, vuokratyöntekijöille sekä yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä.

Yhteishankintakoulutus on tuotteistettu käyttötarkoituksensa perusteella ja muodostuu kolmesta eri tuotteesta: RekryKoulutus, TäsmäKoulutus ja MuutosKoulutus. RekryKoulutus on tarkoitettu uuden työvoiman hankintaan tilanteessa, jossa työnantajan tarpeita vastaavaa osaavaa työvoimaa ei ole muutoin saatavilla. TäsmäKoulutusta käytetään työnantajan tehtävissä työskentelevien (sekä työnantajan palveluksessa olevan henkilöstön että vuokratyövoiman) jatko- ja täydennyskoulutuksiin siinä tarkoituksessa, että koulutuksen suorittaneet voisivat säilyttää työpaikkansa ja jatkaa työskentelyä työnantajan tehtävissä. MuutosKoulutuksessa työnantaja osallistuu irtisanomiensa tai irtisanottavien henkilöiden koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin toteuttaakseen yhteiskuntavastuutaan.

Valtion ja yritysten maksuosuudet yhteishankintakoulutuksesta vaihtelevat. Työnantajan maksuosuus koulutuksen kokonaishinnasta (ilman arvonlisäveroa) on RekryKoulutuksessa 30 prosenttia, MuutosKoulutuksessa 20 prosenttia ja TäsmäKoulutuksessa 30–50 prosenttia riippuen työnantajan henkilöstömäärästä ja liikevaihdosta.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu yhteishankintakoulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan de minimis -tukea. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole muilta osin todettu EU:n valtiontukisäännösten soveltamisesta koulutuksen yhteishankintaan. Valtion rahoittama osuus TäsmäKoulutuksesta on kuitenkin käytännössä katsottu elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan saamaksi valtion tueksi. Tuki on katsottu EU:n valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 31 artiklan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi ja siitä on tehty EU:n valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen ilmoitus komissiolle. Ilmoitettu tukiohjelma on voimassa 31.12.2020 saakka. Muilta osin yhteishankintakoulutukseen (RekryKoulutus ja MuutosKoulutus) ei sovelleta valtiontukisääntelyä.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voidaan työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan tukea työttömyysetuudella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettulla tavalla. Opiskelun tukeminen edellyttää, että työnhakijalla on muun muassa oltava työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Lisäksi edellytetään, että opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa. Opiskelun on myös olennaisesti parannettava työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Opiskelun tukemista koskevia säännöksiä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen aikana aloitettuja tai työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja. Säännöksen tarkoituksena on estää suora siirtyminen opintotuelta yleensä määrältään suuremmalle työttömyysetuudelle.

Opiskelun tukemiselle työttömyysetuudella ei muiden edellytysten täytyessä ole estettä esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijä irtisanotaan tuotannollisista tai taloudellisista syistä ja hän on aloittanut opinnot työsuhteen aikana. Jos työntekijä ja työnantaja sopivat irtisanomisen yhteydessä työnantajan maksamasta tukipaketista, työttömyysetuutta voidaan maksaa opiskelun tukemiseksi tukipaketin mahdollisen jaksottamisen päätyttyä. Tukemisen 24 kuukauden enimmäisaika alkaa kulua työ- ja elinkeinotoimiston päätettyä tukemisen aloittamisesta, mahdollisesti jo tukipaketin jaksotusaikana, vaikka työttömyysetuutta ei vielä tosiasiallisesti maksettaisi. Lainsäädännöstä johtuvaa estettä sille ei ole, että tukemisen katsottaisiin alkavan vasta tukipaketin jaksotusajan päätyttyä.

Edellä mainittuun esimerkkiin verrattuna tilanne muuttuu, jos tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottu työntekijä saa työnantajan maksaman tukipaketin ja aloittaa opinnot työsuhteen päätyttyä. Tällaisessa tilanteessa opiskelun tukeminen työttömyysetuudella on mahdollista vain silloin, kun tukeminen päätetään aloittaa opintojen aloittamisajankohdasta tukipaketin jaksotusaikana, vaikka työttömyysetuutta ei vielä tosiasiallisesti maksettaisi.

Yliopistossa suoritettavat tutkintotavoitteiset opinnot ovat yleensä pitkäkestoisia, eikä niiden tukemista työttömyysetuudella sen vuoksi ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Tästä syystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty, että kaikkia tuettavia opintoja koskevan vähintään vuoden keskeytyneenä olemisen lisäksi tukemista koskevia säännöksiä sovelletaan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen yliopistossa vain, jos kyse on työnhakijan aiemmin harjoittamista opinnoista, joiden todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Säännöksestä voidaan poiketa, jos opiskelun tukemiselle on erityisiä syitä.

Koska yliopistossa suoritettavan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen johtavia opintoja voidaan tukea vain silloin, kun opiskelija täyttää sekä kaikkia aiemmin harjoitettuja opintoja koskevan keskeytyneenä olemista koskevan vaatimuksen että yliopisto-opintojen aiemmin harjoittamista koskevan vaatimuksen, yliopistossa suoritettavan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista voidaan käytännössä tukea vain seuraavissa tilanteissa:

- Opintoja on harjoitettu aiemmin ja niiden keskeytymisestä on vähintään vuosi.
- Työnhakija aloittaa kokonaan uudet opinnot ja opiskelun tukemiseen on erityinen syy.
- Työnhakija jatkaa työssä ollessa tai työvoimakoulutuksena aloitettuja ja aiemmin harjoitettuja opintoja, joiden keskeytymisestä on alle vuosi tai jotka eivät ole lainkaan keskeytyneet. Lisäksi edellytetään, että opiskelun tukemiseen on erityinen syy.

Työttömyysetuutta voidaan maksaa opiskelun tukemiseksi enintään 24 kuukauden ajan. Tukiaikaa ei voida pidentää edes ns. hyväksyttävistä syistä. Tukiajan kulumisen voi kuitenkin keskeyttää. Keskeyttämisestä on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Henkilö saa opiskella keskeytysaikana haluamassaan laajuudessa, mutta työttömyysetuuteen hänellä ei ole oikeutta.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna, jolloin kotoutujien omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22 – 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Omaehtoinen opiskelu täydentää kotoutujien yksilölliset tarpeet huomioonottavaa koulutustarjontaa. Omaehtoisena koulutuksena järjestetään koulutuksia, joita työvoimakoulutuksena ei välttämättä ole tarjolla, kuten aikuisten peruskouluopintoja. Omaehtoinen koulutus on tärkeä lisä työvoimakoulutuksena järjestettävälle kotoutumiskoulutukselle. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä maahanmuuttajan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 4–9 §:ssä säädetään.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea työnantajalle palkkauskustannuksiin, kun työnantaja palkkaa työttömän työnhakijan. Starttirahaa työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa.

Palkkatuki ja starttiraha rahoitetaan valtion talousarviossa olevista työllisyysmäärärahoista. Työllisyysmäärärahoista rahoitetaan myös valtiolle osoitettava määräraha työttömien työnhakijoiden palkkaamiseen. Palkkatuen ja starttirahan myöntämispäätöksellä sidotaan päätöksellä myönnetyn tuen maksamiseen tarvittava määräraha. Palkkatuki ja starttiraha maksetaan aina jälkikäteen tuen saajan hakemuksen perusteella. Maksatuksien yhteydessä ja viimeistään palkkatuki- tai starttirahakauden päättyessä sidottu, mutta käyttämättä jäänyt määräraha vapautetaan käytettäväksi.

Vuoden 2014 loppuun saakka palkkatukea ja starttirahaa rahoitettiin työllisyysmäärärahojen lisäksi työmarkkinatukimäärärahoista. Työmarkkinatuen käyttö palkkatuen rahoituksessa aloi-

tettiin vuonna 1998, jolloin otettiin käyttöön yhdistelmätuki. Yhdistelmätuessa Kansaneläkelaitos maksoi työnantajalle palkkatuen perustukiosuuden (työmarkkinatuki) ja TE-keskus lisäosan (työllisyysmääräraha). Yhdistelmätuki koski henkilöitä, jotka olivat saaneet vähintään 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella.

Yhdistelmätuki erillisenä tukimuotona lakkasi vuoden 2006 alussa, jolloin myös työmarkkinatukimäärärahoista rahoitettava osuus siirtyi TE-keskuksen maksettavaksi. Vuoden 2006 alusta lukien työmarkkinatuen käyttö palkkatuen rahoittamiseen laajeni 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden lisäksi niiden henkilöiden palkkatukeen, jotka olivat saaneet työmarkkinatukea 130 päivää työttömyyden perusteella. Vuoden 2008 alusta lukien työmarkkinatuen käyttöä palkkatuen rahoittamiseen laajennettiin osana nuorisotakuun toimeenpanoa 65 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneisiin nuoriin. Vuosina 2006–2014 myös työmarkkinatukeen oikeutettujen starttirahan perustuki rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista.

Vuonna 2014 palkkatukien maksamiseen käytettiin työmarkkinatukimäärärahoja arviolta noin 115 miljoonaa ja starttirahojen noin 6 miljoonaa euroa. Talousarviossa edellä mainittuihin tarkoituksiin oli varattu 125 miljoonaa euroa.

Vuonna 2014 työmarkkinatukirahoitteisella palkkatuella aloitti noin 25 100 henkilöä ja starttirahalla noin 1 400 henkilöä. Yhteensä työmarkkinatukirahoitteisella palkkatuella ja starttirahalla aloitti noin 26 500 henkilöä, mikä oli 43 prosenttia kaikista palkkatuella tai starttirahalla aloittaneista. Kaikista palkkatuella aloittaneista henkilöistä noin 48 prosentin kohdalla palkkatukea rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Starttirahalla aloittaneista henkilöistä noin 17 prosenttia sai työmarkkinatukirahoitteista starttirahaa.

Vuoden 2015 alusta lähtien työmarkkinatukea ei ole käytetty palkkatuen eikä starttirahan rahoittamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö esitti työmarkkinatuen käyttöperusteiden muutosta, koska se katsoi, ettei työmarkkinatuki sovellu palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen. Muutoksen yhteydessä työmarkkinatukimomentilta siirrettiin 125 miljoonaa euroa työllisyysmäärärahamomentille 32.30.51. Työllisyysmäärärahan näennäisestä lisäyksestä huolimatta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden rahoitukseen oli vuonna 2015 käytettävissä vähemmän määrärahaa kuin vuonna 2014.

Vuonna 2015 työllisyysmäärärahoja käytettiin yhteensä noin 605 miljoonaa euroa, josta palkkatukeen käytettiin 266 miljoonaa euroa (josta valtiolle työllistämiseen 22 miljoonaa euroa) ja starttirahaan 40 miljoonaa euroa.

Palkkatuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea työnantajalle, joka palkkaa työ- ja elinkeinotoimistossa työttömäksi rekisteröityneen työnhakijan. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Työttömyysturvallain mukainen työssäoloehto karttuu palkkatuetussa työssä samalla tavalla kuin muussa työsuhteisessa työssä.

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle. Yhteisöllä tarkoitetaan muun muassa yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja seurakuntia. 'Muu työnantaja' voi olla esimerkiksi työnantajana toimiva kotitalous. Valtion virastolle ja laitokselle voidaan osoittaa määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Määrärahan käyttöön sovelletaan pääosin palkkatukea koskevia säännöksiä.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Palkkatukea ei myönnetä eikä makseta, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Palkkatuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tuella palkattavan tuottavuuden olevan tarjolla olevassa työtehtävässä alentunut ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden johdosta. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää, vaikka tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa ei ole puutteita, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Palkkatuen myöntäminen vamman tai sairauden perusteella edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi vamman tai sairauden olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentavan työttömän työnhakijan tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Jos työnantaja on taloudellisista tai tuotannollisista syistä lomauttanut tai irtisanonut työntekijöitä tai työnantajan palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, palkkatukea ei voida myöntää, ellei työnantaja ole työsopimuslain (55/2001) tai erityisopimuslain (756/2011) edellyttämällä tavalla tarjonnut työtä, johon palkkatukea haetaan, lomautetuille, irtisanotuille ja osa-aikatyötä tekeville. Jos työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä esimerkiksi siitä syystä, että työn tarjoamisvelvollisuus on työehtosopimuksella poistettu, palkkatuki voidaan myöntää. Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle edellyttää lisäksi työsopimuslaissa ja erityisopimuslaissa säädetystä takaisinottoajasta poiketen, että työnantaja on tarjonnut työtä sellaiselle tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomalleen työntekijälle, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Edellä mainittu 12 kuukauden tarkastelujakson pituus perustuu EU:n valtiontukisääntöihin. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 32 ja 33 artiklassa säädetään palkkatuen myöntämisestä epäedullisessa asemassa olevien ja alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon. Artiklan kolme kohdan mukaan, jos työhönotto ei johda kyseisen yrityksen työntekijöiden nettomäärän lisääntymiseen verrattuna edellisen 12 kuukauden jakson keskiarvoon, toimen on pitänyt vapautua vapaaehtoisen poistuman, työkyvyttömyyden, iästä johtuvan eläkkeelle siirtymisen, vapaaehtoisen työajan lyhentämisen tai työntekijän virheestä johtuvan laillisen erottamisen vuoksi eikä irtisanomisten seurauksena. Palkkatukea hakiessaan työnantajan on annettava selvitys työ- ja elinkeinotoimistolle työntarjoamisvelvollisuuden täyttämisestä.

Palkkatukea ei myönnetä, jos tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Käytännössä lainkohta tulee sovellettavaksi lähinnä tilanteissa, joissa työnantaja on antanut työntekijöilleen työsopimuslain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ennakkoselvityksen tai tätä vastaavan selvityksen lomauttamisesta tai joissa työnantaja on aloittamassa tai aloittanut työntekijöidensä kanssa neuvottelut lomauttamisesta, irtisanomisesta tai osa-aikaistamisesta yhteistoimintalain (334/2007) edellyttämällä tavalla. Palkkatukihakemuksessa työnantaja antaa selvityksen mahdollisista yt-neuvotteluista. Jos yt-neuvottelut ovat alkamassa

tai alkaneet, palkkatuen myöntämisestä pidättäydytään kunnes neuvottelujen lopputulos on selvillä.

Työnantaja saa tuella palkatun suostumuksella siirtää tämän toisen työnantajan (käyttäjäyritys) tehtäviin. Siirtäminen edellyttää, että palkkatukea saava työnantaja ilmoittaa siitä ennen siirtämistä työ- ja elinkeinotoimistolle. Työntarjoamisvelvollisuuden täyttäminen palkkatuen myöntämisen edellytyksenä koskee myös käyttäjäyritystä. Käyttäjäyrityksen on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle vastaavat selvitykset työntarjoamisvelvollisuuden täyttämisestä kuin palkkatukea hakevan työnantajan, jos käyttäjäyritys on irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitään taloudellisista tai tuotannollisista syistä tai jos sillä on osa-aikaisia työntekijöitä, ennen kuin palkkatuki voidaan myöntää, tai, jos tuella palkattu on jo aloittanut palkkatuetun työn varsinaisen työnantajan palveluksessa, ennen kuin tuella palkattu voi siirtyä käyttäjäyrityksen tehtäviin. Palkkatuki ei saa aiheuttaa myöskään käyttäjäyrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomista, lomauttamista tai osa-aikaistamista, joten käyttäjäyrityksen yt-neuvottelut estävät palkkatuen myöntämisen tilanteissa, joissa tuella palkattu on tarkoitus siirtää käyttäjäyrityksen tehtäviin.

Palkkatuki ei saa aiheuttaa yritysten välisen kilpailun vääristymistä. Palkkatukea ei myönnetä, jos tukea hakeva työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Voimassa olevien säännösten mukaan nämä edellä mainitut edellytykset eivät koske käyttäjäyrityksiä.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös. Edellä mainitusta pääsäännöstä on yksi poikkeus. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä samalle työnantajalle ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Edellytyksenä on, että työnantaja on toimittanut palkkatuen jatkohakemuksen työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät tuella palkattavan työttömyyden keston tai vamman tai sairauden perusteella. Tuen määrä on kiinteä prosenttiosuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuneista palkkauskustannuksista. Tuella ei ole euromääräistä enimmäismäärää kuukaudessa.

Mitä pidempään tuella palkattava on ollut työttömänä, sitä suurempi on palkkatuen tukiprosentti ja sitä pidempään tukea voidaan maksaa. Työttömyyden keston perusteella määräytyvä palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista

1) 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä

2) 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana

3) 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan ja sen jälkeen 30 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena,

edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana.

Vamman tai sairauden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä on 50 prosenttia palkkauskustannuksista koko työsuhteen ajalta. Palkkatuki myönnetään enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan. Käytännössä palkkatuki voi olla pysyvä, jos tuella palkatun tuottavuus on olennaisesti ja pysyvästi alentunut tarjolla olevassa työtehtävässä.

Yhdistys ja säätiö, joka palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, voi kattaa ensimmäisten 12 kuukauden ajalta palkkauskustannukset kokonaan palkkatuella enintään 65 prosentin työaikaan asti alan säännöllisestä enimmäisajasta. Jos työaika ylittää 65 prosenttia alan säännöllisestä työajasta, työnantaja maksaa itse palkkauskustannukset ylimenevältä osuudelta kokonaan. Palkkauskustannukset eivät kuitenkaan saa ylittää valtion talousarvion mukaista enimmäismäärää, mikä vuonna 2016 on 2 000 euroa kuukaudesta.

Palkkatuen enimmäiskestosta on eräitä poikkeuksia. Palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuki voi olla käytännössä pysyvä koko työsuhteen ajan. Tukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi myös, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja. Oppisopimuskoulutukseen palkkatukea voidaan myöntää koko sen ajaksi. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista.

Prosenttiperusteisella palkkatuella tuetun työn aloitti vuonna 2015 noin 27 800 henkilöä, joista noin 11 000 henkilöstä myönnettiin 50 prosentin tukea, 8 450:stä 30 prosentin tukea, 5 250:stä 100 prosentin tukea ja 3 100:sta 40 prosentin tukea. Palkkatuella aloittaneista 39 prosenttia palkattiin kuntiin, 34 prosenttia yrityksiin ja 27 prosenttia muualle yksityiselle sektorille kuin yrityksiin (yhdistykset, säätiöt, kotitaloudet, seurakunnat). Kuntiin palkatuista suurin osa (65 prosenttia) palkattiin 50 prosentin suuruisella tuella ja yrityksiin palkatuista (52 prosenttia) 30 prosentin tuella. Kolmannelle sektorille palkatuista 69 prosentin kohdalla palkkauskustannukset katettiin palkkatuella kokonaan.

Vuonna 2015 keskimääräiset palkkauskustannukset palkkatuetussa työssä olivat noin 2 000 euroa kuukaudessa. Yrityksissä tuen perusteena ollut keskimääräinen palkkauskustannus oli hieman korkeampi (2 300 euroa) kuin kunnilla (2 100 euroa) ja kolmannelle sektorille (1 600 euroa). Kolmannen sektorin palkkauskustannukset ovat pienimmät, koska suurin osa kolmannelle sektorille palkatuista tekee osa-aikatyötä. Myös yrityksissä ja kunnissa palkkatuella palkatut tekevät jonkin verran osa-aikatyötä, mikä vaikuttaa keskimääräisiin palkkauskustannuksiin.

Vuonna 2015 myönnettyistä palkkatuista 30 ja 40 prosentin tukiluokkien perustana olleet keskimääräiset palkkauskustannukset olivat noin 2 200 euroa kuukaudessa. Keskimääräiset palkkauskustannukset 50 prosentin tukiluokassa olivat 2 100 euroa ja 100 prosentin tukiluokassa 1 500 euroa. Palkkauskustannuksissa oli suurta vaihtelua. Yli 4 000 euron palkkauskustannuksiin myönnettiin palkkatukea noin 440 henkilöstä ja noin 430 henkilöstä myönnettiin tukea alle 1 000 euron suuruisiin palkkakustannuksiin. Palkkauskustannukset olivat pienimmät osa-

aikaisissa työsuhteissa. Tukiluokissa 30, 40 ja 50 suurimmat palkkauskustannukset olivat yksityisellä sektorilla, toiseksi suurimmat kuntasektorilla ja pienimmät kolmannella sektorilla.

Palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Ennen vuotta 2015 palkkatuki voitiin myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava oli saanut työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä. Vuonna 2013 päättäneistä palkkatukijaksoista (pois lukien oppisopimuksen tai vamman tai sairauden perusteella myönnettyt palkkatuet) 7,9 prosenttia kesti yli 12 kuukautta. Vastaava osuus oli 4,4 prosenttia vuonna 2014 ja 3,3 prosenttia vuonna 2015. Vuosina 2010–2014 noin 17 000–20 000 vuosittain päättynyttä palkkatukijaksoa oli sellaisia, joissa tuella palkattu oli saanut työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää. Näistä jaksoista yli puolet oli sellaisia, joissa palkkatuki oli myönnetty alle puoleksi vuodeksi, ja 9–13 prosenttia yli 12 kuukaudeksi. Pisimpien palkkatukijaksojen määrä on laskenut viime vuosina. Edellä mainittu saattaa ainakin osittain johtua työllisyysmäärärahojen rajallisuudesta. Myöntämällä palkkatukea enimmäiskestoa lyhyemmäksi ajaksi työ- ja elinkeinotoimistot ovat pyrkineet tarjoamaan palkkatuetun työn mahdollisimman monelle.

Starttiraha

Starttiraha on harkinnanvarainen tuki, jota työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle. Starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen kestää.

Starttirahaa voidaan myöntää enintään 18 kuukaudeksi. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia ja asetusta koskevan työ- ja elinkeinoministeriön ohjeen (TEM/871/00.03.05.02/2015) mukaan starttirahapäätös tehdään jaksoissa. Ohjeen mukaan ensimmäisen jakson pituus on kuusi kuukautta ja ainoastaan poikkeustapauksissa voidaan tehdä alle kuuden kuukauden päätöksiä. Toisen ja kolmannen jakson kesto on enintään kuusi kuukautta. Jatkohakemusta käsitellessään työ- ja elinkeinotoimisto arvioi muun muassa ulkopuolisen asiantuntijapalvelun tarvetta, yritystoiminnan käynnistymistä suunnitellusti suhteessa liiketoimintasuunnitelmaan sekä turvaako yritystoiminnasta saatu tuotto jo riittävästi yrittäjän toimeentulon. Soveltamisohjeen mukaan kolmannen jakson myöntäminen edellyttää esimerkiksi, että yritykseen on palkattu uusia työntekijöitä yrittäjäksi ryhtyneen henkilön lisäksi, yritystoiminnan luonteesta johtuen palvelujen tai tuotteiden kehittäminen ja tuottaminen tai markkinoille saattaminen kestää tavanomaista pidempään, yrityksen tulorahoituksen muodostuminen viivästyy yrittäjästä riippumattomasta syystä tai että yrityksellä on paljon vierasta pääomaa toiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen vuoksi.

Vuosina 2013–2015 starttirahaa on myönnetty vuosittain noin 7 000–8 000 henkilölle. Vuosina 2013 ja 2014 noin 70 prosenttia myönnetyistä starttirahakausista oli kestoaltaan enintään kuuden kuukauden pituisia. Vuonna 2015 lähes 80 prosentille starttirahan saajista myönnettiin starttirahaa enintään kuudeksi kuukaudeksi. Yli 12 kuukaudeksi starttirahaa on edellä mainituina vuosina myönnetty 2–3 prosentille starttirahan saajista.

Starttirahan myöntäminen edellyttää, että henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan ja että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Koska starttiraha on tarkoitettu yrittäjäksi

ryhtyvän toimeentulon turvaamiseksi, starttirahaa ei myönnetä, jos aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritys-toiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välis-tä kilpailua tai jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas siirtyisi työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi työnantajansa. Starttirahaa hakevalla henkilöasiakkaalla ei saa olla olennaisia laiminlyöntejä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisessa tai olennaisia yksityisoikeudellisia maksu-häiriöitä. Edellä mainitusta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli työ- ja elinkeinotoimisto katsoo starttirahan myöntämisen tarkoituksenmukaiseksi maksuhäiriöistä huolimatta.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta palkkaa tai korvausta tekemäs-tään yritystoimintaan liittymättömästä työstä. Palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palk-kaa, irtisanomisajan palkkaa sekä työnantajalta saatua taloudellista etuutta, joka perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen työsuhteen päättymiseen liittyvään sopimukseen tai muu-hun vastaavaan järjestelyyn ja jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon. Start-tirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta julkista tukea omiin palkkauskustan-nuksiinsa tai jos samalta ajalta maksetaan työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea tai työttömyysturvalaissa tarkoitettua työttö-myysetuuden maksamisen estävää sosiaalietuutta tai eläkettä. Työttömyysetuuden maksami-sen estäviä sosiaalietuuksia ovat sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha, kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki sekä täyden työ-kyvyttömyyden perusteella maksettava etuus jonkin muun lain nojalla, kansaneläkelain tai työeläkelakien mukainen vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, työttömyyseläke, maa-talousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luo-pumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukainen luopumistuki, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) tai työntekijän eläke-lain (395/2006) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mu-kainen kuntoutusraha, tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain kun-toutusta koskevien säännösten perusteella maksettava ansionmenetykskorvaus.

Starttirahaa myönnetään päivää ja henkilöä kohti vähintään starttirahan perustuki. Starttirahan perustuki on päivältä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivä-raham suuruinen ilman korotusosaa (32,68 euroa/päivä vuonna 2016). Starttirahana voidaan myöntää starttirahan perustuen lisäksi lisäosaa, jonka määrä on enintään 60 prosenttia startti-raham perustuen määrästä (perustuki korotettuna 60 prosentin lisäosalla 52,29 euroa/päivä). Starttirahaa maksetaan niiltä päiviltä, joina starttirahaa saava henkilöasiakas työskentelee yri-tyksessään, kuitenkin enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa.

Pääsääntöisesti starttirahana on myönnetty perustuki, jonka määrä kuukaudessa on noin 700 euroa. Vuosina 2013 ja 2014 lisäosaa myönnettiin noin 10 prosentille starttirahan saajista. Näistä noin 87 prosentille lisäosa myönnettiin 10 prosentin suuruisena ja noin 10 prosentille 30 prosentin suuruisena. Lisäosan suuruus oli muu kuin edellä mainittu noin kolmella prosentilla lisäosan saajista. Lisäosaa myönnettiin ainoastaan niille starttirahan saajille, joiden startti-raham rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Vuodesta 2015 alkaen työ- ja elinkeinotoi-mistot eivät ole myöntäneet lisäosaa.

Kulukorvaus

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta.

Kulukorvausta maksetaan lähtökohtaisesti yhdeksän euroa päivässä enintään viideltä päivältä viikossa.

Kulukorvausta maksetaan työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun, omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen, työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, koulutuskokeilun, työkokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan ajalta.

Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää henkilöasiakkaalle kulukorvausta harkinnanvaraisesti. Harkinnanvaraista kulukorvausta ei myönnetä työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun eikä omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen ajalta.

Vuoden 2013 alusta kumotun julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaan työharjoittelua järjestettiin ammattikouluttamattomille alle 25-vuotiaille työmarkkinatuen piiriin kuuluville nuorille. Työharjoittelun ajalta maksettiin ylläpitokorvausta vain silloin, kun työharjoitteluun osallistuvan nuoren oikeus työttömyyspäivärahaan oli päättynyt enimmäisajan johdosta tai hän oli saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä. Ylläpitokorvauksen rajoitusta perusteltiin alun perin sillä, että työharjoittelua järjestetään yleensä työnhakijan työssäkäyntialueella. Jos nuorella oli oikeus työttömyyspäivärahaan, häntä ei voitu ohjata työharjoitteluun vaan työelämävalmennukseen tai työkokeiluun. Niiden ajalta voitiin maksaa ylläpitokorvausta, vaikka työnhakija olisi ollut alle 25-vuotias ja vailla ammatillista koulutusta.

Vuoden 2013 alussa voimaan tullessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa aiempaa ylläpitokorvausta vastaavaan kulukorvaukseen liittyy samankaltainen ammatillista koulutusta vaille olevia nuoria työnhakijoita koskeva rajoitus. Jos työnhakija on alle 25-vuotias eikä hänellä ole ammatillista koulutusta, hänellä on oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta vain, jos hänen oikeutensa työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan takia tai hän on saanut työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä. Työkokeilun ajalta maksettavaa kulukorvausta koskeva rajoitus koskee sekä työttömyyspäivärahaa että työmarkkinatukea saavia nuoria. Lisäksi rajoitusta sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston maksamaan harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen. Muissa työllistymistä edistävissä palveluissa ei ole vastaavia kulukorvausta koskevia rajoituksia.

Alueelliseen liikkuvuuteen tarkoitetut tuet ja korvaukset

Työmarkkinatuki matka-avustuksena

Työmarkkinatukea voidaan maksaa matka-avustuksena henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä kokoaikatyön oman työssäkäyntialueensa ulkopuolelta, ja jolle aiheutuu työn vastaanottamisesta huomattavia kustannuksia. Matka-avustuksesta säädetään työttömyysturvalaissa. Matka-avustusta voidaan maksaa enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien. Matka-avustusta voidaan myöntää myös virkasuhteen ja oppisopimussuhteen perusteella. Matka-avustusta voidaan maksaa myös sellaisen työsuhteen perusteella, jossa työtä tehdään ulkomailla. Matka-avustusta ei myönnetä sellaisen työsuhteen perusteella, jonka palkkauskustannuksiin työnantajalle on myönnetty palkkatukea. Matka-avustusta ei voida myöntää, jos sen perusteena oleva työ on alkanut ennen kuin avustusta on haettu. Myönnettyjen matka-avustusten keskimääräinen kesto vuonna 2015 oli noin 3,5 kuukautta. Keskimääräinen kesto on ollut lähes sama vuodesta 2007 alkaen.

Matka-avustus on harkinnanvarainen etuus. Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee tapauskohtaisesti, onko henkilöllä sellaisia työn vastaanottamisesta aiheutuvia huomattavia kustannuksia, jotka saattaisivat olla esteenä työn vastaanottamiselle ottaen huomioon henkilön taloudelliset olosuhteet. Työ- ja elinkeinoministeriön antaman ohjeen, TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa (TEM/2435/03.01.04/2015), mukaan kustannusten huomattavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ainakin henkilön työttömyyden kesto ja toistuvuus. Työn vastaanottamisesta aiheutuvina kustannuksina voidaan ottaa huomioon esimerkiksi päivittäiset matkakustannukset, mahdollinen takuuvuokra ja ylimääräiset lasten päivähoitokustannukset. Vain pieni osa matka-avustushakemuksista hylätään sillä perusteella, ettei kustannuksia pidetä huomattavina. Kielteinen työvoimapoliittinen lausunto tällä perusteella on annettu vuosina 2014 ja 2015 vuosittain alle 20 henkilölle. Määrät ovat olleet samankaltaisia myös aiempina vuosina.

Matka-avustusta voidaan myöntää työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle. Työmarkkinatukeen oikeutettuna pidetään sekä työtöntä työnhakijaa, joka saa työmarkkinatukea että sel-laista työtöntä työnhakijaa, joka ei saa työmarkkinatukea korvauksettoman määräajan, työssä-olovelvoitteen, omavastuunajan, työmarkkinatuon tarveharkinnan, ammatilliseen koulutukseen liittyvän nuorten rajoituksen tai odotusajan vuoksi.

Matka-avustusta oli vuoden 2014 loppuun asti mahdollista myöntää sellaisen työsuhteen pe-rusteella, jossa palkkatuki rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Matka-avustusta voitiin myöntää, kun palkkatuella palkattava 1) oli saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteel-la vähintään 130 päivältä ja joka ei työttömyyden alettua ole ollut työssä tai jonka työssäolo avoimilla työmarkkinoilla on ollut vähäistä ja satunnaista ja jota ei työttömyyden alettua ole palkattu palkkatuella tai 2) oli alle 25-vuotias ja saanut työmarkkinatukea työttömyyden pe-rusteella yhdenjaksoisesti vähintään 65 päivältä.

Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee matka-avustuksen edellytysten täyttyminen ja antaa Kan-saneläkelaitokselle sitovan työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan oikeudesta matka-avustukseen. Vuonna 2015 työ- ja elinkeinotoimisto antoi myönteisen työvoimapoliittisen lau-sunnon matka-avustuksesta noin 360 henkilöstä. Vuonna 2014 myönteinen lausunto annettiin noin 440 henkilöstä ja vuonna 2013 noin 550 henkilöstä. Kansaneläkelaitos seuraa henkilön työssäkäyntiä matka-avustusjakson aikana. Tiedot Kansaneläkelaitos saa seurantalomakkeella, jolla henkilö ilmoittaa työn aloittamisesta sekä mahdollisesta keskeytymisestä tai työsuhteen päättymisestä.

Jos henkilö ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi matka-avustusjakson aikana tai sen päät-tymisen jälkeen, mutta kahden kuukauden kuluessa matka-avustuksen alkamispäivästä, työ- ja elinkeinotoimisto selvittää työsuhteen päättymisen vaikutuksen oikeuteen saada työttömyys-etuutta. Asiaa ei selvitetä, jos päättymissyys on määräaikaaisuus tai tuotannolliset ja taloudelli-set syyt. Työvoimapoliittisen lausunnon perusteluihin merkitään tieto työsuhteeseen myönne-tystä matka-avustuksesta ja siitä, että työsuhde on päättynyt kahden kuukauden kuluessa sen alkamisesta.

Kansaneläkelaitos perii matka-avustuksen takaisin, jos sen saaja on eronnut tai omalla menet-telyllään aiheuttanut työsuhteen päättymisen ennen kuin työsuhde on kestänyt kaksi kuukautta eikä takaisinperintää voida pitää kohtuuttomana. Käytännössä Kansaneläkelaitos perii matka-avustuksen takaisin, jos työ- ja elinkeinotoimisto on antanut työsuhteen päättymisestä työttö-myysturvalain 2 a luvussa tarkoitetun korvauksettoman määräajan tai työssäolovelvoitteen. Kansaneläkelaitos ei peri matka-avustusta takaisin, vaikka työsuhde olisi päättynyt kahden kuukauden kuluessa sen alkamisesta, jos työ- ja elinkeinotoimisto on katsonut, että työsuhteen päättymiselle on ollut työvoimapoliittisesti pätevä syy. Jos työsuhde päättyy myöhemmin kuin

kahden kuukauden kuluttua, matka-avustusta ei peritä takaisin eikä työsuhteen päättymisyyllä ole merkitystä.

Muuttokustannusten korvaus

Muuttokustannusten korvausta voidaan myöntää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 10 luvun 2 §:n mukaan työttömälle työnhakijalle sekä irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle, työttömäksi jäävälle työnhakijalle. Jos työnhakija saa työttömyysturvallain mukaista matka-avustusta, muuttokustannusten korvausta ei makseta. Muuttokustannusten korvausta ei makseta myöskään silloin, jos työnhakija saa muuta korvausta muutosta aiheutuvista kustannuksista. Muu korvaus voi olla esimerkiksi rakennemuutostilanteessa työnantajan maksama tuki tai avustus uudelleensijoittumisen tukemiseksi.

Muuttokustannusten korvaus edellyttää, että työnhakija siirtyy vähintään kuusi kuukautta kestäväan työhön, jossa työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja työ sijaitsee Suomessa työnhakijan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Korvausta voidaan myöntää, jos muutto on tapahtunut kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Muuttokustannusten korvaus on harkinnanvarainen tuki. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi päätöstä tehdessään, onko muuttokustannusten korvausta pidettävä työvoiman saatavuuden ja työttömän tai työttömäksi jäävän työnhakijan työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisena. Korvauksen myöntäminen on tarkoituksenmukaista ainakin silloin, jos työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan työnhakijan työssäkäyntialueella ei ole avoinna työnhakijalle sopivia työpaikkoja, joihin hän todennäköisesti voisi osaamisensa ja ammattitaitonsa perusteella työllistyä.

Korvattavista muuttokustannuksista ja korvauksen enimmäismäärästä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1073/2012). Muuttokustannukset korvataan aiheutuneiden kustannusten perusteella ja korvausta on haettava kuukauden kuluessa muutosta. Korvauksen enimmäismäärä on 700 euroa.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua.

Työolosuhteiden järjestelytukea korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Tuen määrä on enintään 4 000 euroa henkilöä kohden seuraaviin kustannuksiin:

- 1) työvälineisiin, kalusteisiin tai työpaikan olosuhteisiin tehtäviin muutoksiin, jotka ovat välttämättömiä vammasta tai sairaudesta aiheutuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi
- 2) uuden työvälineen tai kalusteen hankintakustannuksiin, jos hankintakustannukset ovat 1 kohdassa tarkoitettuja muutokustannuksia pienemmät.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua enintään 20 tuntia kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Työolosuhteiden järjestelytukea maksetaan toteutuneiden tuntien perusteella 20 euroa tunnilta.

Vuonna 2015 työolosuhteiden järjestelytukea myönnettiin yhteensä noin 120 000 euroa noin 120 henkilöstä. Tilastotiedoista ei ole saatavissa tietoa, kuinka monelle työnantajalle tukea myönnettiin.

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä työkoikeilun järjestäjältä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen oikeudesta tiedonsaantiin ei ole säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, vaikka sen tehtäviin kuuluu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia toimeenpanotehtäviä.

Työmarkkinatuki rahoitetaan 300 työttömyyden perusteella maksetun päivän jälkeen puoliksi valtion ja puoliksi työmarkkinatuen saajan kotikunnan varoista siihen asti, kunnes työmarkkinatukea on maksettu työttömyyden perusteella 1 000 päivältä. Seuraavasta työttömyyden perusteella maksetusta maksuerästä lukien työttömän kotikunnan rahoitusvastuu nousee 70 prosenttiin valtion rahoitusvastuun pienentyessä 30 prosenttiin. Työttömyyden perusteella maksetulla työmarkkinatuella tarkoitetaan työmarkkinatukea, jonka ajalla henkilö ei ole ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai saanut matka-avustusta. Sovittelun työmarkkinatuen saaminen katsotaan laskutettavaksi työttömyysajaksi. Työttömyysaikaisen työmarkkinatuen 300 ja 1000 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta vasta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeuteksi työmarkkinatukeen. Kansaneläkelaitos laskuttaa kuntia maksamansa työmarkkinatuen perusteella jälkikäteen kalenterikuukausittain.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle sellaisten henkilöiden henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista sekä tiedot heille edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä. Kunta saa kyseiset tiedot kunnalle toimitettavassa maksulistassa noin 1,5 kuukauden kuluttua siitä, kun henkilö on siirtynyt valtion ja kunnan yhteisen rahoitusvastuun piiriin.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä varten pidetään yllä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriö toimii julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjänä vastaten asiakastietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Lain mukaan työ- ja elinkeinotoimistot hoitavat rekisterinpitäjälle säädettyt muut tehtävät, jollei työ- ja elinkeinoministeriö toisin määrää.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty

käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltäviä palvelutehtäviä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämästään käyttöoikeudesta. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvun antamisesta asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten antaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tuottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää määrärahojensa puitteissa taloudellista tukea sekä työnantajille että henkilöasiakkaille ja työttömille työnhakijoille. Työllisyyspoliittista avustusta voidaan myöntää toimijalle, joka järjestää ja kehittää työttömille työnhakijoille työmahdollisuuksia tai työkokeiluja sekä niihin liittyviä palveluja ja toimintamalleja. Lisäksi työllisyysmäärärahaa voidaan käyttää muuhun työllisyyden edistämiseen.

Työnantajille myönnettäviä etuuksia ovat palkkatuki, määräraha valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamiseen ja työolosuhteiden järjestelytuki.

Henkilöasiakkaalle työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää starttirahaa ja työvoimakoulutuksen, työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen ja kokeilun ajalta kulukorvausta. Matka- ja yöpymiskustannusten korvausta voidaan myöntää työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön, ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai kokeiluun tai osallistuu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin. Työ- ja elinkeinotoimistossa asioinnista aiheutuvista matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Nykyisten säännösten mukaan työttömälle, irtisanotulle tai määräaikaaisessa työsuhteessa olevalle työttömäksi jäävälle työnhakijalle, joka siirtyy työhön työttömyysturvalain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetun työssäkäyntialueensa ulkopuolelle, työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta muuttokustannuksista. Tässä esityksessä muuttokustannusten korvaus erillisenä tukimuotona esitetään kumottavaksi ja yhdistettäväksi työmarkkinatukena maksettavan matkaavustuksen kanssa liikkuvuusavustukseksi, jonka myöntäisi ja maksaisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimiston tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Oikeudesta muutoksenhakuun on säädetty eräitä poikkeuksia. Työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa eräissä tarkoin määritellyissä tilanteissa, joissa päätös on perustunut tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Valituskiellon piiriin kuuluvat päätökset koskevat työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa, palkkatuen epäämistä, matka- ja yöpymiskustannusten korvauksen epäämistä ja työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä olla tarjoamatta asiakkaalle ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointia ja yritystoiminnan kehittämispalveluja tai olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua. Koska poikkeussäännös ei koske tilanteita, joissa epäävän päätöksen perusteena on käytettävissä olevien määrärahojen loppuminen, oikaisua saa hakea työ- ja elinkeinotoimistolta myös tällä perusteella tehtyyn päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Yrittäjänä tai omassa työssä työllistyvä työnhakija ei ole työttömyysturvalaissa tarkoitettu työtön eikä hänellä ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Asian selvittää ja ratkaisee työ- ja elinkeinotoimisto. Jos työ- ja elinkeinotoimisto katsoo, ettei työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle, työnhakijalla voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen. Soviteltua työttömyysetuutta maksettaessa sovelletaan muun muassa suojaosaa koskevaa työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:ää.

Nykyisin esimerkiksi muutaman kokonaisen työpäivän kestävä toimeksiantosuhteessa tehtävä työ on päätoimista työllistymistä yrittäjänä, eikä työnhakijalla ole tältä ajalta oikeutta työttömyysetuuteen. Työnhakijalle maksetaan kuitenkin työttömyysetuutta täysimääräisenä työn alkamiseen asti ja toimeksiantosuhteen päättymisestä lukien, jos yritystoimintaa pidetään lopetettuna. Tällaisessa tilanteessa yritystoiminnasta saatavia tuloja ei oteta huomioon yritystoimintaa edeltävältä ja yritystoiminnan päättymisen jälkeiseltä ajalta maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Jos vastaava lyhyt työjakso olisi tehty työsuhteessa, työnhakijalle olisi maksettu työttömyysetuutta soviteltuna koko neljän viikon tai kuukauden hakujaksolta. Jos työnhakija myöhemmin aloittaa yritystoiminnan uudelleen esimerkiksi ottamalla vastaan uuden toimeksiantosuhteessa tehtävän työn, yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta arvioidaan toiminnan uudelleen aloittamisesta lukien, eikä ratkaisuun vaikuta se, onko yritystoiminta aiemmin ollut päätoimista.

Päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistyvää henkilöä ei pidetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuna työttömänä. Työttömyyden kestolla on vaikutusta työnantajalle myönnettävän palkkatuen keston ja määrään.

Vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaan vuorotteluvapaan sijaiseksi tulee palkata henkilö, joka on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa vähintään 90 kalenteripäivää vapaan alkamista edeltäneiden 14 kuukauden aikana. Työttömänä työnhakijana olo ratkaistaan työttömyysturvalain mukaisesti, joten työttömyyden keston ei lueta mukaan aikaa, jona henkilö on työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon.

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansio-päivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti. Jos työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan pääsäännön mukaisesti eli välittömästi työttömyyttä edeltävältä ajanjaksolta. Päivärahan perusteen oleva palkka määräytyy vastaavasti, jos henkilö on ollut vuorotteluvapaalain mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla.

2.2 Nykytilan arviointi

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset tuen myöntämisestä koskevat kaikkia niitä valtionavustuksia, joita myönnetään ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä tukea saa maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Voimassa olevassa laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta on säädetty ainoastaan palkkatuen osalta siitä, ettei vaikeuksissa olevalle yritykselle tai yritykselle, jota koskee edellä mainittu maksamaton perintämääräys, voida myöntää tai maksaa tukea.

Oikeustilan selkeyttämiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin tulisi lisätä nimenomainen säännös siitä, että ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset koskevat kaikkia tukia, jotka myönnetään ja maksetaan julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain nojalla valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tulisi olla kaikkia ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena myönnettäviä tukia koskevat ehdot siitä, ettei tukea voida myöntää, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Palkkatuen lisäksi ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset ja muut edellä mainitut edellytykset koskisivat työolosuhteiden järjestelytukea ja työvoimakoulutuksen yhteishankintaa (TäsmäKoulutus).

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan valtiontukea ei saa maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Ryhmäpoikkeusasetuksen sanamuodon mukaan tuen maksaminen ei ole sallittua, mutta tuen myöntämisestä ei säädetä erikseen. Jos tukea ei saa maksaa, ei sitä pitäisi voida myöskään myöntää. Edellä mainitusta syystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tulisi säätää, ettei ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea saa myöntää eikä maksaa, jos elinkeinonharjoittajaa koskee edellä tarkoitettu maksamaton perintämääräys.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tukien myöntäjä ja maksaja ovat eri viranomaisia – tuet myöntää työ- ja elinkeinotoimisto ja maksaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). Tästä syystä olisi perusteltua, ettei tukea voitaisi kummassakaan edellä mainitussa tilanteessa myöntää eikä maksaa. Sekä tuen myöntämisvaiheessa että tuen maksatusvaiheessa tulisi voida tutkia, onko yritys vaikeuksissa oleva yritys ja koskeeko yritystä maksamaton perintämääräys, ja estää joko tuen myöntäminen tai maksaminen. Palkkatuen osalta voimassa olevat säännökset estävät tuen myöntämisen ja maksamisen edellä mainituissa tilanteissa jo nyt.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

TILASTOTIETOJA..

Työkokeilu

Työkokeilun käyttötarkoitus rajoittuu voimassa olevien säännösten mukaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseen sekä työmarkkinoille paluun tukemiseen. Työkokeilu ei voimassa olevien säännösten mukaan ole käytettävissä sellaisten henkilöiden työllistymisen edistämiseen, joiden osaamisen ja yleisten työmarkkina- ja valmiuksien arvioidaan olevan kunnossa, lukuun ottamatta niitä henkilöitä, jotka joutuvat vaihtamaan ammattiaan sairauden tai muiden syiden vuoksi.

Työpaikkaan valitaan useimmiten toisesta työpaikasta siirtyvä henkilö. Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2014 -tutkimuksen (TEM-analyysija 65/2014) mukaan vuonna 2014 noin 25 prosentissa tapauksista työpaikkaan valittiin työtön henkilö. Työssä olevat henkilöt ovat siten paremmassa asemassa uutta työtä haettaessa. Työnsaanti vaikeutuu henkilön jäädessä työttömäksi ja edelleen työttömyyden kestäessä.

Tilastokeskuksen vuoden 2014 tilastotietojen mukaan Suomessa on noin 363 600 yritystä kaikki toimialat mukaan lukien. Suurin osa yrityksistä (noin 95 prosenttia) on niin sanottuja mikroyrityksiä, jotka työllistävät 1–9 henkilöä. Yrityksistä noin neljä prosenttia on 10–49 henkilöä työllistäviä pienyrityksiä. Keskisuurten yritysten (50–249 henkilöä) ja suuryritysten (yli 250 henkilöä) osuus kaikista yrityksistä on yhteensä noin yksi prosentti.

Vuosina 2001–2012 yrityksiin (pois lukien maa- ja metsätalous) syntyi noin 109 000 kokoai-kaista työpaikkaa, joista noin 40 prosenttia mikroyrityksiin ja hieman yli 30 prosenttia muihin pienyrityksiin. Uusia työpaikkoja syntyy siten eniten pieniin yrityksiin. Pienessä yrityksessä työntekijän rekrytoinnilla on suuri merkitys, joten rekrytointikynnys on varsin korkea. Yrityksessä voisi olla työtä tarjolla, mutta rekrytointia ei tehdä ennen kuin on aivan välttämätöntä tai löytyy henkilö, jonka soveltuvuudesta työtehtävään ja työyhteisöön työnantaja on vakuuttunut. Työpaikkaa ei myöskään välttämättä ilmoiteta avoimeksi, vaan rekrytointi tapahtuu muiden kanavien kautta. Edellä mainittu tarkoittaa, että työnhaussa korostuu työnhakijan omatoimisuuden merkitys. Julkisen työvoimapolun palveluvalikoimassa tulisi olla palvelu, jolla voitaisiin tukea sellaisten työttömien työnhakijoiden työnhakua, joiden ammatillinen osaaminen ja muut työmarkkina- ja valmiudet ovat ajan tasalla, ja jolla voitaisiin alentaa heidän työllistymis- ja työllistämiskynnystään.

Työkokeilua koskevissa rajoituksissa viitataan työsopimuslain työnantajalle asettamaan velvollisuuteen tarjota työtä tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomilleen tai lomauttamilleen työntekijöille taikka osa-aikatyötä tekeville työntekijöilleen. Säännöksen tarkoituksese-

na on estää työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden korvaamista työkokeiluun osallistuvilla sekä estää työntekijöiden aseman heikentymistä.

Työkokeilu, jonka tarkoituksena on henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen, lähtee aina kokeiluun osallistuvan tarpeesta, ei työkokeilun järjestäjän työvoiman tarpeesta. Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhhteassa työkokeilun järjestäjään eikä työkokeilun välittömänä tarkoituksena ole työllistyminen kokeilun järjestäjän palvelukseen. Viittaaminen työsopimuslakiin on omiaan aiheuttamaan sekaannusta työsopimuslain edellyttämän työntarjoamisvelvollisuuden laajuudesta. Työkokeilun järjestämisestä on saatettu luopua, koska työkokeilua koskevien rajoitusten on luultu estävän kokeilun järjestämisen, jollei työtä ole aina tarjottu ensin kaikille työnantajan palveluksessa oleville osa-aikatyötä tekeville.

Oikeustilaa selkeyttäisi, jos työkokeilua koskevista rajoituksista kumottaisiin säännös, joka estää työkokeilun järjestämisen, ellei työtä ole tarjottu työsopimuslain edellyttämällä tavalla lomautetuille, irtisanotuille tai osa-aikatyötä tekeville. Oikeustilan selkeyttäminen parantaisi erityisesti nuorten, osatyökykyisten ja pitkään työttömänä olleiden mahdollisuuksia päästä työllistymistä edistävään työkokeiluun. Työntarjoamisvelvollisuuteen liittyvän rajoituksen poistaminen työkokeilua koskevista säännöksistä ei heikentäisi työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevien tai palveluksesta irtisanottujen asemaa, koska työnantaja on velvollinen noudattamaan työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä. Työnantaja, joka rikkoo työsopimuslaissa säädettyjä velvollisuuksiaan, voi joutua vahingonkorvausvelvolliseksi sellaista työntekijää kohtaan, jolle työtä olisi tullut tarjota.

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Koska työ- ja elinkeinotoimistoilla ei ole käytännössä mahdollisuuksia arvioida työkokeilun vaikutuksia, työ- ja elinkeinotoimistot ovat soveltaneet säännöstä kategorisesti siten, että säännös estää kokeilun järjestämisen tilanteissa, joissa työnantaja käy työntekijöidensä kanssa neuvotteluja toimenpiteistä, jotka voivat johtaa lomautuksiin tai irtisanomisiin, tai joissa työnantaja on antanut työntekijöilleen työsopimuslaissa tarkoitetun ennakkoselvityksen tai muun sitä vastaavan selvityksen lomautuksesta. Työkokeilun järjestäminen estyy siten aina edellä mainituissa tilanteissa, vaikka kokeilun järjestäminen ei voisi vaikuttaa kokeilun järjestäjän palveluksessa olevien asemaan. Työsopimuslaki suojaa kokeilun järjestäjän palveluksessa olevan henkilöstön asemaa, koska työnantajalla tulee olla työsopimuslain mukainen peruste irtisanoessaan, lomauttaessaan tai osa-aikaistaessaan henkilöstöään.

Valmennuksen ja koulutuskokeilun keskeyttäminen

Vaikka valmennus ja koulutuskokeilu ovat lyhytkestoisia palveluita, niiden aikana saattaa tulla eteen tilanteita, joissa valmennus tai koulutuskokeilu on tarpeen keskeyttää myös muusta syystä kuin poissaolojen takia. Tällainen tilanne voi tulla kysymykseen ainakin silloin, kun palveluun osallistujan käytös on väkivaltaista ja uhkaavaa. Tällöin palvelu tulisi voida keskeyttää muiden osallistujien ja palveluntuottajan henkilöstön turvallisuuden takaamiseksi. Keskeyttäminen saattaa joissakin tilanteissa olla tarpeen myös sellaisen muun epäasiallisen ja häiritsevän käytöksen vuoksi, joka ei suoraan uhkaa toisten henkeä ja terveyttä, mutta joka häiritsee opetusta tai valmennuksen toteutumista. Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä, onko valmennusta tai koulutuskokeilua mahdollista keskeyttää muusta syystä kuin poissaolojen takia. Oikeustilan selkeyttämiseksi keskeyttämismahdollisuudesta tulisi säätää laissa.

Koulutuksen yhteishankinta

Valtion rahoittama osuus yhteishankintakoulutuksena järjestettävän TäsmäKoulutuksen hankintahinnasta katsotaan rahoitukseen osallistuvan työnantajan saamaksi valtiontueksi, jos työnantaja harjoittaa elinkeinotoimintaa. Tukeen sovelletaan ryhmäpoikkeusasetusta. Oikeustilan selkeyttämiseksi ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen tulisi todeta laissa.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työ- ja elinkeinoministeriö on muun muassa hallintokanteluiden yhteydessä havainnut, että työ- ja elinkeinotoimistoilla on vaikeuksia perustella työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemista koskevia ratkaisuja. Yliopisto-opintojen osalta tämä voi johtua siitä, että yliopisto-opintojen tukemista koskevat säännökset muodostavat melko vaikeaselkoisen kokonaisuuden. Säännösten perusteella tutkintoon johtavien yliopisto-opintojen tukeminen työttömyysetuudella edellyttää sekä kaikkia tuettavia opintoja koskevien että yliopisto-opintoja koskevien tukemisen edellytysten täyttymistä. Käytännössä nämä edellytykset muodostavat kuitenkin yhden kokonaisuuden. Oletettavasti samat vaikeudet ilmenevät myös työnhakijoille annettavassa neuvonnassa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä voitaisiin selkeyttää poistamalla laista yliopistossa suoritettavan tutkintotavoitteisen opiskelun tukemista koskevat erilliset säännökset. Muutoksen jälkeen opiskelun tukemista koskevat säännökset olisivat kaikkien opintojen osalta samanlaiset. Muutos ei vaikuttaisi opiskelun tukemisen edellytyksiin, eikä pitkäkestoista opiskelua edelleenkaan tuettaisi työttömyysetuudella.

Työttömäksi jäävien henkilöiden mahdollisuus saada opiskelun aikaisen toimeentulon tukemiseksi maksettavaa työttömyysetuutta voi riippua siitä, aloitettiinko opinnot jo työsuhteen aikana vai vasta työnantajan maksaman, työsuhteen päättymiseen liittyvän tukipaketin aikana. Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta voitaisiin parantaa muuttamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia siten, että opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella myös silloin, kun opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana, eivätkä opinnot ole olleet keskeytyneenä vähintään vuotta.

Kun työnhakijan työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2010 alussa, työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisi, onko työnhakijalla pätevää syyä opiskelun tukemisen keskeyttämiseen. Pätevinä syinä pidettiin muun muassa työhön menoa, sairautta ja perhevapaita. Nykyisin pätevää syytä ei edellytetä. Keskeyttämisen syyhyn liittyvästä harkinnasta luopumisen jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen palautteen mukaan opiskelun tukeminen saatetaan keskeyttää hyvinkin lyhyiksi ajoiksi tai keskeyttämistä käytetään, kun opinnot eivät ole edenneet vaadittavalla tavalla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat esittäneet keskeyttämissyyhyn liittyvän harkinnan palauttamista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin.

Omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella keskeytettiin työnhakijan pyynnöstä vuonna 2012 noin 850 työnhakijan kohdalla. Se ei ole selvitetävissä, kuinka moni pyysi tukemisen keskeyttämistä, mutta työ- ja elinkeinotoimisto katsoi, etteivät keskeyttämisen edellytykset täytyneet. Pätevää syytä opiskelun tukemisen keskeyttämiseen ei ole edellytetty vuoden 2013 alusta lukien. Sen jälkeen keskeytysten määrä on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2013 opiskelun tukemisen keskeyttämistä pyysi noin 1 300 henkilöä ja vuonna 2014 noin 1 600 työnhakijaa. Tammi - kesäkuussa 2015 keskeyttäneitä oli 1 700.

Luopuminen keskeyttämissyyhyn hyväksyttävyyteen liittyvästä harkinnasta on vaikuttanut myös keskeytysten keston. Vuonna 2012 keskeytysten keskimääräinen kesto oli arviolta noin 230

päivää, vuonna 2013 noin 180 päivää ja vuonna 2014 noin 130 päivää. Enintään kaksi kuukautta kestäviä keskeytyksiä oli vuonna 2012 noin 160, vuonna 2013 noin 320 ja vuonna 2014 noin 380.

Erityisesti lyhyiden keskeytysten määrä on kasvanut. Tämä voi pidentää opiskeluaikoja ja aiheuttaa työ- ja elinkeinotoimistoille ja työttömyysetuuden maksajille hallinnollista työtä.

Kotoutujien kohdalla omaehtoisten opintojen enimmäistukiaika (24 kuukautta) on eräissä tapauksissa muodostunut ongelmalliseksi. Etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneillä maahanmuuttajanuorilla ja nuorilla aikuisilla, joilla on puutteellinen koulutustausta, enimmäisaika ei yleensä riittävä perusopetuksen suorittamiseen. Näiden kotoutujien kohdalla opintojen tukemisen enimmäisajan täyttyminen johtaa usein peruskouluopintojen keskeyttämiseen ja jatkokoulutuksen estymiseen sekä pidemmällä aikavälillä työmarkkinoilta syrjäytymiseen.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Palkkatuen ja starttirahan nykyinen rahoitusmalli ei turvaa työnhakijoiden yhdenmukaista kohtelua ja palvelutarpeen mukaisten palveluiden järjestämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Työllisyysmäärärahoista on yleensä jo alkuvuonna sidottu suurin osa, jolloin uusia palkkatuki- tai starttirahapäätöksiä ei voida tehdä. Vuosina 2013–2015 touko-kesäkuussa työllisyysmäärärahoista oli sidottu 71–92 prosenttia. Edellä mainittu on johtanut siihen, että työtön työnhakija tai työ- ja elinkeinotoimisto jää odottamaan sidotuista määrärahoista vapautuvia määrärahoja, mahdollisessa lisätalousarviossa myönnettävää lisämäärärahaa tai seuraavan vuoden määrärahoja. Em. tarkoittaa, että rahoitusmalli johtaa joidenkin työttömien työnhakijoiden työttömyyden pitkittymiseen.

Työttömyyden pitkittyminen pienentää todennäköisyyttä sille, että työttömyys päättyy työllistymiseen suoraan avoimille työmarkkinoille. Esimerkiksi tammi-kesäkuussa 2015 päättäneistä työttömyysjaksoista, joissa työttömyys oli kestänyt alle kuusi kuukautta, yli puolet päättyi avoimille työmarkkinoille työllistymiseen, kun taas työttömyyden kestänyt vähintään 12 kuukautta avoimille työmarkkinoille työllistyi noin 26 prosenttia.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmalli asettaa työnhakijat eriarvoiseen asemaan palvelun saatavuudessa. Ne työnhakijat, joiden palvelutarpeiden mukaisten palveluiden järjestämiseen ei tarvita työllisyysmäärärahoja, voidaan ohjata palveluun useimmiten varsin nopeasti. Tällainen palvelu on esimerkiksi työkokeilu. Ne työnhakijat, joilla palvelutarpeen mukainen palvelu olisi rekrytointitukena käytetty palkkatuetta työ tai palkkatuetta oppisopimuskoulutus, voivat joutua määrärahasyistä odottamaan palveluun pääsyä useita kuukausia. Kun määrärahaa olisi käytettävissä, työnantajan tilanne on voinut muuttua siten, ettei palkkatuetta työsuhdetta tai oppisopimuskoulutusta synnykään.

Nykyinen rahoitusmalli johtaa myös siihen, että työnhakija voi ohjautua palvelutarvettaan vastaamattomaan palveluun, jonka järjestämiseen ei tarvita työllisyysmäärärahoja. Työnhakijan palvelutarvetta vastaamaton palvelu ei useinkaan edistä hänen työllistymistään ja lisäksi hän voi syrjäyttää palvelusta sellaisen työnhakijan, jolle kyseinen palvelu olisi tarkoituksenmukainen työllistymisen edistämiseksi.

Työllisyysmäärärahoja on vaikea mitoittaa siten, että määrärahoja olisi käytettävissä läpi vuoden työttömien työnhakijoiden palvelutarpeita vastaaviin palveluihin. Määrärahojen mitoittamista vaikeuttaa työttömien työnhakijoiden määrän ja yksittäisten työnhakijoiden palvelutarpeiden ennakointi sekä tarjolla olevien palveluiden määrän ennakointi. Koska työllisyysmäärärahoja

ei ole mitoitettu työnhakijoiden ja heidän palvelutarpeidensa mukaan, työ- ja elinkeinotoimistojen käytettävissä oleva palveluvalikoima on erilainen eri aikoina vuotta ja eri puolilla maata.

Palkkatuki

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. EU:n valtiontukisääntöjen mukaan valtiontukea voidaan myöntää de minimis -tukena vaikeuksissa olevalle yritykselle, mutta ei ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Nykyisten palkkatukisäännösten mukaan palkkatukea ei voida myöntää myöskään de minimis -tukena, jos tuen hakija on vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskee maksamaton perintämääräys. Jotta kansalliset palkkatukisäännökset olisivat yhteneväisiä EU:n valtiontukisäännösten kanssa, niitä tulisi muuttaa siten, että palkkatukea voitaisiin myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle de minimis -tukena, jos se katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi tuella palkattavan työllistymisen edistämiseksi.

Palkkatuen myöntämisen edellytyksenä olevan ammatillisen osaamisen puutteista aiheutuvan tuottavuuden aleneman arviointi on käytännössä usein vaikeaa tai lähes mahdotonta. Edellä mainitun takia tuen myöntämisen edellytyksenä tulisi olla ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista johtuva työttömyys. Myös ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden arviointi saattaa olla joskus vaikeaa, mutta lähtökohtaisesti arvioinnin tekemiseen olisi käytettävissä konkreettisempaa selvitystä kuin tuottavuuden aleneman arviointiin.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut huomattavasti vuodesta 2009 alkaen. Vuonna 2009 pitkäaikaistyöttömänä kuukauden lopussa oli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan keskimäärin noin 41 000 henkilöä ja vuoden aikana noin 88 000 eri henkilöä. Vuonna 2015 pitkäaikaistyöttömänä oli kuukauden lopussa keskimäärin 109 000 henkilöä ja vuoden aikana noin 190 000 eri henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on jatkanut edelleen kasvuaan. Heinäkuun lopussa 2016 pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin noin 127 000.

Koska pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen on haasteellista, tulisi nykyistä enemmän panostaa pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen pitkällä tähtäimellä edellyttää, että palkkatukea suunnataan pitkäaikaistyöttömien lisäksi myös niiden työttömien työllistämisen edistämiseen, joiden kohdalla pitkäaikaistyöttömyyden riski on suuri. Jotta palkkatukea voitaisiin kohdistaa aikaisempaa paremmin pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen, olisi työ- ja elinkeinotoimiston arvioitava järjestelmällisesti henkilöasiakkaan rekisteröidyttä työttömäksi työnhakijaksi, uhkaako henkilön työttömyys pitkittyä yli 12 kuukauden pituiseksi. Palkkatuen myöntämistä harkitessaan työ- ja elinkeinotoimiston tulisi nykyistä tarkemmin arvioida, onko tuella palkattavaksi esitetyllä työttömällä työnhakijalla pitkäaikaistyöttömyyden riski.

Jos työnantaja on taloudellisista tai tuotannollisista syistä lomauttanut tai irtisanonut työntekijöitä tai työnantajan palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, palkkatukea ei voida myöntää, ellei työnantaja ole työsopimuslaissa tai erityisopimuslaissa säädetyllä tavalla tarjonnut työtä, johon palkkatukea haetaan, lomautetuille, irtisanotuille ja osa-aikatyötä tekeville. Jos työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä esimerkiksi siitä syystä, että työn tarjoamisvelvollisuus on työehtosopimuksella poistettu, palkkatuki voidaan myöntää. Koska työnantajan palveluksessa olevien tai olleiden työntekijöiden oikeusasemasta säädetään työsopimuslaissa, tarpeettomien normien purkamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista tuli-

si poistaa säännökset, jotka ovat työsopimuslaissa. Työnantaja on velvollinen noudattamaan työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä myös tuella palkatessaan, vaikka asiasta ei säädettäisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Työsopimuslain säännösten noudattamisen valvonta on säädetty työsuojeluviranomaisten tehtäväksi. Työnantaja, joka rikkoo työsopimuslaissa säädettyjä velvollisuuksiaan, voi joutua vahingonkorvausvelvolliseksi työntekijää kohtaan, jolle työtä olisi tullut ensisijaisesti tarjota. Palkkatukihakemuksessa tukea hakeva työnantaja ilmoittaa, onko se täyttänyt työntarjoamisvelvollisuutensa työsopimuslain edellyttämällä tavalla. Palkkatukipäätös tehdään työnantajan palkkatukihakemuksessa antamien tietojen pohjalta. Työsopimuslain säännöksiin viittaaminen palkkatuen myöntämisedellytyksenä on johtanut siihen, että työnantajat kysyvät työ- ja elinkeinotoimiston virkailijoilta työsopimuslain säännösten soveltamisesta, josta työ- ja elinkeinotoimistot eivät osaa neuvoa. Jos säännökset työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuudesta palkkatuen myöntämisen edellytyksenä poistettaisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista, normeja purettaisiin ja työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollinen työ vähenisi.

Palkkatukea ei myönnetä, jos tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Edellä mainitun säännöksen soveltaminen on osoittautunut käytännössä vaikeaksi, sillä työ- ja elinkeinotoimiston on mahdotonta ennalta arvioida, vaikuttaisiko palkkatuen myöntäminen jo työsuhteessa olevien työntekijöiden asemaan laissa säädetyllä tavalla. Säännös tulee sovellettavaksi tilanteissa, joissa työnantajalle on myönnetty palkkatukea ja tämän jälkeen työ- ja elinkeinotoimiston tietoon tulee, että palkkatuki on mahdollisesti aiheuttanut lomautuksia, työajan lyhentämisiä tai irtisanomisia työpaikalla. Työ- ja elinkeinoministeriön tietoon ei ole tullut tapauksia, joissa palkkatuen olisi katsottu aiheuttaneen muiden työntekijöiden työsuhteiden ehtojen heikentymisen. Käytännössä edellä mainittu lainkohta on tullut sovellettavaksi lähinnä tilanteissa, joissa työnantaja on antanut työntekijöilleen työsopimuslaissa tarkoitetun ennakkoselvityksen tai tätä vastaavan selvityksen lomauttamisesta tai joissa työnantaja on aloittamassa tai aloittanut työntekijöidensä kanssa neuvottelut lomauttamisesta, irtisanomisesta tai osa-aikaistamisesta yhteistoimintalain edellyttämällä tavalla. Koska työnantaja on joka tapauksessa velvollinen noudattamaan työsopimuslakia ja yhteistoimintalakia, päällekkäisen sääntelyn poistamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia tulisi muuttaa siten, että palkkatuen myöntämisedellytyksistä poistettaisiin edellä mainittu säännös.

Voimassa olevien palkkatukisäännösten mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Edellä mainittu edellytys koskee varsinaista työnantajaa, joka hakee palkkatukea, mutta ei käyttäjäyritystä tilanteessa, jossa tuella palkattava tai palkattu siirretään käyttäjäyrityksen tehtäviin. Jos käyttäjäyrityksellä on maksamattomia veroja tai lakisääteisiä maksuja, se ei voisi saada palkkatukea. Nykyiset palkkatukisäännökset mahdollistavat sen, että esimerkiksi yritys tai yhdistys, jolla ei ole laiminlyötyjä veroja tai muita lakisääteisiä maksuja, voi siirtää palkkatuella palkatun työntekijän sellaiseen käyttäjäyritykseen, jolla on edellä tarkoitettuja laiminlyöntejä. Tällaisissa tilanteissa kierretään palkkatuen saamisen ehtoja ja samalla käyttäjäyritys voi saada kilpailuetua muihin alan toimijoihin nähden. Koska palkkatukea ei ole tarkoituksenmukaista myöntää edellä tarkoitetuissa tilanteissa, palkkatuen myöntämisen ja tuella palkattavan tai palkatun siirtämisen edellytyksenä tulisi olla, ettei myöskään

käyttäjäryitys ole olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja. Voimassa olevat säännökset eivät estä palkkatuen myöntämistä työnantajalle tai käyttäjäryitykselle, joka on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan. Koska palkkatukea ei ole tarkoituksenmukaista myöntää palkanmaksuvelvollisuuden olennaisesti laiminlyöneelle työnantajalle ainakaan silloin, jos laiminlyönnin tapahtumisesta on kulunut vasta vähän aikaa tai jos työnantaja ei ole suorittanut palkkasaatavia työntekijöilleen taikka työntekijä on joutunut hakemaan palkkasaataviaan palkkaturvasta, säännöksiä tulisi muuttaa tältä osin. Työ- ja elinkeinotoimistolla olisi kuitenkin viime kädessä harkintavalta päättää asiasta, jos se katsoisi, että kokonaisuusarvioinnissa olisi kohtuutonta olla myöntämättä palkkatukea ja jos se pitäisi tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä.

Vuorotteluvapaasijaisena aloitti vuonna 2013 noin 8 400 henkilöä, vuonna 2014 noin 8 900 henkilöä ja vuonna 2015 noin 7 200 henkilöä. Vuonna 2013 94 prosenttia, vuonna 2014 93 prosenttia ja vuonna 2015 86 prosenttia sijaisena aloittaneista oli ollut työttömänä enintään 26 viikkoa ennen sijaisuuden alkamista. Tilastoista ei ole saatavissa tietoa siitä, kuinka monessa tapauksessa palkkatukea on myönnetty vuorotteluvapaan sijaisen palkkaamiseen. Vuorotteluvapaalle jäävälle henkilölle maksetaan vuorottelukorvausta, joka on 70 prosenttia työttömyysetuuden määrästä ja korvauksen saamisen edellyttää aina, että vapaan ajaksi on palkattu sijainen. Sijaisen palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea. Palkkatuen myöntämistä sellaisen työsuhteen perusteella, joka toteutuisi ilman palkkatukeakin, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena tilanteessa, jossa työllisyysmäärärahat ovat rajalliset.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös. Nykyisten säännösten mukaan edellä mainitusta pääsäännöstä on yksi poikkeus. Alkanut työsuhde ei ole esteenä tuen myöntämiselle, jos palkkatukea saava työnantaja hakee jatkoa palkkatuelle ja uusi palkkatukijakso alkaisi välittömästi edellisen jakson päätyttyä. Voidakseen saada tukea työnantajan on toimitettava jatkohakemus työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä. Palkkatuen myöntäminen ei ole ollut mahdollista tilanteissa, joissa palkkatuella palkattu on siirtynyt uuden työnantajan palvelukseen niin sanottuna vanhana työntekijänä työsopimuslaissa tarkoitetun liikkeen luovutuksen johdosta. Palkkatuki myönnetään aina y-tunnuksella yksilöidylle työnantajalle. Liikkeenluovutuksen jälkeen tuella palkattu ei enää ole sen työnantajan palveluksessa, jolle päätös palkkatuesta on annettu. Koska liikkeen luovutuksensaajalle ei voida myöntää palkkatukea voimassa olevaan työsuhteeseen, tilanne voi luovutuksensaajan näkökulmasta olla joskus kohtuuton. Liikkeen luovuttajalle on voitu myöntää pitkäkestoinen palkkatuki esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen, mutta liikkeen luovutuksen jälkeen luovutuksensaaja ei voi saada palkkatukea. Seurauksena saattaa olla oppisopimuskoulutuksen keskeytyminen. Epäkohdan korjaamiseksi palkkatukisäännöksiä tulisi muuttaa siten, että liikkeen luovutuksensaajalle tulisi voida myöntää palkkatuki liikkeen luovuttajalta niin sanottuna vanhana työntekijänä siirtyneestä tuella palkatusta, edellyttäen että luovutuksensaaja täyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyt työnantajaa koskevat edellytykset palkkatuen myöntämiselle. **TÄHÄN LISÄYS YHTIÖN SULAUTUMISESTA JA JAKAUTUMISESTA -> rinnastetaan liikkeen luovutukseen siten, että vastaanottava yhtiö voisi saada palkkatukea sulautuvasta tai jakautuvasta yhtiöstä vastaanottavaan yhtiöön siirtyvästä tuella palkatusta työntekijästä.**

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrä on kiinteä prosentuaalinen osuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuvista palkkauskustannuksista – 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Jos työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole lainkaan määrärahaa käytettävissä palkkatukeen tai määrärahaa on käytettävissä mutta ei riittävästi kattamaan laissa säädettyä tuen määrää, palkkatukea ei nykyisten säännösten mukaan voida myöntää. Jotta palkkatu-

en käyttö olisi nykyistä joustavampaa, tuen määrää koskevia säännöksiä tulisi muuttaa siten, että kiinteän tukiprosentin sijaan tukiprosentti määriteltäisiin siten, että tuen määrä olisi enintään 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista.

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrälle ei ole kuukausikohtaista enimmäismäärää. Palkkatukea maksetaan 30, 40 tai 50 prosenttia toteutuneista palkkauskustannuksista. Työllisyysmäärärahojen vähetessä määrärahat on kohdennettava entistä paremmin niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joilla ei ole mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille ilman palkkatukea. Koska palkkatukea myönnetään työpaikalla tapahtuvaan ammatillisen osaamisen kehittämiseen, tuella palkattavan työtehtävät ovat pääsääntöisesti niin sanottuja matalan tuottavuuden töitä. Palkkatukea voidaan kohdentaa nykyistä paremmin tehtäviin, joihin se on tarkoitettu, asettamalla palkkatuella katettaville palkkauskustannuksille euromääräinen katto.

Ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen palkkatuki voi olla käytännössä pysyvä, jos henkilö on täyttänyt 60 vuotta ja ollut vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työtön. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeen aina 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Käytännössä voi syntyä tilanteita, joissa esimerkiksi 14 kuukautta palkkatuetussa työssä ollut – ensin 12 kuukautta 50 prosentin tuella ja sitten kaksi kuukautta 30 prosentin tuella – jää työttömäksi ja työttömyys kestää yli 12 kuukautta tai yli 24 kuukautta. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuen määrä olisi nykyisten säännösten mukaan 30 prosenttia, jos henkilö pääsisi uudelleen palkkatuettuun työhön. Näissä tilanteissa 60 vuotta täyttänyt henkilö olisi huonommassa asemassa kuin muut vähintään 12 tai 24 kuukautta työttömänä olleet, joita voitaisiin palkata 40 prosentin tai 50 prosentin tuella enintään 12 kuukauden ajaksi. Edellä mainitusta syystä palkkatukisäännöksiä tulisi muuttaa siten, että 60 vuotta täyttäneen ja yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta työttömänä olleeseen sovellettaisiin samoja säännöksiä tuen määrästä kuin muihinkin työttömiin, jos laissa säädetyt edellytykset työttömyyden kestosta täyttyvät.

Vain pieni osa niistä henkilöistä, joiden palkkatukijakso voi nykyisten säännösten mukaan olla yli 12 kuukautta, on palkkatuetussa työssä yli 12 kuukautta. Edellä mainittu johtuu siitä, että työtehtävät, joihin palkkatukea myönnetään, ovat useimmiten sellaisia, että vuoden pituinen palkkatukijakso on riittävä parantamaan tuella palkatun ammatillista osaamista eikä tuella palkatun henkilön tuottavuuden enää voida sen jälkeen katsoa olevan alentunut kyseisessä työtehtävässä.

Voimassa olevien työttömyysturvalain säännösten mukaan työssäoloehto palkkatuetussa työssä kertyy samalla tavalla kuin muussa työsuhteisessa työssä. Vuosina 1998–2013 edellä mainitusta säännöksestä oli poikkeuksia. Vuodesta 1998 lähtien yhdistelmätuella tuetusta työstä työssäoloehto kertyi 2/3 tehdyistä työviikoista ja 1.3.2002 lukien puolet tehdyistä työviikoista. Vuoden 2006 alusta yhdistelmätuki korvattiin korkeimmalla korotetulla palkkatuella. Vuoden 2014 alusta työttömyysturvalakia muutettiin niin, että palkkatuella tuettu työ kerryttää työssäoloehto täysimääräisesti. Aikaisempaa nopeammin karttuva ansiopäivärahakausi on saattanut lyhentää joidenkin tuella palkattujen palkkatukijaksoja. Käytännössä on nähtävissä merkkejä siitä, että palkkatuettua työtä on tarjottu vain työssäoloehdon täyttymisen tarkoituksessa, jotta henkilö pääsisi uudelleen työttömyyspäivärahan piiriin. Jotta palkkatuettua työtä ei käytettäisi vain työssäoloehdon kerryttämiseen, työttömyysturvalakia tulisi muuttaa siten, että työssäoloehto ei kertyisi täysimääräisesti palkkatuetussa työssä. Työssäoloehto karttuisi jatkossa 26 viikon sijasta 35 viikossa. Muutos vaikuttaisi lähinnä alle vuoden työttömänä olleisiin, joiden palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea enintään kuudeksi kuukaudeksi. Alle vuoden työttömänä olleilla on pitkäaikaistyöttömiä paremmat mahdollisuudet työllistyä avoimille työmarkkinoille tukityön jälkeen ja jos palkkatuettu työ ei täyttäisi työssäoloehto, tuella

palkattu pyrki todennäköisesti nykyistä aktiivisemmin hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatukijakson aikana. Työ- ja elinkeinotoimisto mitoittaa palkkatuetun työn keston asiakkaan palvelutarpeen perusteella. Yli vuoden työttömänä olleisiin työssälöehdon kertymisen muutoksella ei olisi välttämättä vaikutuksia, sillä pitkään työttömänä olleen palvelutarve yleensä edellyttää pidempikestoista palkkatuettua työtä.

Yhdistykselle tai säätiölle voidaan myöntää palkkatukea siten, että ne voivat kattaa palkkatuel-la palkkauskustannukset kokonaan enintään 65 prosentin työaikaan asti, jos yhdistys tai säätiö palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin. Palkkatukisäännöksissä yhdistyksillä ja säätiöillä on erityisasema siksi, että yhdistyksillä ja säätiöillä on tarjolla pitkäaikaistyöttömille soveltuvia työtehtäviä, mutta ei yleensä taloudellisia mahdollisuuksia palkata heitä omin varoin. Patentti- ja rekisterihallitus pitää yhdistysrekisteriä ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriä. Nykyisten palkkatukisäännösten mukaan rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voi saada palkkatukea 30, 40 tai 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, mutta ei 100-prosenttista tukea enintään 65 prosentin työaikaan asti. Sen sijaan yhdistysrekisteriin merkitylle uskonnolliselle yhdyskunnalle voidaan myöntää palkkatuki yhdistystä koskevin edellytyksin. Palkkatuen myöntämisen kannalta rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat, joita ei ole merkitty yhdistysrekisteriin, ovat eri asemassa niiden uskonnollisten yhdyskuntien kanssa, jotka toimivat yhdistyspohjalta.

Rekisteröidystä uskonnollisesta yhdyskunnasta säädetään uskonnonvapauslaissa (453/2003), jonka mukaan uskonnollisia yhdyskuntia ovat Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen ortodoksinen kirkko ja rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta on yksityisoikeudellinen yhteisö, joka muistuttaa rekisteröityä yhdistystä ja johon sovelletaan osittain yhdistyslakia (503/1989). Rekisteröidyillä uskonnollisilla yhdyskunnilla ei ole verotusoikeutta, mutta ne voivat periä jäsenmaksua yhdistysten tapaan. Koska rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voidaan rinnastaa yhdistykseen, työnantajien yhdenmukaisen kohtelun vuoksi myös rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle tulisi voida myöntää palkkatukena palkkauskustannukset kokonaan enintään 65-prosenttiseen työaikaan sen palkatessa vähintään kaksi vuotta työttömänä olleen työttömän työnhakijan.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn kunnan työllistämismääräysten ja toisaalta työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden välisestä keskinäisestä suhteesta on säädetty vuoden 2016 loppuun asti voimassa olevalla määräaikaistavalla lailla. Sääntely on toteutettu työsopimuslain pakottavuutta koskevan säännöksen muutoksella siten, että työsopimuslaissa säädetty työnantajan työntarjoamisvelvollisuus voidaan ohittaa säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Säännöksellä on ratkaistu mainituissa laeissa olevien velvoitteiden yhtäaikaistamisessa täyttämiseksi ilmenevä ristiriita ja toisaalta mahdollistettu vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien työllistymisen yhdistyksiin ja säätiöihin.

Starttiraha

Tilastot osoittavat, että starttirahaa myönnetään harvoin yli 12 kuukauden ajalle. Vuonna 2013 starttirahan jatkohakemuksiin tehtiin noin 700 kielteistä päätöstä. Vastaava luku oli noin 900 vuonna 2014 ja noin 2 000 vuonna 2015. Vuonna 2013 päättyi noin 6 500, vuonna 2014 noin 8 000 ja vuonna 2015 noin 9 000 starttirahajaksoa. Kun jatkohakemuksiin annettujen kielteisten päätösten määrä suhteutetaan päättyneisiin starttirahajaksoihin, on havaittavissa, että pieni osa starttirahalla yritystoiminnan aloittaneista ei saanut starttirahaa niin pitkälle ajalle kuin koki itse tarvitsevänsä. Tietoa siitä, mistä syystä starttirahaa ei myönnetty haetulle ajalle, ei

ole käytettävissä. Osa hakemuksista on oletettavasti hylätty sillä perusteella, että työ- ja elinkeinotoimisto on katsonut yritystoiminnan jo myönnetyn starttirahakauden aikana sillä tavoin vakiintuneeksi, että yritystoiminnasta saatava tulo on riittävä turvaamaan yrittäjän toimeentulon. Osassa hylkäämisen syynä on voinut olla jatkohakemuksen myöhästyminen ja määrärahasyyt (erityisesti vuonna 2015). Kun otetaan huomioon starttirahajaksojen tosiasialliset kes-
tot ja jatkohakemuksiin tehtyjen kielteisten päätösten vähäinen määrä, arvioidaan nykyistä lyhyemmän starttirahakauden pääsääntöisesti riittävän turvamaan aloittavan yrittäjän toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa.

Vuonna 2012 julkaistun tutkimuksen (Yrittäjyyden edistäminen starttirahalla. Starttirahajärjestelmän vaikuttavuus ja toimivuus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 36/2012) mukaan starttirahan koettiin nopeuttavan yrittäjäksi ryhtymistä. Starttiraha koettiin rahamäärältään suhteellisen pieneksi, mutta sillä koettiin olevan taloudellista tukea laajempi henkinen merkitys tuen saajalle. Puolet tutkimukseen osallistuneista starttirahaa saaneista yrittäjistä koki, että olisi ryhtynyt yrittäjäksi myös ilman starttirahaa. Starttirahan maksamista pitkäkestoisesti ei voida pitää tarkoituksenmukaisena myöskään siihen liittyvän vuotovaikutuksen vuoksi. Starttirahan enimmäiskesto voitaisiin siten lyhentää. Myös lisäosan myöntämisestä voitaisiin luopua.

Voimassa olevien säännösten mukaan starttirahaa ei myönnetä, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Tämä tarkoittaa sitä, ettei starttirahaa voida myöntää tilanteissa, jossa henkilöasiakas on harjoittanut yritystoimintaa sivutoimisesti esimerkiksi kokoaikaisen työn tai päätoimisen opiskelun ohella ja laajentaisi toimintansa päätoimiseksi. Sivutoiminen yritystoiminta on voinut olla niin pienimuotoista, ettei yritystoiminnasta saatava tulo turvaa yrittäjän toimeentuloa. Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, että yritystoiminnalla voisi päätoimisesti harjoitettuna olla jatkuvan kannattavan yritystoiminnan edellytykset, starttirahan myöntämisen tulisi olla mahdollista. Edellä mainituissa tilanteissa starttiraha voisi kannustaa toiminnan laajentamiseen ja siten itsensä työllistämiseen.

Starttirahapäätöksessä asetetaan ehto, jonka mukaan starttirahan jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen voimassa olevan starttirahajakson päättymistä. Koska starttirahan jatkopäätöksen tekeminen tarkoittaa poikkeamista siitä, ettei starttirahaa myönnetä, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty, tulisi poikkeamismahdollisuudesta säätää laissa.

Starttirahaa ei voida myöntää henkilölle, joka siirtyisi työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi työnantajansa. Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä sitä, että starttirahalla luotaisiin edellytyksiä niin sanotulle epäitsenäiselle yrittäjyydelle. Säännös estää niiden henkilöiden toimeentulon tukemisen starttirahalla, jotka eivät voi itse vaikuttaa työsuhteensa päättymiseen, mutta jotka voisivat työllistää itsensä tehden alihankintatöitä pääasiassa aiemmalle työnantajalleen. Rajoituksen kumoaminen purkaisi turhaa sääntelyä, mahdollistaisi irtisanottujen henkilöiden paremman tukemisen ja asettaisi starttirahaa hakevat henkilöasiakkaat yhdenvertaisempaan asemaan, kun starttirahaa myönnettäessä ei olisi merkitystä sillä, kuka yrittäjäksi ryhtyvän toimeksiantaja tulisi olemaan.

Starttirahan maksamisen estävinä sosiaalietuuksina otetaan huomioon etuudet, jotka työttömyysturvalain mukaan estävät työttömyysetuuden maksamisen. Koska muut etuudet eivät vaikuta starttirahan maksamiseen, voimassa olevat säännökset mahdollistavat sen, että starttirahaa voidaan maksaa, vaikka starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulo olisi turvattu

jollakin muulla etuudella. Toimeentulon tueksi tarkoitetun starttirahan maksaminen edellä tarkoitussa tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista.

Kulukorvaus

Työnhakijalla on nykyisin velvollisuus työttömyysetuuden menettämisen uhalla osallistua muihin työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin kuin työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun ja työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen kotoutumiskoulutukseen. Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen, jossa ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista siten, että myös omaehtoiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuminen olisi työnhakijaa velvoittavaa, eli koulutuksesta kieltäytymisestä ja koulutuksen keskeyttämisestä asetettaisiin korvaukseton määräaika (ns. karenssi). Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2017 alusta lukien.

Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esittämän muutoksen, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu olisi ainoa työttömyysturvalaissa määritelty työllistymistä edistävä palvelu, johon työnhakijaa ei velvoiteta työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

Työnhakija voi saada työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta työttömyysetuutta määrältään ns. aktiiviajan korotuksella korotettuna. Opiskelun ajalta maksetaan kulukorvausta silloinkin, kun opiskelu ei edellytä päivittäistä läsnäoloa oppilaitoksessa. Opiskelun ajalta maksettava työttömyysetuus on määrältään opintotukea suurempi jopa ilman aktiiviajan korotusta ja kulukorvausta. Jos oikeus kulukorvaukseen poistettaisiin, omaehtoisen opiskelun tukemiseksi maksettaisiin edelleen työttömyysetuutta vähintään samantasoisena, mitä työnhakijalle maksettaisiin hänen ollessaan työttömänä.

Työnhakijan omaehtoisen opiskelun rajaaminen kulukorvauksen ulkopuolelle pienentäisi eroa työttömyysetuuden ja opintotuen välillä ja parantaisi tällä tavalla opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen poistaminen voisi myös nopeuttaa opintoja.

Koulutusta vailla oleville nuorille aiheutuu työkokeiluun osallistumisesta kustannuksia samalla tavalla kuin muillekin työkokeiluun osallistuville ja työkokeiluun osallistuminen velvoittaa nuoria työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Näistä syistä koulutusta vailla olevien nuorten jättäminen yhden julkisen työvoimapalvelun osalta kulukorvausten ulkopuolelle on kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista. Kaikilla nuorilla tulisi olla yhtäläinen oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö teki työ- ja elinkeinotoimistoille syksyllä 2015 kyselyn, jossa kysyttiin työ- ja elinkeinotoimistojen virkamiesten näkemyksiä nuorille maksettavan kulukorvauksen rajoituksen vaikutuksista. Kyselyyn saatiin 219 vastausta. Vastaajia oli Ahvenanmaan työnvälitystä lukuun ottamatta kaikista työ- ja elinkeinotoimistoista.

Vastaajilta kysyttiin muun muassa, paranisivatko nuorten mahdollisuudet osallistua työkokeiluun, jos kulukorvauksen rajoitukset poistettaisiin. Noin 95 prosenttia vastaajista arvioi, että mahdollisuudet paranisivat. Näistä vastaajista noin 30 prosenttia katsoi, että kyse olisi kuitenkin lähinnä palkitsemisen luontoisesta taloudellisesta kannusteesta.

Vastausten perusteella nuorten kulukorvausta koskevan rajoituksen kumoaminen voisi entisestään nostaa kynnystä aloittaa opinnot määrältään työttömyysetuutta ja kulukorvausta pienemmällä opintotuella. Opintoihin hakematta jättäminen ja opintojen aloittamisesta kieltäytyminen johtavat kuitenkin työttömyysetuuden menettämiseen työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n perusteella, joten tällainen vaikutus ei voine olla kovin merkittävää.

Kyselyyn vastanneet viittasivat myös siihen, että kuntoutuksen työtoiminnan ajalta maksetaan kulukorvausta ja korvataan matkakulut, mikä johtaa siihen, että nuoret osallistuvat mieluummin kuntoutukseseen työtoimintaan kuin työkokeiluun.

Alueelliseen liikkuvuuteen tarkoitetut tuet ja korvaukset

Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus

Työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistot antoivat vuonna 2015 myönteisen työvoimapolitiittisen lausunnon oikeudesta työmarkkinatukena maksettavaan matka-avustukseen noin 360 henkilölle. Vuonna 2014 myönteinen lausunto annettiin noin 440 henkilölle. Kansaneläkelaitos maksoi työmarkkinatukea matka-avustuksena noin 866 000 euroa vuonna 2015 ja 1 130 000 euroa vuonna 2014.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi tammikuussa 2016 työ- ja elinkeinotoimistoilta näkemyksiä matka-avustuksen merkityksestä työn vastaanottamisessa. Kyselyyn vastanneiden seitsemän työ- ja elinkeinotoimiston mukaan matka-avustuksella ei ole juurikaan merkitystä työn vastaanottamiseen. Ainoastaan jos kyseessä on lyhyehkö määräaikainen työ, jolloin henkilö ei muuta pysyvästi työpaikkakunnalle, matka-avustuksen saamisella voi olla vaikutusta työn vastaanottamiseen. Työ- ja elinkeinotoimistojen käsityksen mukaan työmarkkinatukena maksettava matka-avustus tunnetaan huonosti sekä työnhakijoiden että työ- ja elinkeinotoimiston virkailijoiden piirissä.

Työnvälitystilaston mukaan muuttokustannusten korvausta myönnettiin noin 1 300 henkilölle vuonna 2015, noin 1 200 henkilölle vuonna 2014 ja 851 henkilölle vuonna 2013. Muuttokustannusten korvausta maksettiin yhteensä noin 414 000 euroa vuonna 2015, noin 414 000 euroa vuonna 2014 ja noin 385 000 euroa vuonna 2013.

Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannuksiin myönnettävä korvaus ovat molemmat tarkoitettu liikkuvuuden tukemiseen, mutta ne poikkeavat toisistaan joidenkin myöntämisedellytysten osalta. ~~Osittain edellytykset ovat molemmissa tukimuodoissa samat.~~ Tämä aiheuttaa sekaannuksia sekä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiesten että henkilöasiakkaiden keskuudessa. Toimeenpanoa selkeyttäisi, jos työnhakijan alueelliseen liikkuvuuden tukemiseen olisi vain yksi tuki tai avustus.

Sikä työmarkkinatukena maksettava matka-avustus että muuttokustannusten korvaus edellyttävät, että työpaikka sijaitsee työnhakijan työssäkäyntialueen ulkopuolella eli kauempana kuin 80 kilometrin päässä työnhakijan asuinpaikasta. Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan työn vastaanottovelvollisuutta tulee tiukentaa ja tätä koskeva hallituksen esitys työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta on annettu eduskunnalle **XX.X.2016**.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnhakijalla olisi pätevä syy kieltäytyä kokoaikatyöstä, jos työmatkan kesto on keskimäärin yhteensä yli kolme tuntia päivässä. Merkitystä ei olisi sillä, sijaitseeko työpaikka työssäkäyntialueella vai sen ulkopuolella. Jotta työnhakijoiden alueelliseen liikkuvuuteen liittyvät säännökset muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, työmatkan päivittäistä kestoa tulisi arvioida myös matka-avustuksen ja muuttokustannusten korvauksen myöntämisedellytyksenä nykyisen työpaikan sijainnin sijasta.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työnantajalle voidaan myöntää työolosuhteiden järjestelytukea, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua. Työolosuhteiden järjestelytuki on julkisista varoista myönnettävää tukea, joten myönnettäessä sitä elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle tulisi ottaa huomioon EU:n valtiontukisäännökset.

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 34 artiklan mukaan alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämisestä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen myönnettävä tuki on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaa edellyttäen, että tuki täyttää 34 artiklassa säädetty edellytykset. Kyseessä olevan 34 artiklan mukaan tukikelpoisia kustannuksia ovat muun muassa toimitilojen mukauttamisesta aiheutuvat kustannukset sekä kustannukset, jotka aiheutuvat laitteiden mukauttamisesta ja hankkimisesta tai ohjelmistojen hankkimisesta alentuneesti työkykyisten työntekijöiden käyttöön. Lisäksi tukikelpoisia ovat kustannukset, jotka aiheutuvat henkilöstön työllistämisestä ja kouluttamisesta yksinomaan alentuneesti työkykyisten työntekijöiden avustamiseen. Tukintensiteetti voi olla enintään 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuki alentuneesti työkykyisten työllistämiseen myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Palkkatuen lisäksi vastaavasti työolosuhteiden järjestelytuki tulisi myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.

Tiedonsaantioikeus

Voimassa olevan säännöksen mukaan oikeus saada muilta viranomaisilta maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä koskee työ- ja elinkeinotoimistoja, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tukien ja korvausta maksaminen sekä valtion virastoille ja laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seuranta. Edellä mainittuja toimeenpanotehtävien hoitamiseksi myös kehittämis- ja hallintokeskuksella tulisi olla oikeus tietojen saamiseen muilta viranomaisilta.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle tietoja työmarkkinatuen saajista vasta siinä vaiheessa, kun nämä ovat siirtyneet kunnan rahoitusvastuun piiriin. Kunnat ovat tuoneet esille, että ajankohta, jolloin kunta saa tiedon osittaisen rahoitusvastuunsa piiriin tulevista työttömistä on liian myöhäinen. Kunnilla ei ole nykytilanteessa mahdollisuutta vaikuttaa palveluita tarjoamalla siihen, että työmarkkinatukea saavan henkilön työttömyys ei pitkity.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiesten oikeus käyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän tietoja salassapitosäännösten estämättä virka- tai työtehtävien hoitamiseksi tulisi todeta laissa.

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston myöntämiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisiin tukiin, etuuksiin ja korvauksiin ei ole kenelläkään subjektiivista oikeutta (lukuun ottamatta kuntien velvoitetyöllistämistä) vaan niiden myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen, jolla tuki, etuus tai korvaus on evätty työllisyysmäärärahojen vähäisyyden tai loppumisen vuoksi, saa voimassa olevien säännösten mukaan hakea oikaisua työ- ja elinkeinotoimistolta. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Oikaisuvaatimusosoituksen ja valitusosoituksen liittäminen määrärahasyistä annettuun kielteiseen päätökseen antaa päätöksen saaneelle väärän viestin päätöksen mahdollisesta muuttumisesta, sillä muutoksenhaulla ei käytännössä voi olla muutoksenhakijan kannalta toivottua tulosta, jos määrärahoja ei tosiasiallisesti ole käytettävissä tuen, etuuden tai korvauksen myöntämiseen. Epäävä päätös ei myöskään edellä tarkoitettussa tilanteessa ole virheellinen, jos päätöksen perusteena on se, ettei määrärahaa enää ole käytettävissä. Edellä mainituista syistä olisi perusteltua, ettei työ- ja elinkeinotoimiston määrärahasyistä antamiin epäaviin päätöksiin saisi hakea oikaisua eikä niistä saisi myöskään valittaa.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Toimeksiantosuhteessa tehtävän lyhytkestoisen työn osalta keskeisin työn vastaanottamisen houkuttelevuutta vähentävä tekijä on pelko työttömyysetuuden menettämisestä kokonaan. Tällaisen työn vastaanottamisen houkuttelevuutta voitaisiin lisätä muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että työnhakija säilyttäisi oikeutensa työttömyysetuuteen myös lyhytkestoisen yritystoiminnan ajalta. Yritystoiminnasta saatava tulo kuitenkin soviteltaisiin, eli tulo otettaisiin huomioon maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Muutos vähentäisi työttömyysetuuden saamiseen liittyvää epävarmuutta ja nopeuttaisi työttömyysetuuden maksamista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijan ensimmäinen haastattelu järjestettäisiin kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Työ- ja elinkeinoviranomainen voisi kuitenkin olla järjestämättä haastattelua, jos se on työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Työnhakijan haastattelu olisi aina järjestettävä, kun yhdenjaksoinen työttömyys on jatkunut kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Työ- ja elinkeinoviranomaisella ei olisi harkintavaltaa olla järjestämättä myöhempiä haastatteluja aina kolmen kuukauden välein. Määräaikaishaastatteluiden yhteydessä tarkistettaisiin aina myös työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun järjestämisellä ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman tarkistamisella aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein ilman työ- ja elinkeinoviranomaisen harkintaa pyritään edistämään työnhakijoiden palveluprosessia ja lyhentämään työttömyysjaksoja. Muutoksen tavoitteena on parantaa työnhakijoiden palveluprosessin yhdenmukaisuutta eri työ- ja elinkeinotoimistoalueilla.

Työkokeilu

Työkokeilua koskeissa säännöksissä ei enää edellytettäisi, että työkokeilun järjestäjä on ennen työkokeilusopimuksen tekemistä työsopimuslain edellyttämällä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille. Myös rajoitus, jonka mukaan henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen, kumottaisiin. Säännösten kumoamisella pyritäisiin selkeyttämään oikeustilaa ja purettaisiin päällekkäistä sääntelyä, sillä kokeilun järjestäjään työsuhteessa olevien tai olleiden asemaa sääntelee työsopimuslaki. Kumoamalla säännökset, jotka estävät työkokeilun järjestämisen tilanteissa, joissa työsopimuslaki ei aseteta esteitä työkokeilun järjestämiselle, pyritäisiin edistämään työttömien työllistymistä.

Työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettaisiin väliaikaisesti. Työkokeilua olisi mahdollista käyttää lyhytkestoisesti soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta käytettäisiin nimeä rekrytointikokeilu. Rekrytointikokeilu olisi tarkoitettu työnhaun tueksi erityisesti sellaisille työttömille työnhakijoille, joiden ammatillinen osaaminen ja yleiset työmarkkina-avalmiudet ovat kunnossa. Kokeilun avulla kokeilun järjestäjällä olisi mahdollista arvioida potentiaalisen työntekijän soveltuvuutta tarjolla olevaan tehtävään ja työyhteisöön. Rekrytointikokeilulla pyritäisiin alentamaan työnantajien kynnystä työttömän työnhakijan palkkaamiseen.

Koska rekrytointikokeilu tähtäisi työsuhteen syntymiseen kokeilun jälkeen, se olisi tarkoitettu tilanteisiin, joissa työnantajalla olisi tosiasiallisesti tarjolla työtä. Kysymys voisi olla avoimesti ilmoitetusta työpaikasta, mutta myös niin sanotusta piilotyöpaikasta, jota ei ole ilmoitettu avoimeksi, mutta johon työnantaja voisi palkata työntekijän sopivan henkilön löytyessä. Kokeilun järjestäjän tulisi jo kokeilusta sovittaessa ottaa huomioon, ettei kokeilun järjestäjällä ole työsopimuslain säännöksistä johtuvaa estettä palkata uutta työntekijää tehtäviin, joita rekrytointikokeilu koskee.

Rekrytointikokeilu perustuisi vapaaehtoisuuteen. Kokeilun järjestäminen edellyttäisi, että henkilöasiakas esittäisi työ- ja elinkeinotoimistolle yhdessä kokeilun järjestäjänä toimivan työnantajan kanssa kokeilun järjestämistä. Työ- ja elinkeinotoimisto ei oma-aloitteisesti ohjaisi ketään rekrytointikokeiluun, mutta työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijan tulisi kertoa henkilöasiakkaalle mahdollisuudesta käyttää kokeilua työnhaun tukena. Työ- ja elinkeinotoimisto ei arvioisi henkilöasiakkaan ja kokeilun järjestäjän esittämän rekrytointikokeilun työvoimapolitiittista tarkoituksenmukaisuutta, vaan hyväksyisi esitetyn kokeilusopimuksen, mikäli laissa säädettyjä esteitä kokeilun järjestämiselle ei olisi ja kokeilusopimus täyttäisi laissa säädettyt edellytykset. Rekrytointikokeiluun sovellettaisiin työkokeilua koskevia säännöksiä eräin poikkeuksin.

Rekrytointikokeilu olisi muuta työkokeilua lyhytkestoisempi. Rekrytointikokeilu voisi kestää samalla kokeilun järjestäjällä enintään kuukauden. Rekrytointikokeilua ei olisi tarkoituksenmukaista järjestää pidempikestoisena, koska työntekijälle on mahdollista asettaa työsuhteen alussa työsopimuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu koeaika.

Rekrytointikokeilua koskevasta sopimuksesta tulisi käydä ilmi seikat, joista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 9 §:ssä. Koska rekrytointikokeilu olisi tarkoitettu joustavaksi ja työnhakijalle vapaaehtoiseksi palveluksi, sille ei kuitenkaan asetettaisi päivittäistä vähimmäiskestoja eikä kokeilun järjestäjällä olisi velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista työttömyysetuuden maksajalle. Työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilun järjestäjä voisivat purkaa rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Jos rekrytointikokeilu ei johtaisi työllistymiseen kokeilun järjestäjän palvelukseen,

kokeilun järjestäjän olisi annettava työ- ja elinkeinotoimistolle tieto siitä, mistä syystä työsuhdetta ei syntynyt.

Rekrytointikokeilua ei pidettäisi työttömyysturvalakia sovellettaessa työllistymistä edistävänä palveluna. Rekrytointikokeilun ajalta kokeiluun osallistuvalla maksettaisiin työttömyyden perusteella sitä työttömyysetuutta, jota henkilö saisi työttömänä ollessaan. Koska rekrytointikokeilu ei olisi työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu, sen ajalta ei maksettaisi korotettua työttömyysetuutta palveluun osallistumisen perusteella, työttömyysetuuden maksamisen esteet eivät väistyisi, eikä palvelua voitaisi lukea mukaan työssäolovelvoitteeseen. Koska palvelu olisi vapaaehtoinen, ei siitä kieltäytymisestä tai sen keskeyttämisestä aiheutuisi työttömyysturvaseuraamuksia. Kokeiluun osallistuva ei kuitenkaan voisi ilman työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä kieltäytyä kokeilun aikana tai sen jälkeen kokeilun järjestäjän tai muun työnantajan tarjoamasta työstä työttömyysetuuttaan menettämättä. Koska työnhakijalla ei olisi velvollisuutta osallistua rekrytointikokeiluun työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä, sen ajalta ei maksettaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa tarkoitettua kulukorvasta. Työ- ja elinkeinotoimisto ei voisi myöskään myöntää korvausta rekrytointikokeiluun hakeutumisesta aiheutuvista matka- ja yöpymiskustannuksista.

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamista koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun. Tänä aikana arvioitaisiin, onko rekrytointikokeilu edistänyt työttömien työllistymistä.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella edellyttämättä opintojen vähintään vuoden keskeytyneenä olemista, jos opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana. Muutoksen keskeisenä tavoitteena on tukea irtisanotun työntekijän mahdollisuuksia parantaa opiskelemalla mahdollisuuksiaan työllistyä. Muutos myös parantaisi työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, kun opiskelun tukeminen työttömyysetuudella ei enää riippuisi siitä, aloitettiinko opinnot jo työsuhteen aikana vai vasta tukipaketin aikana.

Omaehtoisten opintojen tukiaikaa pidennettäisiin 24 kuukaudesta 48 kuukauteen perusopintojen suorittamisen mahdollistamiseksi niiden oppivelvollisuusiän ylittäneiden henkilöiden kohdalla, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus. Muutos koskisi etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen enimmäistukiaika ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen.

Opiskelun tukemisen keskeyttäminen edellyttäisi pätevää syytä. Tavoitteena on nopeuttaa opintojen suorittamista estämällä opintojen etenemistä koskevien vaatimusten kiertäminen.

Säännöksiä, jotka koskevat tutkintoon johtavien yliopisto-opintojen tukemiseen liittyvää harkintaa, selkeytettäisiin. Muutos ei vaikuttaisi siihen, millä edellytyksillä opintoja voidaan tukea.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Valtion rahoittamien työttömyysetuuksien eli työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan käyttömahdollisuutta laajennettaisiin työttömyyden ja työllistymistä edis-

tävien palveluiden aikaisen toimeentuloturvan lisäksi palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen.

Työttömyysetuusmäärärahoilla rahoitettaisiin palkkatuki joko kokonaan tai osittain riippuen palkkatuen euromäärästä ja työttömille työnhakijoille myönnettävä starttiraha. Työllisyysmäärärahoista rahoitettaisiin se osa palkkatuesta, jonka rahoittamiseen työttömyysetuus ei euromääräisesti riitä sekä muille kuin työttömille myönnettävä starttiraha. Työllisyysmäärärahoilla rahoitettaisiin jatkossakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa määritellyt ja niitä täydentävät ostopalvelut.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallin muutos mahdollistaisi nykyistä rahoitusmallia paremmin työttömien työnhakijoiden määrän ja yksilöllisten palvelutarpeiden huomioon ottamisen ja edistäisi nykyistä paremmin nuorisotakuun ja osatyökykyisten työllistymistä koskevien linjausten toimeenpanoa sekä maahanmuuttajien tehokasta kotoutumista. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmuutoksella voitaisiin nopeuttaa nykyistä useamman työttömän työnhakijan työllistymistä ja näin lyhentää työttömyysjaksoja. ~~Jos käytettävissä oleville työttömyysetuusmäärärahoille asetetaan talousarviossa enimmäismäärä, määrärahojen käyttö ei olisi niin joustavaa kuin tilanteessa, jossa rajoitusta ei ole. Määrärahojen lisäys kesken vuotta edellyttää lisätalousarvionmenettelyä.~~

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun saakka.

Palkkatuki

Palkkatuen myöntämisen edellytyksenä muiden kuin 60 vuotta täyttäneiden yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta työttömänä olleiden ja niiden, joiden vamma tai sairaus alentaa tuottavuutta, kohdalla olisi, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi tuella palkattavan henkilön työttömyyden johtuvan ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista. Palkkatuetun työn tulisi parantaa edellä mainitun henkilön ammatillista osaamista ja mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Palkkatuen käyttöä pyritäisiin suuntaamaan jatkossa aikaisempaa paremmin pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen. Edellä mainitun vuoksi alle 12 kuukautta työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen tuki voitaisiin myöntää, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi, että tuella palkattavan henkilön työttömyys todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta ilman palkkatuen myöntämistä. Arviointia ei kuitenkaan edellytettäisi, jos palkkatuen myöntämisen perusteena olisi vamma tai pitkäaikaissairaus, joka olennaisesti ja pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä. Ehdotuksen tavoitteena on alentaa rakennetyöttömyyttä ja vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ennakoimalla työttömän työnhakijan tulevia työllistymismahdollisuuksia ja tukemalla palkkatuella niiden työllistymistä, jotka eivät todennäköisesti ilman tukea työllistyisi työttömäksi jäämistä seuraavien 12 kuukauden aikana.

Palkkatuen kohdentaminen niihin työttömiin työnhakijoihin, joiden työttömyys on vaarassa pitkittyä, edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto tunnistaa pitkäaikaistyöttömyyteen johtavat seikat. Työ- ja elinkeinotoimisto käyttäisi arvioinnissa lähtökohtaisesti pitkäaikaistyöttömyyden riskiä ennakkoivaa profilointityökalua, joka käyttää ennusteen tekemiseen työ- ja elinkeinotoimiston URA-asiakastietojärjestelmään työnhakijasta kirjattuja rekisteröintitietoja.

Työ- ja elinkeinotoimiston URA-asiakastietojärjestelmän profilointityökalu on alun perin Palkansaajien tutkimuslaitoksen (PT) vuonna 2006 kehittämän mallin mukainen keino ennustaa henkilön työttömyyden pitkittymistä. Työkaluun syötetään työttömän taustaan liittyviä tietoja

(sukupuoli, kansalaisuus, työvoimapolitiittinen lausunto, koulutusaste, koulutusala, vajaakuntoisuus, työttömyyttä edeltävä toiminta, edellisen työsuhteen päättymisen syy, työttömyyspäivien lukumäärä edellisten kahden vuoden aikana, työttömyysjaksojen määrä edellisen vuoden aikana, ikä, työttömyyden alkamiskuukausi, alue). Työkaluun on määritetty tilastollisin menetelmin kertoimet kullekin ominaisuudelle, minkä perusteella kone laskee riskiluvun tietyt ominaisuudet omaavalle työnhakijalle. Riskiluku voidaan edelleen muuttaa prosentuaaliseksi todennäköisyydeksi pitkäaikaistyöttömyydestä. Profilointityökalun käytöllä pyrittäisiin vähentämään palkkatukeen liittyviä tehokkuustappioita. Näillä tarkoitetaan tilanteita, joissa tukea myönnetään sellaisen henkilön työllistymisen edistämiseen, joka olisi työllistynyt ilman tukeakin avoimille työmarkkinoille. Tuen tehokkaammalla kohdistamisella voitaisiin saavuttaa suurempia työllisyysvaikutuksia, kun rajalliset määrärahat kanavoitaisiin henkilöille, jotka eniten niistä hyötyvät.

Vuoden 2014 työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän aineistoon pohjautuneen tutkimuksen mukaan profilointityökalu kykeni ennustamaan työttömyyden pitkittymisen oikein noin 85 prosentissa tapauksista. Tutkimuksessa kuitenkin todetaan, ettei profilointityökalu enusta pitkäaikaistyöttömyyden riskiä tyydyttävästi nuorten kohdalla. Malli sinänsä ennustaa oikein noin 90 prosenttia nuorten lyhyt-/pitkäaikaistyöttömyydestä, mutta tämä on seurausta siitä, että näissä ikäluokissa pitkäaikaistyöttömyys on harvinaista. Malli tunnistaa huonosti ne tapaukset nuorista, joiden työttömyys pitkittyy. Syynä tähän on todennäköisesti se, että pitkäaikaistyöttömyyden määrittää nuorten kohdalla tekijät ja henkilön ominaisuudet, joita ei tällä hetkellä tilastoida. Nuorten kohdalla työ- ja elinkeinotoimisto voisi käyttää työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa profilointityökalun lisäksi työttömän työnhakijan omatoimisen työhaun tuloksellisuudesta saatavaa tietoa ja virkailijalla olevaa muuta tietoa. Sama koskisi myös esimerkiksi maahanmuuttajia.

Työsopimuslakiin esitetään myös muutoksia. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pääosin voimassa olevaa väliaikaista lakia (1367/2014) vastaavat säännökset, jotka koskisivat eräiden työntarjoamisvelvollisuuksien ja työvoimapalveluiden suhdetta. Muutosten tarkoituksena olisi pitkään työttömänä olleiden työllistymisen edistäminen ja velvoitetyöhön oikeutettujen työmahdollisuuksien turvaaminen. Työnantaja voisi tietyissä tilanteissa poiketa lomautettuja ja osa-aikatyötä tekeviä sekä takaisinottovelvollisuuden piirissä olevia entisiä työntekijöitään koskevasta työn tarjoamisvelvollisuudesta. Poikkeukset koskisivat käytännössä yhdistyksiä ja säätiöitä, kun ne palkkaavat pitkäaikaistyöttömiä tehtäviin, joita ei olisi olemassa ilman yhteiskunnan taloudellista tukea. Lisäksi esityksessä ehdotetaan pysytettäväksi väliaikaiseen lakiin sisältyvät säännökset, joilla on ratkaistu kunnan työllistämismenettelyyn ja työntarjoamisvelvollisuuteen sisältynyt ristiriita. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista ehdotetaan poistettavaksi työsopimuslakiin viittaavat säännökset.

Palkkatuen käyttötarkoitusta esitetään muutettavaksi siten, ettei palkkatukea enää myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen.

Palkkatuen määrää muutettaisiin siten, että se ei olisi enää kiinteä prosentuaalinen osuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuvista palkkauskustannuksista (30, 40 tai 50 prosenttia) vaan enintään 30, 40 tai 50 prosenttia. Esitetty muutos mahdollistaisi nykyistä joustavamman palkkatuen käytön tilanteissa, joissa työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole lainkaan määrärahaa käytettävissä palkkatukeen tai määrärahaa on käytettävissä, mutta ei riittävästi kattamaan täysimääräisesti laissa säädettyä tuen määrää. Palkkatukena myönnettäisiin jatkossakin pääsääntöisesti laissa säädetty enimmäismäärä (30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista), mutta sään-

nös mahdollistaisi myös palkkatuen enimmäistukiprosentin alittamisen. Määrärahatilanteesta johtuen tukiprosentti voisi olla laissa säädettyä enimmäismäärää pienempi. Ehdotus liittyy ehdotettuun rahoitusmallin muutokseen työttömyysetuuden käyttämisestä palkkatukeen ja mahdollistaisi sen, että työtön voitaisiin ohjata palkkatuetuun työhön, vaikka työ- ja elinkeinoministeriön momentilla ei olisi työllisyysmäärärahaa käytettävissä, jos työnantaja olisi valmis palkkaamaan työttömän peruspäivärahan suuruisella tuella.

Palkkatuen määrälle asetettaisiin enimmäismäärä kuukaudessa. Palkkatuen niin sanotusta katoista säädettaisiin valtion talousarviossa. Enimmäismäärän asettamisen tavoitteena on määrärahojen riittävyyden turvaaminen ja palkkatuen kohdentaminen erityisesti matalan tuottavuuden työhön.

Palkkatuen enimmäiskestoja ehdotetaan lyhennettäväksi 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Vuoden pituisen palkkatukijakson arvioidaan olevan riittävä tuella palkatun ammatillisen osaamisen parantamiseen.

Esityksessä ehdotetaan, ettei työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto karttuisi palkkatuetun työn osalta täysimääräisesti. Työssäoloehdosta luettaisiin jatkossa 75 prosenttia työssäoloehdon täyttävistä kalenteriviikoista. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisen kunnan työllistämismääräyksen nojalla tai henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa, työssäoloehto kuitenkin karttuisi täysimääräisesti. Muutoksen tavoitteena on aktivoida tuella palkattuja hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatuetun työn aikana ja sen jälkeen.

Starttiraha

Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 18 kuukaudesta 12 kuukauteen. Starttiraha on tarkoitettu toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamismääräyksen nojalla. Tässä tarkoituksessa 12 kuukauden enimmäiskeston arvioidaan olevan riittävä. Starttirahana myönnettäisiin päivää kohden aina perustuki eli työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu peruspäivärahan määrä ilman korotusosaa. Säännös enintään 60 prosentin lisäosan myöntämisestä kumottaisiin.

Starttirahan myöntäminen mahdollistettaisiin henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisesti harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi ja jolla on toimeentulon tarve päätoimisen yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamismääräyksen nojalla. Muutoksella kannustettaisiin sivutoimisia yrittäjiä päätoimiseen yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen.

Säännös siitä, ettei starttirahaa voida myöntää työsuhteesta yrittäjäksi siirtyvälle, jonka pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa, kumottaisiin. Muutos mahdollistaisi irtisanottujen paremman tukemisen. Tilanteissa, joissa yrittäjän pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa, työ- ja elinkeinotoimiston tulisi harkita laissa säädettyjen starttirahan myöntämisen edellytysten täyttyminen samalla tavoin kuin muidenkin starttirahaa hakevien kohdalla.

Kulukorvaus

Kulukorvausta ei enää maksettaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta. Kulukorvausta maksettaisiin vain sellaisten työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin työnhakija on velvollinen osallistumaan työttömyysetuuden menettämisen uhalla.

Työkokeiluun osallistuvilla ammatillista koulutusta vailla olevilla alle 25-vuotiailla nuorilla olisi oikeus kulukorvaukseen samoin edellytyksin kuin muillakin työkokeiluun osallistuvilla. Nuoria koskeva rajoitus kulukorvauksen maksamisesta työkokeilun ajalta kumottaisiin.

Alueellinen liikkuvuus

Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistettäisiin yhdeksi tukimuodoksi, liikkuvuusavustukseksi. Muutoksen tavoitteena on selkeyttää lainsäädäntöä työnhakijan alueellisen liikkuvuuden tukemisesta ja näin yksinkertaistaa säännösten toimeenpanoa.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisedellytyksistä säädettäisiin työttömyysturvalaissa ja sen myöntäisi ja maksaisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Liikkuvuusavustus rahoitettaisiin valtion rahoittamista työttömyysturvamäärärahoista.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka vastaanottaa kokoaikatyön. Avustuksen myöntäminen myös osa-aikatyöhön tarkoittaisi, että henkilö saisi päällekkäin saman työsuhteen perusteella soviteltua työttömyysetuutta ja liikkuvuusavustusta, joita molempia rahoitettaisiin valtion rahoittamista työttömyysturvamäärärahoista. Lisäksi työnantajalle työsuhteeseen mahdollisesti myönnettyä palkkatukea rahoitettaisiin valtion rahoittamista työttömyysturvamäärärahoista. Jotta työttömyysturvamäärärahoista ei rahoitettaisi samanaikaisesti yhden henkilön yhteen työsuhteeseen liittyen kolmea eri etuutta tai tukea, liikkuvuusavustusta ei myönnettäisi osa-aikatyön perusteella. Osa-aikatyön ajalta työnhakijalle maksetaan soviteltua työttömyysetuutta ja vain suojaosan ylittävät tulot huomioidaan sovittelussa. Työaikaan liittyvä rajausta on perusteltu myös lainsäädännön selkeyden ja toimeenpanon kannalta.

Työsuhteen keston tulisi olla vähintään kaksi kuukautta. Työpaikan sijainnilla työssäkäyntialueella tai sen ulkopuolella ei olisi merkitystä, mutta työmatkan keston tulisi olla keskimäärin yhteensä yli kolme tuntia päivässä. Työaika ja työsuhteen kesto koskevat edellytykset vastaisivat työmarkkinatukena maksettavan matka-avustuksen edellytyksiä, mutta liikkuvuusavustusta voisi saada riippumatta siitä, mihin työttömyysetuuteen työnhakija olisi työttömänä ollessaan oikeutettu. Liikkuvuusavustuksen määrä vastaisi suuruudeltaan peruspäivärahan määrää ilman korotusosia ja sitä voitaisiin maksaa enintään 60 päivän ajalta työsuhteen alkamisesta lukien. Liikkuvuusavustuksen käyttötarkoitusta ei rajattaisi, joten sen voisi käyttää työn vastaanottamisesta aiheutuviin työmatka- tai muihin kustannuksiin tai työpaikkakunnalle muuttamiseen.

Tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus antaa kunnille tiedot niistä työmarkkinatuen saajista, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 200 päivältä. Tietojensaantioikeuden laajentamisella parannettaisiin kuntien mahdollisuuksia tarjota palveluita työttömille, joiden työttömyys on pitkittymässä.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. Koska yritystoiminnassa sivutoimisesti työllistyvällä on oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen jo nykyisin, muutos tarkoittaisi käytännössä sitä, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei enää selvitetäsi lyhytkestoisten yrittäjänä tehtävien työjaksojen osalta. Muutoksen tavoitteena on kannustaa työttömiä ottamaan vastaan työ- ja virkasuhteessa tehtävän työn lisäksi toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Myös omassa työssä työllistyvällä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos päätoiminen työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa.

Jos päätoiminen työllistyminen kestää yli kaksi viikkoa, työnhakijalla ei olisi oikeutta työttömyysetuuteen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen alkamisesta lukien esitetyn muutoksen jälkeenkään. Tämä vastaa työsuhteessa tehtävän työn vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Jos työsuhteessa tehtävä kokoaikatyö kestää yli kaksi viikkoa, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen työn alkamisesta lukien, enintään kaksi viikkoa kestävänsä kokoaikatyön ajalta voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen.

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla teke- mään päätökseen, jolla tuki, etuus tai korvaus on eväty määrärahasyistä, ei saisi hakea oi- kaisua eikä siitä saisi myöskään valittaa hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakukiellon tavoitteena on selkeyttää muutoksenhakusäännöksiä ja estää sellaisten oikaisuvaatimusten ja valitusten tekeminen, jotka eivät käytännössä voi johtaa päätöksen muuttamiseen.

Muutoksenhakukiello koskisi myös työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisua olla hyväksymättä työnhakijan ilmoitusta työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyt- tämisestä.

4 Esityksen vaikutukset

Esitettyjen muutosten merkittävimmät vaikutukset liittyvät työkokeilun laajentamiseen, palk- katuen ja starttirahan rahoitusuudistukseen sekä palkkatukeen tehtäviin muihin säädosmuutok- siin. Edellä mainituilla muutoksilla pyritään välittömiin työllisyyttä parantaviin vaikutuksiin. Molemmat muutokset toteutetaan kahden vuoden mittaisena kokeiluna, jonka aikana muutos- ten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan. Mikäli työkokeilun ja palkkatuen volyymit kasvavat huomattavasti, lisää se työvoimahallinnon työtä.

Uuden tyyppinen rekrytointikokeilu voi alentaa erityisesti pienten työnantajien kynnystä rek- rytoida alentamalla rekrytointiin liittyviä riskejä. Mikäli työnantajat ottavat kokeilijoita ja pää- tyvät solmimaan työsuhteita kokeilujaksojen päätyttyä, työttömien määrä laskee ja työttö- myysetuusmenot vähenevät. Riskinä on, että uudenlaista työkokeilua käytetään hyväksi kuu- kauden palkatonta työpanosta hyödyntämällä. Tätä ehkäisee työ- ja elinkeinotoimiston suori- tama valvonta. Kokeilun tarkoituksena on selvittää, kuinka suuria volyymeja uudenlainen ko- keilu tuottaisi ja kuinka voimakkaita positiiviset vaikutukset ovat suhteessa negatiivisiin.

Palkkatuen rahoittamiseen kohdistettaisiin jatkossa työttömyysetuusmäärärahoja, millä pyri- tään nostamaan aktivointiastetta. Palkkatuen rahoitusuudistus mahdollistaisi palkkatuen myöntämisen myös tilanteissa, jossa työllisyysmäärärahat olisivat lopussa. Vuoden 2015 yk- sikkökustannuksilla arvioidaan rahoitusuudistuksen kasvattavan palkkatuetun työn volyymia noin 7 000 henkilötyövuodella vuoteen 2016 verrattuna. Starttirahaa saavien määrän arvioi- daan kasvavan noin 750 henkilötyövuodella. Palkkatuetun työn volyymin kasvulla on välitön

työttömiä työllistävä vaikutus, kun työttömät ovat töissä työttömyyden sijasta. Osa palkkatuetuista palkataan paikkoihin, joita ei ilman tukea olisi, mikä alentaa myös työttömyyttä. Työttömyysetuusmenot eivät kasva, mikäli henkilö ei olisi työllistynyt ilman palkkatukea palkkatukijakson aikana. Myös muut palkkatukeen esitetyt muutokset mahdollistavat palkkatuetun työn tarjoamisen aiempaa useammalle työttömälle.

Muilla muutoksilla on pienempiä vaikutuksia julkiseen talouteen ja työllisyyteen, koska palveluiden volyymin ei odoteta muuttuvan voimakkaasti. Starttirahaa ja lyhytkestoista yrittäjyyttä koskevilla muutoksilla voi olla positiivisia vaikutuksia työllisyyteen myös pitkällä aikavälillä, mikäli yritystoimintaan kannustavat elementit johtavat useamman yrityksen laajenemiseen. Myös alueelliseen liikkuvuuteen ja nuorten kulukorvausoikeuteen työkokeiluissa liittyvät muutokset edistävät työmarkkinoiden toimintaa ja voivat näin ollen kasvattaa työllisyyttä. Omaehtoisen opiskelun kulukorvauksen poisto vähentää jonkin verran opintojen aloituksia, mutta opintojen aloittamiseen työnantajan taloudellisen tukipaketin jaksotusaikana esitetty muutos lisää ja aikaistaa omaehtoisia opintoja.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Työkokeilu

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamisen rekrytointikokeiluksi arvioidaan lisäävän jonkin verran työkokeiluun osallistuvien määrää. Sitä, kuinka paljon määrä lisääntyy, on vaikea arvioida. Määrään ei vaikuta yksinomaan työttömien halukkuus työskennellä lyhytkestoisesti palkatta, vaan myös työnantajien työvoiman tarve ja mahdollisuudet palkata uutta työvoimaa ja ottaa tässä tarkoituksessa työttömiä rekrytointikokeiluun. Työttömistä potentiaalisesti kohderyhmään kuuluvat ne työttömät, joiden ammatillinen osaaminen ja yleiset työmarkkina-vaikutukset ovat kunnossa, mutta joiden omatoiminen työnhaku ei ole tuottanut tulosta.

Rekrytointikokeilun tarjoamaa mahdollisuutta käyttävät työttömistä todennäköisemmin ne, jotka ovat hakeneet jonkin aikaa työtä tuloksetta, ja joiden työttömyys ei ole vielä pitkittynyt merkittävästi. Työnvälitys- ja yrityspalvelulinjalla työttömiä työnhakijoita, joiden työttömyys oli kestänyt yli kolme kuukautta, mutta vähemmän kuin kuusi kuukautta, oli vuonna 2015 keskimäärin 5 100 henkeä kuukaudessa. Jos em. henkilöistä 10 prosenttia osallistuisi rekrytointikokeiluun, osallistujia olisi noin 6 100 vuodessa. Mikäli heistä puolet työllistyisi kokeilun seurauksena, vähenisi työttömien määrä noin 3 000 henkilöllä edellyttäen, ettei työpaikkaan ilman kokeilua palkattaisi työtöntä.

Koska rekrytointikokeilun ajalta maksettaisiin sitä työttömyysetuutta, jota henkilö saisi työttömänä ollessaan eikä kokeilun ajalta saisi korotettua etuutta eikä kulukorvausta, rekrytointikokeilu ei lisää työttömyysetuusmenoja tilanteessa, jossa henkilön työttömyys ilman kokeilua olisi jatkunut. Mikäli em. henkilöiden työttömyyden perusteella maksettujen etuuskien kesto lyhentyisi keskimäärin kuukaudella kokeilun vaikutuksesta, vähentäisi se työttömyysetuusmenoja noin kolmella miljoonalla eurolla.

On mahdollista, että osa työnantajista hyödyntää kokeilun tarjoamaa mahdollisuutta ottamalla työttömän kuukaudeksi palkatta tehtävään, johon olisivat voineet palkata työttömän ilman kokeiluakin. Jos näin tapahtuu, työttömyysetuutta maksetaan kuukauden pitempään kuin, mitä sitä olisi maksettu, ellei kokeilun käyttömahdollisuutta olisi. Em. vaikutuksen arviointi on ennen kokeilun käynnistymistä vaikeaa. Jos työttömyysetuuden maksamista pidentäviä jaksoja olisi 4 000 ja keskimäärin kuukaudella maksatuksia lyhentäviä 2 000, lisääntyisivät työttö-

myysetuusmenot noin miljoonalla eurolla. Edellä mainituilla volyyymeilla vaikutus työttömyysetuusmenoihin kuitenkin supistuisi nollaan, jos keskimääräinen työttömyyden lyhentyminen olisi kaksi kuukautta niiden henkilöiden kohdalla, joiden työllistymistä kokeilu tukisi. Rekrytointikokeilu on tarkoitettu kaksivuotiseksi kokeiluksi, jonka aikana arvioidaan kokeilun vaikutuksia ja seurataan kokeiluun osallistuvien volyymia.

Ei-työsuhteessa tapahtuva potentiaalisen työntekijän soveltuvuuden arvioiminen vähentää todennäköisesti niin sanotuista virherekrytoinneista työnantajille aiheutuvia kustannuksia. Kokeilu pienentäisi työnantajalle työntekijän palkkaamisesta aiheutuvia kustannuksia enimmillään kuukauden palkkauskustannusten verran, jos työnantaja ottaisi kokeiluun henkilön, joka olisi rekrytoitu ilman kokeiluakin. Jos työnantaja ei palkkaa kokeilussa ollutta, työnantajalle tulee jonkin verran kustannuksia lisätyöstä, joka aiheutuisi raportointivelvollisuudesta työ- ja elinkeinotoimistolle. Rekrytointikokeilu voi vääristää yritysten välistä kilpailua tilanteessa, jossa yrityksen ei ole tarkoituksaan palkata kokeilussa ollutta kokeilun päätyttyä. Rekrytointikokeilussa ollut, joka olisi ilman kokeiluakin rekrytoitu, voi enimmillään menettää kuukauden palkan ja työttömyysetuuden välisen erotuksen.

Edellä kuvattujen kokeilun mahdollisten kielteisten vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi, koska kokeilujakson pituus on enimmillään kuukausi ja työnantajan on raportoitava työ- ja elinkeinotoimistolle syy palkkaamatta jättämiselle, jos henkilöä ei oteta kokeilun jälkeen työsuhteeseen työhön kokeilupaikalle. Jos sama työnantaja on valmis ottamaan useamman kokeilijan peräkkäin palkkaamatta heistä ketään työsuhteeseen, työ- ja elinkeinotoimisto voi estää kokeilujen toteuttamisen.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Nykyisillä sääöksillä omaehtoiset opinnot on voitu aloittaa työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jakсотusaikana, mutta opintoja ei ole tuettu. Muutoksen myötä odotetaan, että opintoja aloitetaan aiempaa enemmän jo työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jakсотusaikana, mikä lisää niiden henkilöiden määrää, joille maksetaan opiskelun tukemiseksi työttömyysetuutta. Jos työttömyysetuudella tuettuna opiskelevien työnhakijoiden määrä kasvaa, kasvavat myös työttömyysturvamenot. Toisaalta työ- ja elinkeinotoimiston harkintaan perustuva opiskelun tukeminen edistää työnhakijoiden mahdollisuuksia parantaa osaamista ja mahdollisuuksia työllistyä, mikä vähentää työttömyysjaksoja ja työttömyysetuusmenoja pitkällä aikavälillä.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Vuoden 2015 yksikkökustannuksilla arvioidaan rahoitusuudistuksen kasvattavan palkkatuetun työn volyymia noin 7 000 henkilötyövuodella vuoteen 2016 verrattuna. Starttirahaa saavien määrän arvioidaan kasvavan noin 750 henkilötyövuodella. Tämän lisäksi palkkatukipäätöksiä voidaan tehdä työttömyysetuusmäärärahoilla enintään peruspäivärahaa vastaavan määrän suuruisina. Sitä, kuinka moni työtön työllistyy yksinomaan peruspäivärahan suuruisella palkkatuella, on vaikea arvioida.

Rahoitusmuutos ei lisää työttömyysturvamenoja, jos tuella palkatun työttömyys ilman palkkatuetta työtä olisi kestänyt vähintään yhtä kauan kuin, mille ajalle palkkatukea myönnetään. Tilanteita, joissa palkkatukea maksetaan sellaisille henkilöille, jotka olisivat työllistyneet muutoinkin, pyritään vähentämään kohdentamalla palkkatukea nykyistä paremmin. Jos palkkatuki kyetään kohdistamaan niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joiden työttömyys pitkittyisi ilman palkkatukea, työttömyysjaksot lyhenevät.

Kunnat maksavat vähintään puolet niiden työttömien työttömyyden aikaisesta työmarkkinatuesta, jotka ovat saaneet työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 300 päivää. Palkkatuen rahoitusmuutos vähentää kuntien työmarkkinatukimenoja, jos muutoksella onnistutaan ennalta ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä siten, että vähintään 300 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden määrä vähenee. Palkkatuen rahoitusmuutos vähentää kuntien työmarkkinatukimenoja myös siinä tilanteessa, että nykyistä suurempi osa edellä mainituista kuntien rahoitusvastuun piiriin kuuluvista työttömistä menee työttömyyden sijasta palkkatuettuun työhön.

Palkkatuetun työn aikana henkilön tulot kasvavat ja hän maksaa myös enemmän veroja kuin työttömänä ollessaan. Myös muut työttömyydestä johtuvat menot, kuten toimeentulo- ja asumiskulut vähentyvät. Esimerkiksi keskimääräisillä palkkatukityön palkkauskustannuksilla työmarkkinatuella tai peruspäivärahalla palkkatuelle siirtyvän henkilön kuukausiansiot ovat bruttona noin 1 000 euroa korkeammat, mikäli henkilö ei ole saanut työttömyyden aikana muita etuuksia. Tästä henkilö maksaa veroja ja veronluonteisia maksuja xx euroa. Odotetulla henkilötyövuosien kasvulla verotulot lisääntyisivät näin ollen xx euroa.

Koska palkkatuettu työ rahoitettaisiin peruspäivärahaa vastaavin osin työttömyysetuuksista ja tämän ylittäviltä osin työllisyysmäärärahoista, ansiosidonnaista työttömyysetuutta saaneiden henkilöiden työllistyminen palkkatuella vähentää työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen kustannuksia. Vuonna 2015 palkkatuella työskennelleistä henkilöistä, joiden tukea edeltävä etuuslaji oli tiedossa, noin 19 prosenttia oli saanut ansiopäivärahaa. Mikäli ansiopäivärahaa saavien osuus palkkatuella aloittavista pysyisi samana, palkkatukeen arviolta käytettävien työllisyysmäärärahojen mahdollistamalla kokonaisvolyymien lisäyksellä ansiosidonnaiselta työttömyysetuudelta palkkatuelle siirtyvien määrä kasvaisi 1 300 henkilötyövuodella. Tämä vähentäisi työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen maksamien etuuksien määrää noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Rahoitusuudistus on tarkoitettu kahden vuoden määräaikaiseksi kokeiluksi, jonka jälkeen rahoitusmallia voidaan jatkaa tai palata takaisin vanhaan järjestelmään. Olennaista kokeilun päättymisen jälkeen ovat vuodelle 2019 palkkatukeen budjetoitavat varat, mikäli kokeilua ei päätetä jatkaa. Koska työttömyysetuusmäärärahat eivät ole työllisyysmäärärahojen kaltaista siirtyvää määrärahaa, on vuonna 2018 voitu tehdä huomattava määrä vuodelle 2019 ulottuvia palkkatukipäätöksiä, mutta näihin päätöksiin ei ole käytettävissä työttömyysetuusrahoja. Näin ollen vuonna 2019 palkkatukeen budjetoitavista rahoista aiempaa suurempi osa on sidottu jo aiempien vuosien päätöksillä, mikä voi johtaa määrärahojen loppumiseen kesken vuotta, ellei siirtymävaiheeseen myönnetä lisärahoitusta. Toinen vaihtoehto vuoden 2019 määrärahojen riittävyyden turvaamiseen olisi rajoittaa vuonna 2018 vuodenvaihteen ylittävien palkkatukipäätösten määrää.

Palkkatuki

Palkkatuelle talousarviossa asetettava enimmäismäärä, asettaa palkkatuelle katon ja ohjaa todennäköisesti palkkatukea nykyistä voimakkaammin matalapalkkaisille aloille. Enimmäismäärän asettaminen sekä enimmäiskeston lyhentäminen mahdollistaa sen, että käytettävissä olevilla työllisyysmäärärahoilla voidaan tukea nykyistä useamman henkilön työllistymistä. Enimmäismääräksi esitetty katto laskisi palkkatuen yksikkökustannuksia nykyisestä, koska katon ylittävät tuet olisivat jatkossa enintään katon suuruisia. Koska 12 kuukautta ylittävien tukijaksojen ajalta on maksettu pienempää tukea kuin ensimmäisten 12 kuukauden ajalta, enimmäiskeston lyhentäminen nostaa yksikkökustannuksia. Yksikkökustannuksiin vaikuttavat lisäksi tuen perusteena olevat palkkauskustannukset ja käytettävät tukiprosentit, joten lopullis-

ta yksikkökustannusten muutosta ei voida tarkasti arvioida. Yksikkökustannusten kehitys vaikuttaa palkkatuetun työn volyymiin.

Esityksen mukaan työssäoloehdot kerryttäväksi työksi luettaisiin jatkossa 75 prosenttia palkkatuella työskennellyistä viikoista. Palkkatuella palkatun taloudelliseen asemaan muutoksella on vaikutusta, mikäli tämä kuuluu työttömyyskassaan, hän saa palkkatukityöjaksolla kerrytettyä työssäoloehdon täyteen ja hän jää työttömäksi palkkatukijakson jälkeen. Mikäli palkkatukijakso kestää yli 35 viikkoa, henkilön työssäoloehdot täytyisi myös jatkossa. Mikäli palkkatuella työllistynyt henkilö saisi keskimääräistä palkkatuetussa työssä maksettua palkkaa, eikä henkilöllä olisi muita työssäoloehdot kerryttäviä työssäolojaksoja kuin kyseinen palkkatukijakso, henkilö saisi työttömänä ollessaan noin 450 euron suuruisen ansio-osan kuukaudessa palkkatuetun työn perusteella.

Muutos vähentää niiden henkilöiden määrää, joiden työssäoloehdot kertyy täyteen palkkatuetussa työssä, mikä vähentää työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen maksamisen etuuksien määrää. Alhaisemmat tulot voivat joidenkin henkilöiden kohdalla johtaa hakeutumiseen muiden etuuksien kuten toimeentulotuen ja asumistuen piiriin, jolloin maksetut etuudet yhteensä voivat olla peruspäivärahaa vastaavaa määrää suuremmat, jolloin kokonaissästöt olisivat pienemmät.

Vuonna 2015 noin 75 prosenttia palkkatuella työllistyneistä henkilöistä oli määräaikaisessa työsuhteessa. Vuoden 2015 aikana palkkatuetussa työssä aloitti 22 000 eri henkilöä, joiden työsuhte palkkatuella oli määräaikainen. Heistä noin 17 000 henkilöllä palkkatukijakso oli alle 35 viikon mittainen ja 26–35 viikon mittaisia jaksoja oli noin 4 200 henkilöllä. Käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka moni edellä mainituista palkkatuista oli myönnetty koko työsuhteen ajalle. Lisäksi henkilöiden muusta työssäoloehdot kerryttävästä työssäolosta ei ole saatavilla tilastotietoa tarkkojen vaikutusten laskemiseksi.

Kuntien palkkatuetun työn tarjoamisesta aiheutuvat menot voivat kasvaa työssäoloehdon muutoksen seurauksena, jos kunnat tarjoavat nykyistä pitempiä palkkatukijaksoja varmistaakseen työssäoloehdon kertymisen. Jos kunnat eivät järjestä palkkatuettua työtä vähintään 35 viikoksi eikä palkkatuetussa työssä ollut työllistyä avoimille työmarkkinoille tai jonkun muun työnantajan palvelukseen palkkatuella, kuntien työmarkkinatukimenot kasvavat työssäoloehdon muutoksen seurauksena.

Palkkatukijaksot voivat pidentyä, koska työntekijät suuntaavat palkkatukipaikkojen haun aiempaa pitempiketoisiin paikkoihin tai koska kunnat pyrkivät kerryttämään palkkatuella palkattujen työssäoloehdon täyteen. Jos palkkatukijaksot pidentyvät työssäoloehdon muutoksen seurauksena, muutos parantaa tuella palkattujen taloudellista asemaa, kun he saavat nykyistä pidemmältä ajalta työttömyysetuuden sijasta palkkaa.

Starttiraha

Starttirahan lisäosan poistamisella ei olisi taloudellisia vaikutuksia, koska lisäosaa ei ole myönnetty vuoden 2015 alusta lukien. Yli 12 kuukautta kestäviin starttirahajaksoihin käytettiin vuonna 2015 arviolta noin miljoona euroa. Tämä määräraha vapautuisi muuhun käyttöön.

Mahdollisuus saada starttirahaa tilanteessa, jossa starttirahaa hakeva laajentaa aiemmin sivutoimisesti harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi, lisää yritystoiminnan laajentamisen houkuttelevuutta. Työttömyyden ajalta maksettavat työttömyysetuusmenot voivat vähentyä, kun työtön työnhakija, joka on harjoittanut sivutoimista yritystoimintaa laajentaa yritystoiminnan päätoimiseksi.

Kulukorvaus

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetut työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot aloitti vuosina 2010 - 2014 vuosittain noin 11 000 – 15 000 henkilöä ja tukijakson keskimääräinen kesto oli noin 17 kuukautta. Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos maksoivat kulukorvausta työnhakijan työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta vuonna 2015 arviolta noin 47 miljoonaa euroa. Jos kulukorvausta ei makseta vuoden 2017 alusta lukien uusien työttömyysetuudella tuettujen opintojen ajalta, työttömyysturvamenot vähentyvät arviolta noin 47 miljoonaa euroa vuodesta 2018 alkaen. Siirtymäajasta johtuen säästö vuonna 2017 olisi arviolta noin 29 miljoonaa euroa ja kulukorvausta maksettaisiin omaehtoisen opiskelun ajalta arviolta noin 18 miljoonaa euroa.

Opiskelun tukeminen työttömyysetuudella voi taloudellisista syistä olla työttömän ainoa mahdollisuus opiskella, koska opiskelu ei välttämättä ole kaikissa elämäntilanteissa mahdollista määrältään pienemmän opintorahan ja asumistuen turvin. Kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta vähentää toimeentulon turvaamiseksi maksettavia etuuksia noin 200 eurolla kuukaudessa. Tämä voi vähentää jonkin verran henkilöiden määrää, jotka aloittavat omaehtoiset opinnot. Koska muutoksen jälkeen työttömyysetuus on edelleen määrältään opintotukea suurempi, aloitusten määrän muutoksen odotetaan olevan vähäinen. Tarkkaa määrää on kuitenkin mahdotonta arvioida.

Muutos voi vaikuttaa siihen, keillä työttömillä on mahdollisuudet aloittaa opinnot, koska kulukorvauksen poistumisella on suhteessa suurempi merkitys työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa saaneille kuin ansiopäivärahan saajille. Työmarkkinatuella ja peruspäivärahalla olevan henkilön omaehtoisen opiskelun aikana saamat etuudet olisivat noin 22 prosenttia pienemmät, mikäli tämä ei saa työttömyysetuuden lisäksi muita tuloja. Keskimääräisen ansiopäivärahan saajilla suhteellinen tulojen pieneneminen olisi noin 13 prosenttia. Vuonna 2015 omaehtoiset opinnot aloittaneista henkilöistä noin 40 prosenttia sai ansiopäivärahaa ja noin 60 prosenttia työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.

Vuonna 2015 työkokeilun aloitti noin 10 200 alle 25-vuotiasta ammatillista koulutusta vailla olevaa nuorta. Näiden nuorten kohdalla työkokeilun keskimääräinen kesto oli noin kaksi kuukautta. Kulukorvausta koskevien säännösten muuttaminen siten, että nuoret saisivat kulukorvauksen, aiheuttaisi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa arviolta noin 7,1 miljoonan euron lisäkustannukset vuodessa.

Työkokeilun ajalta maksettavaa kulukorvausta koskevan rajoituksen kumoaminen vaikuttaisi myös työ- ja elinkeinotoimiston maksamaan harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen. Tästä aiheutuisi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa vähäisiä lisäkustannuksia.

Kulukorvauksen maksaminen koulutusta vailla oleville nuorille työkokeilun ajalta voi lisätä nuorten halukkuutta osallistua työkokeiluun. Jos työkokeiluun osallistuvien nuorten määrä kasvaa ja työkokeiluun osallistuminen lyhentää nuorten työttömyysjaksoja, työttömyysetuusmenot pienenevät.

Alueellinen liikkuvuus

Vuonna 2015 työ- ja elinkeinotoimistot tekivät työnvälitystilaston tietojen mukaan noin 367 000 työtarjousta. Työnhakijan kotikuntaan työtarjouksia tehtiin noin 220 000 ja muualle saman työ- ja elinkeinotoimiston alueelle noin 125 000. Sekä työnhakijan kotikuntaan että muualle saman työ- ja elinkeinotoimiston alueelle tehdyistä työtarjouksista suuri osa on todennä-

köisesti sellaisia, että työpaikka sijaitsi joko työnhakijan työssäkäyntialueella tai lyhyen päivittäisen työmatkan päässä.

Vuonna 2015 tehtiin arviolta noin 22 000 työtarjousta, joissa työpaikka oli työnhakijan kotikunnan ja saman työ- ja elinkeinotoimiston alueen ulkopuolella. Tämä oli noin kuusi prosenttia kaikista työtarjouksista. Työttömistä työnhakijoista osa hakee tarjottua työtä ja on valmis ottamaan työpaikan vastaan riippumatta siitä, olisiko työn vastaanottamisesta aiheutuviin kustannuksiin mahdollista saada liikkuvuusavustusta. Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää myös sellaisen työsuhteen perusteella, johon työnantajalle on myönnetty palkkatukea. Tämän ei arvioida lisäävän valtion työttömyysturvamenoja, sillä palkkatuettu työ sijaitsee useimmiten lyhyen päivittäisen työmatkan päässä henkilön asuinpaikasta.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää myös työttömyyspäivärahaan oikeutetuille työnhakijoille. Jotta muutos ei lisäisi valtion työttömyysturvamenoja, liikkuvuusavustuksen enimmäiskesto lyhennettäisiin puoleen nykyisestä matka-avustuksen enimmäiskestosta.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat vuonna 2015 arviolta noin 900 henkilön kohdalla, että enintään kaksi viikkoa kestävä työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä oli päätoimista ja esteenä työttömyysetuuden saamiselle. Tällaisia enintään kaksi viikkoa kestäviä työllistymisjaksoja oli arviolta noin 1 750. Jos näiden jaksojen ajalta olisi maksettu työttömyysetuutta ottamatta huomioon yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavia tuloja, valtion rahoittamaa työttömyysetuutta olisi maksettu arviolta noin 300 000 euroa ja työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen rahoittamia etuuksia olisi maksettu näille henkilöille noin 200 000 euroa.

Päätoimisesti enintään kahden viikon ajan yritystoiminnassa ja omassa työssä työllistyville maksettavan sovitellun työttömyysetuuden euromääräisiä vaikutuksia ei ole mahdollista laskea. Vuoden 2015 tietoihin perustuvaa edellä mainittua valtion rahoittamaa 300 000 euroa työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen rahoittamaa 200 000 euroa voidaan kuitenkin pitää arviona siitä, millainen euromääräinen vaikutus muutoksella enintään olisi työttömyysturvamenoihin vuositasolla. Tapauskohtaisesti vaikuttavia tekijöitä ovat henkilölle työttömänä ollessa maksettavan työttömyysetuuden taso, työllistymisen kesto sekä yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavan tulon määrä.

Työnhakijoille maksettaisiin nykyistä enemmän työttömyysetuutta ja työttömyysturvamenot kasvaisivat niissä tilanteissa, joissa työnhakijan päätoimisesta yritystoiminnasta saama tulo on pienempi kuin sovitellun työttömyysetuuden suojaosa (279 euroa neljässä viikossa tai 300 euroa kuukaudessa). Muutoksen jälkeen näille työnhakijoille maksettaisiin työttömyysetuutta päätoimisen yritystoiminnan ajalta, mutta yritystoiminnasta saatavaa tuloa ei soviteltaisi.

Edellä mainitun lisäksi työnhakijoille maksettaisiin nykyistä enemmän työttömyysetuutta ja työttömyysturvamenot kasvaisivat niissä tilanteissa, joissa suojaosan ylittävä soviteltava tulon osa on pienempi kuin niiden päivien laskennallinen työttömyysetuuden määrä, joilta työnhakijalla ei nykyisin ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen takia. Soviteltava tulon osa on 50 prosenttia suojaosan ylittävästä yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavasta tulosta.

Edellä mainituista tapauskohtaisista seikoista riippuen työttömyysturvamenot voivat myös vähentyä päätoimisesta yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavan tulon sovitelun takia. Näin tapahtuu ja työnhakijoille maksettaisiin nykyistä vähemmän työttömyys-

etuutta tilanteissa, joissa suojaosan ylittävä soviteltava tulon osa on enemmän kuin niiden päivien laskennallinen työttömyysetuuden määrä, joilta työnhakijalla ei nykyisin ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen takia.

Jos työnhakija täyttää työssäoloehdon juuri ennen lyhytkestoisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen alkamista, hänelle asetetaan omavastuu aika. Omavastuu aika ei kertyisi lyhytkestoisen yrittäjänä tai omassa työssä työllistymisen ajalta. Tämä voi vaikuttaa siihen, kannattaako toimeksiantosuhteessa tehtävän työn vastaanottaminen taloudellisesti edellä kuvalla tavalla.

Työttömyysturvamenot voivat muutosta kokonaisuutena arvioiden vähentyä myös silloin, jos muutos johtaa siihen, että työttömät ottavat aiempaa enemmän vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä työttömyyden vaihtoehtona. Tämä voi myös parantaa mahdollisuuksia saada uusia työmahdollisuuksia, mikä taas lyhentää työttömyysjaksoja. Muutos saattaa vähentää myös harmaan talouden piirissä tehtävien lyhytkestoisten työjaksojen houkuttelevuutta. Edellä mainittujen työttömyysturvamenojen vähentävien vaikutusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä. Merkittävät vaikutukset edellyttäisivät, että suuri joukko työttömiä ryhtyy tekemään työtä enintään kaksi viikkoa kestävässä toimeksiantosuhteissa.

Sovittelun työmarkkinatuen maksaminen päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta vaikuttaa työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:ssä tarkoitettuihin työmarkkinatuen maksupäiväkertymiin. Käytännössä muutos voi johtaa siihen, että kuntien vastuu työmarkkinatuen rahoittamisesta alkaisi nykyistä aiemmin. Toisaalta muutos voi lisätä työnhakijoiden halukkuutta ottaa vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä, mikä voi lyhentää työttömyysjaksoja ja pienentää tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Näistä syistä muutoksen ei arvioida vaikuttavan kuntien menoja lisäävästi.

Työttömyysturvalakiin ehdotetun muutoksen tavoitteena ei ole, että nykyisin työsuhteessa tehtävää lyhytkestoista työtä tehtäisiin jatkossa nykyistä enemmän toimeksiantosuhteessa. Jos näin kuitenkin tapahtuu huolimatta esimerkiksi työsopimuslain (55/2001) pakottavuudesta, muutos voi pienentää työn suorittajien eläkekertymää. Tämä johtuu siitä, että pienimuotoinen yritystoiminta ei kerrytä henkilön eläkettä. YEL-vakuuttamisvelvollisuuden alaraja on vähintään 7 557,18 euron arvioitu työtulo vuodessa (2016), kun TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden alaraja on 57,51 euroa kuukaudessa (2016). TyEL-eläkettä siis kertyy YEL-eläkkeeseen verrattuna selvästi pienimuotoisemmasta työskentelystä.

Muutoksella olisi vaikutusta myös julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa säädettyyn palkkatukeen. Palkkatuella palkattavan työnhakijan työttömyyden kesto vaikuttaa palkkatuen määrään, tukijakson enimmäiskesto ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 12 §:ssä säädetyn ns. jäähysäännön täyttymiseen. Lyhytkestoisen päätoimisena yrittäjänä tai omassa työssä työllistymisen luettaisiin mukaan henkilön työttömyyden kesto. Mitä pidempi palkkatuen myöntämisestä edeltävä työttömyyden kesto on, sitä suurempana palkkatuki voidaan myöntää ja sitä pidempi tukijakson enimmäiskesto voi olla.

Palkkatuen myöntäminen edellyttää työnantajaa koskevien edellytysten täyttymistä ja palkkatuen myöntäminen on aina harkinnanvaraista. Lisäksi ehdotettu muutos ei luo subjektiivista oikeutta palkkatuettuun työhön. Tämän vuoksi työttömän määritelmää koskevan muutoksen ei arvioida lisäävän palkkatukimenoja.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työkokeilu

Rekrytointikokeilu laajentaa nykyistä työkokeilupalvelua ja tulee näin ollen lisäämään viranomaisten tehtäviä. Rekrytointikokeilu on vapaaehtoisuuteen perustuva työttömän ja työnantajan välinen sopimus, joka täytyy rekisteröidä työ- ja elinkeinotoimistossa. Toimiston tehtävänä on valvoa, että rekrytointikokeilun väärinkäyttöä ja tarjota työttömälle vakuutus kokeilun ajaksi. Rekrytointikokeilujen lyhytkestoisuuden vuoksi niitä on käsiteltävä toimistossa kiireellisinä. Uutena palvelumuotona työnantajille ja työttömille annettavaan neuvontaan on myös varattava resursseja. Lopullinen työmäärän lisäys on riippuvainen rekrytointikokeilun kysynnästä ja lopullisesta volyymista.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämiseen esitetty muutos voi periaatteessa lisätä työ- ja elinkeinotoimistojen työtä, kun toimistojen tulisi kussakin yksittäistapauksessa harkita, onko työnhakijan esittämä syy julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu pätevä syy. Muutoksen arvioidaan vähentävän työ- ja elinkeinotoimistojen työtä, koska ne selvittävät työnhakijalle tämän oikeudet ja velvollisuudet opiskelun tukemisesta sovittaessa tai muussa sopivassa yhteydessä. Em. yhteydessä hakijalle voidaan kertoa muun muassa siitä, millä edellytyksillä opiskelun tukeminen työttömyysetuudella voidaan keskeyttää. Tämä voi nykyiseen verrattuna vähentää niiden tilanteiden määrää, joissa työ- ja elinkeinotoimisto ylipäättään joutuu ottamaan kantaa opiskelun tukemisen keskeyttämiseen tai antamaan työttömyysetuuden maksajalle asiaa koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja.

Palkkatuki ja starttiraha

Rahoitusuudistuksen arvioidaan kasvattavan palkkatuetun työn volyymia noin 7 000 henkilötyövuodella. Näin ollen volyymi kasvaisi noin 35 prosenttia nykyistä volyymia suuremmaksi. Tämä lisää palkkatuesta tehtävien päätösten määrää sekä lisää töitä palkkatukien maksatuksessa. Volyymin kasvu voi lisätä myös työnantajille annettavaa neuvontaa, koska muutoksen johdosta palkkatuettuja työpaikkoja tarjoaisivat odotettavasti myös sellaiset työnantajat, joilla ole aiempaa kokemusta palkkatuesta.

Palkkatukea voitaisiin jatkossa myöntää määrärahojen ollessa vähissä myös laissa määritettyjä prosentuaalisia osuuksia pienempinä osuuksina palkkauskustannuksista. Esitetyn muutoksen odotetaan lisäävän jonkin verran työnantajien neuvontaa. Määrärahojen seuranta monimutkaistuu, kun rahat ovat yhden momentin sijasta neljällä momentilla. Lisäksi palkkatukeen liittyy useita erilaisia kattoja, jotka tulee ottaa seurannassa huomioon. Määrärahasyille, joiden perusteella palkkatukea voitaisiin maksaa enimmäismäärää pienempänä, tulee asettaa kriteerit, joiden täyttymistä seurattaisiin.

Työssäoloehdon kertyminen 75 -prosenttisesti lisäisi työttömyysetuuden maksajien työtä, kun työssäoloehto palkkatuella palkattujen osalta jouduttaisiin erikseen laskemaan. Työ- ja elinkeinotoimistojen työtä lisää jonkin verran se, että palkkatuettu työ tulee merkitä työvoimapolitiittisiin lausuntoihin.

Starttirahan enimmäiskesto lyhentäminen 12 kuukauteen vähentäisi jossain määrin työ- ja elinkeinotoimistojen työtä. Työmäärän väheneminen johtuu siitä, että starttiraha myönnettäisiin enintään kahdessa jaksossa nykyisen kolmen jakson sijasta, jolloin jatkohakemusten ja niihin tehtyjen oikaisuvaatimusten määrä vähenisi.

Kulukorvaus

Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos huolehtivat kulukorvauksen maksamisesta työttömyysetuuden saajille. Kulukorvausta haetaan samalla kertaa työttömyysetuuden kanssa. Koska kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta ei vaikuta oikeuteen saada työttömyysetuutta, muutos ei juurikaan vaikuta työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen työmäärään.

Jos työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta ei makseta kulukorvausta, työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärä vähenisi, koska toimistojen ei enää tarvitsisi selvittää opintojen pääasiallista järjestämispaikkaa ja ilmoittaa tätä työttömyysetuuden maksajalle. Lisäksi joidenkin oppilaitosten kohdalla on ollut vaikeaa selvittää opiskelun loma-aikoja. Myös loma-aikojen selvittämiseen liittyvä työ jäisi pois.

Kulukorvauksen maksaminen työkokeilun ajalta ei lisäisi työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen työmäärää. Sen sijaan työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärä lisääntyisi, kun niiden olisi ilmoitettava työkokeilun pääasiallisesta järjestämispaikasta työttömyysetuuden maksajalle. Lisäksi toimistojen olisi joissakin tilanteissa huolehdittava harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä työkokeiluun osallistuville nuorille, jotka eivät saa työttömyysetuutta eivätkä sen vuoksi hae kulukorvausta työttömyyskassalta tai Kansaneläkelaitokselta. Työ- ja elinkeinotoimistoille aiheutuva työmäärän lisääntyminen arvioidaan kuitenkin melko vähäiseksi.

Alueellinen liikkuvuus

Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee muuttokustannusten korvauksen edellytykset ja korvauksen maksaa työ- ja elinkeinotoimistojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). Erillisen muuttokustannusten korvauksen kumoaminen vähentäisi KEHA-keskuksen työtä.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei antaisi työvoimapoliittista lausuntoa henkilön oikeudesta liikkuvuusavustukseen työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle. Vuonna 2015 työ- ja elinkeinotoimistot antoivat yhteensä noin 570 työvoimapoliittista lausuntoa matka-avustuksesta, joten muutos vähentäisi jonkin verran työ- ja elinkeinotoimiston työtä.

Liikkuvuusavustusta ei olisi rajattu vain työmarkkinatukeen oikeutettuihin, vaan sitä voisivat saada myös ansio- ja peruspäivärahaan oikeutetut henkilöt. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen olisi uusi tehtävä työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle ja siitä aiheutuisi jonkin verran lisätyötä.

Liikkuvuusavustuksen maksaminen olisi uusi tehtävä työttömyyskassoille ja peruspäivärahaan oikeutettujen henkilöiden osalta Kansaneläkelaitokselle.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Sovitellun työttömyysetuuden maksaminen enintään kaksi viikkoa kestävästä päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta vähentäisi työ- ja elinkeinotoimistojen työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Työ- ja elinkeinotoimisto ei enää pyytäisi työnhakijalta selvitystä lyhytkestoisesta työllistymisestä yrittäjänä ja omassa työssä eikä arvioisi toiminnan pää- ja sivutoimisuutta. Myöskään asiaa koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja ei enää annettaisi.

Päätoiminen yritystoiminta ja omassa työssä työllistyminen kerryttävät työttömyysturvain 2 a luvun 14 §:ssä säädettyä työssäoloelvelvoitetta. Lisäksi ne vaikuttavat koulutusta vailla olevia

nuoria koskevien työttömyysturvalain 2 luvun 13 ja 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten lakkaamiseen. Jos työnhakijalle on asetettu mainittujen säännösten mukainen seuraamus, työ- ja elinkeinotoimistojen tulisi seuraamuksen lakkaamisen selvittämiseksi ratkaista työnhakijan enintään kaksi viikkoa kestävä yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus nykyistä vastaavasti.

Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos eivät enää antaisi lyhytkestoisen päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta työvoimapoliittiseen lausuntoon perustuvia päätöksiä siitä, ettei työnhakijalla ole oikeutta työttömyysetuuteen. Uutena tehtävänä työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen olisi todettava yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen kesto. Arvion mukaan tästä aiheutuva työmäärän lisäys ei kuitenkaan ole merkittävä, sillä työllistymisen kesto lienee yleensä helposti todettavissa esimerkiksi toimeksiantosopimuksesta.

Työttömyysturvajärjestelmää kokonaisuutena arvioiden muutos vähentäisi työttömyysturvaoiden selvittämiseen liittyvää hallinnollista työtä ja nopeuttaisi etuuden maksamista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukiellon laajentaminen määrärahasyistä tehtyihin päätöksiin vähentäisi sekä epäavain päätöksen saaneen että päätöksen antaneen työ- ja elinkeinotoimiston hallinnollista työtä.

4.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työkokeilu

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävä työkokeilu lisäisi työnhakijoiden ja työnantajien välistä sopimusvapautta, koska työ- ja elinkeinotoimisto ei harkitsisi työkokeilun työvoimapoliittista tarkoituksenmukaisuutta. Muutos vähentäisi yritysten riskiä virherekrytoinneista ja alentaisi siten rekrytointikynnystä, mikä todennäköisesti lisäisi hieman työvoiman kysyntää.

Vaikka soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävä työkokeilu olisi vapaaehtoinen, saattaisi sillä olla erilaisia vaikutuksia eri työnhakijaryhmiin. Kokeilujaksot olisivat todennäköisesti yleisempiä henkilöillä, joilla ei rekrytoijan näkökulmasta olisi riittävää näyttöä osaamisestaan ja soveltuvuudestaan, kuten esimerkiksi vastavalmistuneilla ja osatyökykyisillä. Mahdollisuus näyttää osaamistaan ja soveltuvuuttaan voisi edistää edellä mainittujen henkilöryhmien työhön pääsyä.

Kokeiluun osallistuva ei ole kokeilun aikana työsuhteessa, jolloin hän ei saa työsuhteeseen kuuluvia etuja, eikä hänelle kerry tuolta ajalta eläkettä. Tässä suhteessa kokeilun ajan kokeiluun osallistuja ei ole yhdenvertaisessa asemassa työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden kanssa.

Muutos voi alentaa erityisesti pienten työnantajien rekrytointikynnystä ja edistää piilotyöpaikkojen täyttymistä. Tämä johtuu siitä, että pienissä yrityksissä huonon rekrytoinnin riskit ovat suuremmat, eikä pienillä yrityksillä ole välttämättä sellaista osaamista, jolla rekrytointitilanteessa voitaisiin luotettavasti arvioida työnhakijan soveltuvuutta.

Muutos ei kohdistuisi erityisesti kumpaankaan sukupuoleen tai tiettyyn toimialaan, joten sillä ei arvioida olevan vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Opiskelun tukemisen keskeyttämiseltä edellytettävä pätevä syy johtaisi katkosten määrän laskuun. Näin ollen keskimääräinen aika tuen aloituksen ja päättymisen välillä lyhenisi. Tämä voi johtaa siihen, että opinnot pyritään suorittamaan nopeammin, jolloin työmarkkinoille siirtyminen aikaistuu. Niiden kohdalla, joilla opintojen keskeyttämiseen olisi työ- ja elinkeinotoimiston arvioima pätevä syy, muutoksella ei olisi muuta vaikutusta kuin heidän tulee odottaa viranomaisen tarveharkinnan tulosta.

Esitetty muutos siitä, että omaehtoisia opintoja voitaisiin tukea työttömyysetuudella edellyttämättä vähintään vuoden keskeytyneenä olemista, jos opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana voi lisätä omaehtoisten opintojen aloitusta jaksotusaikana. Aikaisemmin aloitetut opinnot lopetetaan myös aiemmin, jolloin työttömyysjaksot voivat lyhentyä näiden henkilöiden osalta ja he palaavat nopeammin työmarkkinoille.

Palkkatuki ja starttiraha

Palkkatukea ja starttirahaa koskevilla muutoksilla pyritään edistämään työllistymistä ja tätä kautta parantamaan sekä työttömien että heidän perheidensä yleistä hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Rahoitusuudistuksen, tuelle asetettavan euromääräisen enimmäismäärän sekä 50 prosentin tukea saavien palkkatukijakson enimmäispituuden lyhentämisen seurauksena palkkatuetta työtä voidaan tarjota nykyistä useammalle työttömälle työnhakijalle. Volyymin kasvulla on välitön työttömyyttä alentava vaikutus, mikäli palkkatuella aloittavat eivät merkittävästi syrjäytä muita työnhakijoita. Tuen kohdentaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömiin ja korkean pitkäaikaistyöttömyyden riskin työttömiin alentaa keskimääräistä työttömyyden kestoja. Näin palkkatuetulla työllistämällä pystytään osittain ehkäisemään työmarkkinoilta syrjäytymistä.

Pitkän aikavälin vaikutukset ovat vaikeammin ennakoitavissa. Palkkatukijaksot voivat auttaa henkilöitä työllistymään joko palkkatukea saaneen työnantajan palvelukseen tai kehittämään osaamistaan työnhaun tueksi. Suurin osa (72 prosenttia) palkkatuetusta työstä vuonna 2015 tapahtui määräaikaissa työsuhteessa. Työttöminä työnhakijoina kolme kuukautta tukijakson päättymisen jälkeen oli noin 47 prosenttia tuella palkatuista. Palkkatuen kohdistaminen voimakkaammin pitkäaikaistyöttömiin ja henkilöihin, joilla pitkäaikaistyöttömyyden riski on suuri, vähentää palkkatukeen liittyviä vuotovaikutuksia, mutta johtaa todennäköisesti heikompiin tuloksiin henkilöiden tuen jälkeisessä työllisyydessä edellä kuvatuilla mittareilla tarkasteltuna.

Esitetyillä rahoitus- ja säännösmuutoksilla pyritään mahdollistamaan järjestelmän joustavuus työllistymisen edistämiseen käytettävissä olevien määrärahojen ollessa rajalliset. Esitetyt muutokset mahdollistavat sen, että vaikka työllisyysmäärärahat eivät riittäisi palkkatukeen, palkkatukipäätös voitaisiin tehdä, jos työnantaja on valmis palkkaamaan henkilön peruspäivärahan suuruisella palkkatuella. Peruspäiväraha on vuonna 2016 suuruudeltaan 32,68 euroa eli keskimäärin 703 euroa kuukaudessa. Mikäli tilanteessa, jossa palkkatuki voitaisiin myöntää vain peruspäivärahan suuruisena ja palkkatuella palkattavan henkilön palkkauskustannukset olisivat 30 prosentin tukiluokassa 2 343 euroa suuremmat, olisi yrityksen saaman palkkatuen suuruus prosentuaalisesti alhaisempi kuin 30 prosenttia. Vastaavat palkkauskustannukset 40 prosentin tukiluokassa olisivat 1 758 euroa ja 50 prosentin tukiluokassa 1 406 euroa. Näiden palkkauskustannusten ylittävillä palkkauskustannuksilla palkkaamisen houkuttelevuus voi alentua, kun työllisyysmäärärahat ovat loppuneet. Tällaisissa tilanteissa työnantajat voivat lykätä työllistämisen aloitusta vuoden vaihteen yli täysimääräisen tuen saamiseksi. Sen sijaan alhaisemmilla palkkauskustannuksilla aloitettavaan palkkatuettuun työhön voitaisiin myöntää

tukea määrärahatilanteesta riippumatta samansuuruisena. Näin ollen osa-aikaiseen työhön myönnettävien palkkatukien määrä voi lisääntyä.

Palkkatuetusta työstä 75 prosenttia kerryttäisi jatkossa työssäoloa. Muutoksen jälkeen palkkatukea alle vuoden kestoisen työttömyyden perusteella saanut henkilö ei voi saada työssäoloa täyteen pelkästään palkkatuetussa työssä.

Esityksen mukaan vuorotteluvapaan sijaiseksi ei voitaisi palkata palkkatuella työllistettyä henkilöä. Muutos ei lisäisi palkkatuella työllistettyjen määrää, vaan ohjaisi palkkatuetun työn tekemisen muihin työpaikkoihin kuin vuorotteluvapaan sijaisuuksiin. Palkkatuen myöntämisen ja vuorotteluvapaan sijaisuuden edellytyksenä on se, että henkilö on työn työnhakija. Koska vuorotteluvapaan sijaisuuksien määrän ei uskota vähenevän muutoksen vuoksi, olisi työ- ja elinkeinotoimistoilla mahdollista tarjota yhteensä enemmän palkkatuki- ja vuorotteluvapaapaikkoja työttömille työnhakijoille.

Ehdotettu muutos, joka mahdollistaa palkkatuen jatkamisen liikkeenluovutuksen yhteydessä alentaa liikkeenluovutuksen saajan riskiä liikkeenluovutustilanteisiin liittyen. Aiemmin palkkatuen maksaminen on lopetettu työntekijän siirtyessä liikkeenluovutuksen yhteydessä vanhaan työntekijänä uudella y-tunnuksella toimivaan yritykseen. Koska palkkatuen myöntämisen edellytyksenä on osaamisen puute, ei työntekijän tuottavuuden voida olettaa olevan muiden työntekijöiden tasolla. Palkkatukea on voitu myöntää myös oppisopimukseen, jolloin kyseessä on pitkäkestoinen ja yrityksen muita resursseja sitova työsuhte. Vaikutukset ovat merkittävämpiä erityisesti pienille työnantajille. Vuonna 2015 yksityisellä sektorilla aloittaneista palkkatuella työllistyneistä yli 40 prosenttia työskenteli alle 10 hengen organisaatiossa ja oppisopimussuhteessa aloittaneista vastaava osuus oli yli 50 prosenttia.

Talousarvioesityksen mukainen enimmäismäärä palkkatuetun työn volyymille 100 prosentin tukea saavien osalta olisi 3 000 henkilötyövuotta. Vuoden 2016 alussa 100 prosentin palkkatuella on ollut keskimäärin 3700 henkilöä kuukaudessa. Lisäksi 100 prosentin tukea maksettaisiin enintään 1 800 euroa kuukaudessa aiemman 2 000 euron sijasta. Esityksen mukaan jatkossa myös rekisteröidyt uskonnolliset yhteisöt voisivat palkata 100 prosentin palkkatuella henkilöitä, joten tukea mahdollisesti hyödyntävien työnantajien määrä kasvaa, mutta muutos samalla yhdenvertaistaa kolmannen sektorin toimijoiden kohtelua. Kolmannella sektorilla työntekijöiden palkkaaminen on usein riippuvaista saatavasta palkkatuesta. Esitetyt muutokset johtavat oletettavasti työpaikkojen vähenemiseen kolmannella sektorilla, mikä vaikuttaa näiden tarjoamiin palveluihin. Kolmannelle sektorille palkataan tyypillisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä kuin yrityksiin. Kolmannella sektorilla voi olla myös muita toimijoita enemmän mahdollisuuksia keskittyä palkkatukipaikan tarjoamisessa työntekijän elämänhallinnan ja työkyvyn tukemiseen.

Tukea myönnettäessä yritystoiminnan kannattavuuden arvioimisen edellytykset parantuvat, kun toimintaa on jo harjoitettu ennen starttirahan myöntämistä. Tällöin starttiraha kohdistuu paremmin yrityksiin, jotka todennäköisemmin pysyvät kannattavina pitkään ja voivat työllistää uusia työntekijöitä. Riskinä on, että starttirahaa myönnetään myös sellaisille henkilöille, jotka olisivat joka tapauksessa laajentaneet toimintansa päätoimiseksi. Starttirahan enimmäiskeston lyhentämisellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yrittäjäksi ryhtyvien asemaan, koska noin 97–98 prosenttia starttirahakausista on ollut alle 12 kuukauden mittaisia.

Vuonna 2015 työttömistä työnhakijoista noin 52 prosenttia oli miehiä ja 48 prosenttia naisia. Sekä myönnettyjen palkkatukien että starttirahapäätösten sukupuolijakauma noudatti työttömien sukupuolijakaumaa. Starttiraha ja palkkatuki ovat harkinnanvaraisia etuuksia, joiden myöntämiseen vaikuttavat useat seikat, jotka eivät ole sidoksissa starttirahan hakijan tai palk-

katuella palkattavan henkilön sukupuoleen. Tästä syystä muutoksella tuskin on vaikutusta starttirahaa saavien tai palkkatuella työllistyvien sukupuolijakaumaan.

Kulukorvaus

Kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta lähentäisi työttömien ja opintotuella opiskelevien etuuksia toisiinsa. Tämä parantaisi opiskelijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen maksaminen työkokeilun ajalta kaikille alle 25-vuotiaille ammatillista koulutusta vailla oleville nuorille riippumatta työttömyyden kestosta taas parantaisi työttömien keskinäistä yhdenvertaisuutta.

Kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta kohdistuisi tosiasiallisesti enemmän naisiin kuin miehiin. Tämä johtuu siitä, että työttömyysetuudella tuetuna opiskelevista enemmistö on naisia. Kuten edellä on todettu, kulukorvausoikeuden poistamisen ei kuitenkaan arvioida merkittävästi vähentävän halukkuutta opiskella. Tästä syystä muutoksella tuskin on vaikutusta työttömyysetuudella tuetusti opiskelevien sukupuolijakaumaan.

Työkokeiluun osallistuvista 20 – 24-vuotiaista nuorista sekä naisia että miehiä oli vuonna 2015 lähes yhtä paljon. Nuoremmissa ikäluokissa naisia sen sijaan osallistui työkokeiluun selvästi miehiä enemmän. Kulukorvauksen maksaminen kaikille työkokeiluun osallistuville samoilla edellytyksillä tuskin vaikuttaa työkokeiluun osallistuvien sukupuolijakaumaan merkittävästi.

Alueellinen liikkuvuus

Esitetty muutos matka- ja muuttokustannusten korvausten yhdistämisestä liikkuvuusavustukseksi selkeyttää nykyistä käytäntöä. Muutos lisää työttömien yhdenvertaisuutta, kun avustusta voi saada etuuslajista riippumatta. Liikkuvuusavustus ottaisi huomioon matka-ajan, eikä työ-säkäyntialuetta, mikä on työttömän kannalta usein oleellisempi mittari työn vastaanottamisen kannalta. Muutos koskee eri alueita eri tavoin, koska työpaikkojen tiheys ja liikenneyhteydet eroavat alueiden välillä.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työn tekemisen muodot ovat viime vuosina olleet muutoksessa. Työtä ei enää välttämättä tehdä työ- tai virkasuhteessa, vaan aiempaa useammin myös esimerkiksi toimeksiantosuhteen pohjalta. Tyypillinen esimerkki toimeksiantosuhteesta tehdystä työstä on laskutus- ja markkinointipalveluja tarjoavien osuuskuntien kautta tehtävä työ. Näitä palveluja työn suorittajana käyttävä henkilö on muodollisesti yleensä yksityinen elinkeinonharjoittaja ja työn vaikutusta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta arvioidaan työttömyysturvalain yrittäjiä koskevien säännösten mukaan.

Sovitellun työttömyysetuuden maksaminen enintään kaksi viikkoa kestävästä päätoimisen yritystoiminnan ajalta vähentäisi merkittävästi ns. keikkatyötä tekevien yrittäjien ja työsuhteisten työntekijöiden työttömyysturvausoikeuden eroja. Yritystoiminnan luonteesta johtuen eroja kuitenkin jäisi edelleen. Työn teettäjä ei esimerkiksi seuraa toimeksiantosuhteesta työtä tekevän työn suorittajan työaika, eikä yrittäjälle maksettavaan soviteltuun työttömyysetuuteen sen vuoksi sovelleta työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjä enimmäistyöaikaan liittyviä rajoituksia. Toisaalta vähäinen yritystoiminta ei kerrytä työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaa työssääntöä.

Esitetty muutos parantaisi lyhyissä toimeksiantosuhteissa työtä tekevien yrittäjien mahdollisuuksia tulla valituksi vuorotteluvapaan sijaiseksi, kun lyhyt työllistyminen päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssä luettaisiin mukaan sijaiselta edellytettävään työttömyyden keston. Näin yrittäjät olisivat yhdenvertaisemmassa asemassa lyhytkestoisissa työsuhteissa työtä tekevien työnhakijoiden kanssa.

Työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat vuonna 2015 arviolta noin 900 henkilön kohdalla, että enintään kaksi viikkoa kestävä työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä oli päätoimista ja esteenä työttömyysetuuden saamiselle. Heistä noin 58 prosenttia oli miehiä ja 42 prosenttia naisia. Muutos ei kohdistuisi erityisesti kumpaankaan sukupuoleen tai tiettyyn toimialaan, joten sillä ei arvioida olevan vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

5 Asian valmistelu

Eduskunta antoi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun hallituksen esitykseen vastatessaan seuraavan lausuman (HE 133/2012 vp - EV 163/2012 vp): ”Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää, miten alle 25-vuotiaiden ammatillista koulutusta vailla olevien nuorten jääminen työkokeilun aikaisten kulukorvausten ulkopuolelle vaikuttaa heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa osallistua työkokeiluun ja vaarantaako säännös nuorten yhteiskuntatutkimuksen toteutumisen erityisesti alueilla, joilla matkakustannukset ovat merkittäviä. Samalla eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi, onko kulukorvausten ikäsidonaisuus perusteltua kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta.”

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä, valtiovarainministeriötä ja keskeisiä työelämän järjestöjä.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa xxxxxxxx. Lausunnoista....

Muun muassa palkansaajajärjestöt esittivät lausunnoissaan, että työttömien mahdollisuuksia opiskella työttömyysetuudella tuettuna tulisi laajentaa nykyisestä. Lisäksi järjestöt katsoivat, että kulukorvausoikeuden poistaminen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta voi vähentää opiskelun kannustavuutta.

Koska työttömien mahdollisuus opiskella työttömyysetuutta menettämättä tai työttömyysetuudella tuettuna on laaja ja periaatteellinen kysymys, sitä ei ole käsitelty tätä hallituksen esitystä valmisteltaessa eikä esitystä edellä mainitun vuoksi ole tältä osin muutettu edellä mainittujen lausuntojen perusteella. Esityksen perusteluja on kuitenkin tarkennettu ja yhdestä lainsäädäntöä selkeyttäväksi tarkoitettua muutoksesta on luovuttu mahdollisten uusien epäselvyyksien välttämiseksi. Myöskään kulukorvausoikeuteen liittyvät lausumat eivät ole antaneet aihetta muuttaa esitystä, mutta esityksen perusteluja on tältäkin osin tarkennettu.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoi, että työnantajan työsuhteen päättyessä maksama taloudellinen tukipaketti tulisi ottaa huomioon omaehtoisen opiskelun tukemisen enimmäiskesto vähentävänä seikkana. Asiaa on käsitelty kolmikantaisesti esitystä valmisteltaessa, mutta tukipaketin vähentäminen tukemisen enimmäiskestosta olisi johtanut monimutkaiseen sääntelyyn.

Tavoitetta kannustaa työttömiä ottamaan vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä muuttamalla työttömyysturvalakia pidettiin lausunnoissa oikeansuuntaisena. Elinkeinoelämän keskusliitto EK kuitenkin katsoi, että luonnoksessa esitettyjen muutosten tulisi koskea vain yhtä

yrittäjänä tehtyä työskentelyjaksoa vuodessa. Muutosten soveltamisen rajoittaminen yhteen työskentelyjaksoon vuodessa tekisi kuitenkin käytännössä tyhjäksi muutoksella tavoitellun kannustavuuden. Muun muassa Akava ry puolestaan piti ongelmallisena, että muutokset eivät tosiasiallisesti kohdistu samalla tavalla yksityisiin elinkeinonharjoittajiin ja yhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittaviin henkilöihin. Tältä osin muutosten vaikutusten kohdistumisessa on kyse yritystoiminnan luonteesta. Esitetyt muutokset koskevat kaikkia yrittäjiä, joiden yritys-toiminta on sen tyyppistä, että toimintaa harjoitetaan lyhyehköissä jaksoissa. Lausunnoissa esitetyt näkemykset eivät sen vuoksi ole antaneet aihetta esityksen muuttamiseen.

Finanssivalvonta, Kansaneläkelaitos ja Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry katsoivat, että yritystulon sovittelu lyhyelle ajanjaksolle voi olla ongelmallista lähinnä yritystulosta tehtävien vähennysten takia. Työnhakijalla voi kuitenkin jo nykyisin olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen lyhytkestoisen yrittäjänä tehdyn työskentelyjakson ajalta, jos työ- ja elinkeino-toimisto pitää työllistymistä sivutoimimisena. Muutoksen keskeisen kohderyhmän muodostavat oletettavasti omaa työpanostaan esimerkiksi laskutuspalveluita tarjoavien yhteisöjen kautta tarjoavat henkilöt, joilla on yritystulosta tehtäviä vähennyksiä oletettavasti melko rajoitetusti.

Siitä ei ole varmuutta, missä määrin työttömyysetuuden maksajille aiheutuisi yrittäjätulon selvittämiseen liittyvää lisätyötä, ei myöskään siitä, kuinka paljon lyhytkestoisia toimeksiantoja yrittäjiä tekeviä henkilöitä lopulta on, jos muutoksen kannustavuusvaikutus toteutuu. Muutoksella tavoitellut hyödyt voivat kuitenkin ylittää työttömyysetuuden maksajille mahdollisesta lisätyöstä aiheutuvat haitat. Muutoksen vaikutuksia seurataan ja tarvittaessa ryhdytään toimiin mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi.

TÄHÄN LISÄÄ LAUSUNNOISTA....

Edellä mainittujen lisäksi lausunnot antoivat aihetta eräisiin pienempiin muutoksiin.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Hallitus on antanut eduskunnalle sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleman hallituksen esityksen (HE xx/2016 vp), jossa esitetään työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan väliaikaista muuttamista. Muutos olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2020 asti. Samaa säännöstä esitetään muutettavaksi myös tässä esityksessä. Tässä esityksessä työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 15 kohtaan esitetty muutos tulisi eduskuntakäsittelyn aikana ottaa huomioon sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä annetussa hallituksen esityksessä ehdotetussa säännöksessä.

Tässä esityksessä esitetään työttömyysturvalain 2 a lukuun uutta 12 b §:ää. Säännöksen pykälänumeroinnissa on otettu huomioon muutokset, joita työttömyysturvalain 2 a lukuun on esitetty hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE xx/2016 vp).

Hallitus on antanut eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleman hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta (HE 105/2016 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi samaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 7 luvun 3 §:n 3 momenttia siten, että kohta 4 esitetään kumottavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki

1 luku Yleiset säännökset

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan työttömänä pidettäisiin henkilöä, joka työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti enintään kahden viikon ajan. Muutos tehtäisiin, koska työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen toteutuessa työ- ja elinkeinotoimisto ei enää seuraisi esimerkiksi toimeksiantosuhteessa tehtyjä lyhytkestoisia työjaksoja.

Muutoksella olisi vaikutusta erityisesti 4 luvussa säädetyn työkokeilun enimmäiskeston uudelleen alkamiseen ja 7 luvussa säädettyyn palkkatukeen. Palkkatuella palkattavan työnhakijan työttömyyden kesto vaikuttaa palkkatuen määrään, tukijakson enimmäiskeston ja 7 luvun 12 §:ssä säädetyn ns. jäähysäännön täyttymiseen.

3 a §. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen. Pykälä olisi uusi. EU:n valtiontukisäännösten mukaan elinkeinotoimintaa harjoittavalle tuen hakijalle tuki myönnetään joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kaikkiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuihin tukiin, jotka täyttävät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen edellytykset ja jotka tämän lain mukaan myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen 1 luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä ja sen lisäksi kyseessä olevalle tukimuodolle asetettuja erityisiä edellytyksiä.

Tässä laissa säädettyjä tukia, jotka voivat tulla myönnettäväksi valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ovat palkkatuki, työvoimakoulutuksen yhteishankinta (Täsmäkoulutus) ja työolosuhteiden järjestelytuki. Edellä mainittuihin tukiin sovelletaan seuraavia ryhmäpoikkeusasetuksessa tuelle asetettuja erityisiä edellytyksiä: 31 artikla koulutustuki, 32 artikla palkkatukien muodossa myönnettävä tuki epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työhönottoon, 33 artikla palkkatukien muodossa myönnettävä tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämiseen ja 34 artikla alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistymisestä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen myönnettävä tuki.

Ehdotetun pykälän 2 momentti vastaisi osin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 3 momentin 4 kohtaa, jossa on säädetty palkkatuen myöntämisen esteistä. Tässä esityksessä 3 §:n 3 momentin 4 kohta esitetään kumottavaksi. Kyseisen lainkohdan mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys. Ehdotetun 2 momentin mukaan edellä mainitut edellytykset laajenisivat koskemaan palkkatuen lisäksi kaikkia niitä tukia, joita voidaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan myöntää elinkeinotoimintaa harjoittavalle tuen hakijalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Käytännössä esitys merkitsisi sitä, ettei palkkatuen lisäksi myöskään työolosuhteiden järjestelytukea voitaisi myöntää eikä työvoimakoulutuksen yhteishankintaa (Täsmäkoulutus) järjestää, jos tuen hakija olisi vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskisi maksamaton perintämääräys.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista tukea, joka myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ei myönnettäisi eikä maksettaisi, jos elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on EU:n säännöksissä tarkoitettulla tavalla vaikeuksissa oleva yritys. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaan valtiontukea ei saa myöntää sellaiselle yritykselle, joka on vaikeuksissa oleva yritys. Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä säädetään asetuksen 2 artiklan 18 kohdassa. 'Vaikeuksissa olevalla yrityksellä' tarkoitetaan yritystä, jonka tapauksessa vähintään yksi seuraavista olosuhteista on olemassa:

a) On kyse yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu (ja joka ei ole alle kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyyntistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen), ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta. Tässä säännöksessä 'yhtiöllä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu', tarkoitetaan erityisesti direktiivin 2013/34/EU (1) liitteessä I mainittuja yritysmuotoja ja 'osakepääoma' sisältää tarvittaessa emissiovoitot.

b) On kyse yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu (ja joka ei ole alle kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyyntistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen), ja joka on menettänyt yli puolet tilinpäätöksen mukaisista omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Tässä säännöksessä 'yhtiöllä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu', tarkoitetaan erityisesti direktiivin 2013/34/EU liitteessä II mainittuja yritysmuotoja.

c) Yritys on asetettu yleistäytöntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytöntöönpanomenettelyyn asetamiselle velkojen pyynnöstä.

d) Yritys on saanut pelastamistukea eikä ole vielä maksanut lainaa takaisin tai lopettanut takausta, tai on saanut rakenneuudistustukea ja on vielä rakenneuudistussuunnitelman kohteena.

e) On kyse yrityksestä, joka ei ole pk-yritys, ja kahden viime vuoden ajan:

1) yrityksen velkaantumisaste on ollut yli 7,5 ja

2) yrityksen käyttökatteen (EBITDA) suhde nettorahoituskuluihin on ollut alle 1,0.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista tukea, joka myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ei myönnettäisi eikä maksettaisi, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee Euroopan komission perintämääräys sääntöjen vastaisen valtiontuen takaisinperinnästä. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaan valtiontukea koskevassa hyväksyttävässä tukiohjelmassa tulee nimenomaisesti sulkea pois yksittäisen tuen maksaminen sellaiselle yritykselle, jolle on annettu komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys ja jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

2 luku Työnhakija

4 §. Työnhakijan haastattelun järjestäminen. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 1 momenttia. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myöhempien työnhakijan haastattelujen järjestämisestä. Momentin ensimmäinen lause vastaisi voimassa olevaa säännöstä eli lähtökohtana olisi työnhakijan haastattelun järjestäminen työnhakijan yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti. Momenttia muutettaisiin siten, että työttömän työnhakijan haastattelu tulee aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Työ- ja elinkeinoviranomainen ei voisi harkita, että haastattelun järjestäminen olisi tarpeetonta.

6 §. Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaisivat voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentteja. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa olisi aina tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoviranomainen ei voisi harkita suunnitelman tarkistamisen tarpeellisuutta.

4 luku Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §. Kokeilu. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin väliaikaisesti uusi 3 kohta. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun työpaikalle soveltuvuuden arvioimiseksi (rekrytointikokeilu). Rekrytointikokeiluun ohjaaminen edellyttäisi, että henkilöasiakas pyytää sitä yhdessä kokeilun järjestäjänä toimivan työnantajan kanssa. Kokeilun järjestäjänä toimivalta työnantajalla tulisi olla tosiasiallisesti tarjolla työtä, johon työkokeiluun osallistuva voitaisiin palkata, mikäli hän olisi työnantajan arvion mukaan sopiva kyseessä olevaan työhön ja työyhteisöön. Uusi 3 kohta olisi voimassa vuoden 2018 loppuun.

7 §. Työkokeilua koskevat rajoitukset. Pykälän 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta kumottaisiin. Työkokeilun järjestämisen edellytyksenä ei enää olisi, että kokeilun järjestäjänä toimiva työnantaja on täyttänyt työsopimuslaissa säädetyt työntarjoamisvelvoitteensa. Säännöksen kumoaminen ei vapauttaisi työnantajaa työsopimuslaissa säädetyistä työntarjoamisvelvollisuuksista henkilöstöään kohtaan. Työ- ja elinkeinotoimiston ei tarvitsisi työkokeilun järjestämisen yhteydessä harkita, voisiko työkokeilun järjestäminen aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevan henkilöstön lomauttamisen, irtisanomisen tai osa-aikaistamisen. Työnantaja vastaa työsopimuslain nojalla siitä, että työnantajalla on työsopimuslain mukainen peruste irtisanomiselle, lomauttamiselle tai osa-aikaistamiselle ja ettei työkokeilijan ottaminen vaikuta työsopimuslain vastaisesti henkilöstön työsuhteisiin.

Nykyiset 2 momentin 2-5 kohdat siirtyisivät sisällöltään muuttamattomina 1 momentin 1-4 kohdiksi ja 3 momentti 2 momentiksi.

10 §. Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi keskeyttää valmennuksen ja koulutuskokeilun poissaolojen lisäksi myös muusta painavasta syystä. Painavana syynä pidettäisiin esimerkiksi valmennukseen tai koulutuskokeiluun osallistuvan väkivaltaista tai uhkaavaa käytöstä. Säännös asiasta lisättäisiin 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin mainita henkilöasiakkaan kuulemisesta ja päätöksen tiedoksi antamisesta tarpeettomana. Kuulemisesta ja tiedoksi antamisesta noudatettaisiin hallintolain (434/2004) säännöksiä.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä.

12 §. Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset. Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun rekrytointikokeilun enimmäiskestosta. Rekrytointikokeilun kesto laskettaisiin 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun 12 kuukauden enimmäiskestoon. Eri tarkoituksessa järjestetyt työkokeilut otettaisiin huomioon enimmäiskestoa laskettaessa. Jos henkilöasiakas olisi esimerkiksi ollut aiemmin työkokeilussa neljä kuukautta uravaihtoehtojen selvittämiseksi, eikä hän olisi ollut työkokeilun jälkeen yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta, olisi rekrytointikokeiluun ja muuhun työkokeiluun käytävissä vielä yhteensä kahdeksan kuukautta.

Rekrytointikokeilusta tehtäisiin sopimus siten kuin 9 §:ssä säädetään. Koska rekrytointikokeilu perustuisi vapaaehtoisuuteen, siihen ei sovellettaisi 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyä työkokeilun päivittäistä vähimmäiskestoa. Rekrytointikokeilun päivittäinen vähimmäiskesto voisi siten olla alle neljä tuntia, jos kokeilun järjestäjä ja kokeiluun osallistuva katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi. Päivittäinen enimmäiskesto olisi enintään kahdeksan tuntia ja viikoittainen kesto enintään viisi päivää.

Rekrytointikokeilun järjestäjällä ei olisi velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista työttömyysetuuden maksajalle. Työ- ja elinkeinotoimisto ei keskeyttäisi rekrytointikokeilua poissaolojen takia, joten velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista myöskään työ- ja elinkeinotoimistolle ei olisi. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että työ- ja elinkeinotoimisto ja rekrytointikokeilun järjestäjä voisivat purkaa rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Kokeilun järjestäjä voisi purkaa sopimuksen myös poissaolojen takia. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi purkaa sopimuksen tilanteissa, joissa sopimuksen hyväksymisen jälkeen kävisi ilmi, ettei kokeilua olisi voitu järjestää.

Rekrytointikokeiluun sovellettaisiin edellä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta 4 luvun työkokeilua koskevia säännöksiä. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävässä työkokeilussa sovellettaisiin 7 §:ää työkokeilun rajoituksista, 8 §:ää työkokeilussa olevan oikeusasemasta, työturvallisuudesta ja tietosuojasta sekä 11 §:ää vakuutusturvasta.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei hyväksyisi rekrytointikokeilua koskevaa sopimusta, jos kokeilusta aiheutuisi kokeilun järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi kilpailun vääristymistä samoin kuin muussa tarkoituksessa järjestetyn työkokeilun kohdalla. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kiinnittää rekrytointikokeilun kohdalla huomiota erityisesti siihen, ettei työnantaja perusteettomasti ”ketjuta” työkokeilijoita palkkaamatta ketään työsuhteeseen kokeilun jälkeen.

Pykälä olisi voimassa väliaikaisesti vuoden 2018 loppuun.

5 luku Työvoimakoulutus

7 § Koulutuksen yhteishankinta. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Valtion rahoittama osuus koulutuksen yhteishankinnasta katsottaisiin elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan saamaksi valtiontueksi, jos koulutus hankitaan rahoitukseen osallistuvan työnantajan tehtävissä työskenteleville henkilöille ja koulutuksen tarkoituksena on, että koulutuksen suorittaneet voisivat jatkaa työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen. Edellä mainitulla koulutuksella tarkoitetaan niin sanottua TäsmäKoulutusta. Valtion rahoittamaan osuuteen sovellettaisiin EU:n valtiontukien yleistä ryhmäpoikkeusasetusta. Säännös vastaisi voimassa olevaa käytäntöä.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat nykyistä.

6 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

3 §. Opintoja koskevat edellytykset. Nykyisin 2 momentissa säädetyistä alempaan tai ylempään yliopistossa suoritettavaan tutkintoon liittyvistä vaatimuksista ei enää säädettäisi. Muutoksen jälkeen yliopistossa suoritettavien tutkintoon johtavien opintojen tuen tarkoituksenmukaisuutta harkittaisiin vain 2 §:n perusteella. Muutos ei vaikuttaisi opiskelun tukemisen edellytyksiin.

Jos työnhakija on aloittanut opinnot työnantajan maksaman työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana, opiskelun tukeminen työttömyysetuudella ei edellyttäisi, että opinnot ovat olleet keskeytyneenä vähintään vuoden. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Muulta osin 2 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 3 momenttia.

Nykyinen 4 momentti siirrettäisiin sisällöllisesti muuttamattomana uudeksi 3 momentiksi.

4 §. Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta, että opiskelun tukemisesta voidaan sopia suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeen, jos opinnot on aloitettu työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana. Muutos liittyy 3 §:ään ehdotettuun muutokseen.

5 §. Tuki aika. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti. Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voitaisiin tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen. Ehdotettu muutos koskisi etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen nykyinen enimmäistukiaika 24 kuukautta ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole ollut riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen.

Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi ja nykyinen 3 momentti uudeksi 4 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan työnhakija voisi pyytää työ- ja elinkeinotoimistoa keskeyttämään opiskelun tukemisen vain, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Pätevänä syynä pidettäisiin esimerkiksi työhön menemistä, sairautta, perhevapaata ja muita vastaavia tilanteita. Ylipäättään kyse olisi pitkäaikaisista, esimerkiksi useita kuukausia tai vähintään useita viikkoja kestävästä tilanteista. Henkilö voisi opiskella keskeytyksen aikana haluamassaan laajuudessa, mutta työttömyysetuuteen hänellä ei yleensä olisi oikeutta. Henkilö saa keskeytyksen aikana yleensä esimerkiksi palkkaa tekemästään työstä tai etuutta muusta sosiaaliturvajärjestelmästä.

Työnhakijan esittämän syyn pätevyden harkitsisi työ- ja elinkeinotoimisto. Asiasta ei annettaisi päätöstä. Jos työnhakija ei ehdi suorittaa opintojaan loppuun 1 momentin mukaisessa enimmäisajassa tai työ- ja elinkeinotoimiston määräämässä tätä lyhyemmässä ajassa, hän voi saattaa tukemisen päättymisen työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosaston tutkittavaksi valittamalla työttömyysetuuden maksajan antamasta päätöksestä.

7 luku Palkkatuki

2 §. Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset. Palkkatuen myöntäminen edellyttäisi, että henkilön työttömyyden arvioidaan johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista. Lisäksi palkkatuetun työn tulisi työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan parantaa henkilön ammatillista osaamista ja hänen mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Arviota henkilön tuottavuuden alentumisesta tarjolla olevassa työtehtävässä ei enää edellytettäisi.

Jos henkilö on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhdenjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen edellyttäisi edellä mainitun lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä pitkittyisi ja kestäisi todennäköisesti yli 12 kuukautta. Työ- ja elinkeinotoimisto käyttäisi työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa apuna asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa.

Edellä mainittuja pykälän 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentissa säädettäviä edellytyksiä ei sovellettaisi, jos palkkatuella palkattavan henkilön tuottavuus on olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentunut vamman tai pitkäaikaissairauden johdosta tai tuella palkattava henkilö on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään vuoden välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Näistä poikkeuksista säädettäisiin 1 momentin 2 ja 3 kohdassa ja ne vastaisivat sisällöllisesti nykyistä 1 momenttia.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

3 §. Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset. Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa 1 momenttia. Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei enää säädettäisi palkkatuen myöntämisen edellytyksenä työ-sopimuslain työnantajalle asettamista työntarjoamisvelvoitteista, sillä työnantaja on velvollinen noudattamaan työ-sopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä ilman, että asiasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Pykälän 3 momentin 1 kohta kumottaisiin. Työnantajalla on työ-sopimuslain lisäksi velvollisuus noudattaa yhteistoimintalakia ja siinä säädettyjä menettelyjä. Työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole käytettävissään keinoja, joilla palkkatuen myöntämistä harkittaessa voitaisiin arvioida, aiheuttaako tuen myöntäminen työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen.

Pykälän 3 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, että palkkatuen myöntämisen esteenä olisi työnantajan verojen ja lakisääteisten maksujen laiminlyöntien lisäksi se, että työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan. Palkkatukea ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää muun muassa työnantajalle, jonka palkkasaatavia työntekijät ovat joutuneet hakemaan palkkaturvasta. Jos palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti on ollut vähäinen tai siitä on kulunut aikaa ja työnantaja on korjannut laiminlyöntinsä suorittamalla palkkasaatavat työntekijöilleen, työ- ja elinkeinotoimisto voisi harkintansa mukaan myöntää tuen. Pykälän 3 momentin 4 kohta kumottaisiin. Asiasta säädettäisiin uudessa 1 luvun 3 a §:ssä. Voimassa olevan 3 § 3 momentti siirtyisi ehdotetun 3 §:n 2 momentiksi.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin siitä, että elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle, joka on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän ja työntekijän irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, ei myönnettäisi palkkatukea. Ehdotetun 3 §:n 3 momentin mukaan palkkatuki voitaisiin kuitenkin myöntää, jos työnantaja on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä. Ehdotettu säännös perustuu EU:n valtioneuvoston päätöksiin.

4 §. Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset. Pykälään lisättäisiin uusi 4 ja 5 momentti. Palkkatuki voitaisiin myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä työ-sopimuslaissa tarkoitetun liikkeen luovutuksen tai osakeyhtiölaissa tarkoitetun yrityksen sulautumisen tai jakautumisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Edellytyksenä olisi, että liikkeen luovutuksensaaja tai vastaanottava yhtiö täyttää 3 §:ssä säädetty työnantajaa koskevat palkkatuen myöntämisedellytykset. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhtiön olisi toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukau-

den kuluessa tuella palkatun siirtymisestä uuden työnantajan palvelukseen. Palkkatukea ei myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen.

Pykälän 1-3 momentit vastaisivat voimassa olevan pykälän 1-3 momentteja.

5 §. Tuella palkatun siirtäminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että palkkatukea ei voitaisi myöntää, jos käyttäjäyritys on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Palkkatuen saajan olisi liitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle tehtävään ilmoitukseen tuella palkatun siirrosta käyttäjäyrityksen vakuutus siitä, ettei käyttäjäyrityksellä ole maksamattomia palkkoja, veroja tai muita lakisääteisiä maksuja. Palkkatukea ei voitaisi myöntää myöskään, jos käyttäjäyritys olisi palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana irtisanonut työntekijänsä tuotannollisista tai taloudellisista syistä. Jos käyttäjäyritys on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä, palkkatuki voitaisiin myöntää. Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

7 §. Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että palkkauskustannuksiin luettaisiin nimenomaan tuella palkatusta aiheutuvat palkan sivukulut. Palkkauskustannuksiin ei luettaisi esimerkiksi työnantajan lakisääteisiä eläkemenopereusteisia maksuja.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jonka mukaan verovapaita korvauksia ei luetaisi palkkatuella katettaviin palkkauskustannuksiin. Säännöksellä selkeytettäisiin palkkatuella katettavien palkkauskustannusten sisältöä. Verovapaita korvauksia ei ole soveltamiskäytännössä luettu palkkatuella katettaviin palkkauskustannuksiin.

8 §. Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto. Pykälä vastaisi osin voimassa olevaa 7 luvun 8 §:ää. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kiinteän tukiprosentin sijaan tuen määrä olisi enintään 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Edellä mainitun vuoksi tuen enimmäismäärää koskevalla muutoksella 'enintään prosenttia' ei ole tarkoitus muuttaa tuen enimmäismäärää niissä tilanteissa, joissa työllisyysmäärärahaa on käytettävissä enimmäismääräiseen tukeen. Työnantajien ja työttömien yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että tuen määrä on nykyiseen tapaan sama kaikille työnantajille tilanteissa, joissa tuen määrä perustuu tuella palkattavan työttömyyden kestoon tai vammaan tai sairauteen. Ehdotettu muutos mahdollistaisi enimmäistukiprosenttia alhaisemman tukiprosentin käytön tilanteissa, joissa työ- ja elinkeinotoimiston käytettävissä olevat työllisyysmäärärahat eivät mahdollista enimmäismääräisen tuen myöntämistä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan palkkatuen määrä olisi enintään 50 prosenttia palkkauskustannuksista enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Voimassa olevan lainkohdan mukaan tuen kesto on enintään 24 kuukautta siten, että jälkimmäisen 12 kuukauden ajalta tuen määrä on 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Tuen enimmäiskesto lyhenisi 24 kuukaudesta 12 kuukauteen.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että 1 momentissa säädetty palkkatuen määrä voisi olla enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä. Valtion talousarviossa säädettyä kuukausikohtaista enimmäismäärää ei voitaisi missään tilanteessa ylittää. Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

9 §. Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa pykälää. Pykälän 1 momentin mukaan myös rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle voitaisiin myöntää enintään 12 kuukauden ajalta palkkatukena 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, jos rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin. Tuen määrä olisi kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että momentissa viitattaisiin 11 luvun 1 §:n sijasta 11 luvun 1 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään työllistämisvelvoitteesta.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin lause, jossa säädettäisiin 60 vuotta täyttäneen ja yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä työttömänä olleen palkkaamiseen myönnettävän tuen määrästä ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta. Voimassa olevan säännöksen mukaan tuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Ehdotetun muutoksen mukaan tuen määrä olisi kuitenkin joko 40 prosenttia tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista, jos henkilö olisi ollut työtön ensimmäisten 12 kuukauden palkkatuetun työn jälkeen vähintään 12 kuukautta tai 24 kuukautta. Muutos tarkoittaisi sitä, että 60 vuotta täyttäneen yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleen kohdalla tuen suuruus määräytyisi edellä mainitussa tilanteessa siten kuin 8 §:n 1 momentissa säädettäisiin.

8 luku Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalvelut

1 §. Starttiraha. Starttirahaa olisi mahdollista myöntää nykyistä vastaavasti henkilöasiakkaalle, joka aloittaa uuden päätoimisen yritystoiminnan. Lisäksi starttirahaa voitaisiin myöntää henkilöasiakkaalle, joka laajentaa aiemmin aloitetun sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi. Yritystoiminnan aloittamista ja päätoimisuutta arvioitaisiin työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:n mukaan.

Starttirahan enimmäiskesto olisi 12 kuukautta. Starttiraha myönnettäisiin nykyistä vastaavasti jaksoissa siten, että ensimmäisen jakson pituus olisi enintään kuusi kuukautta. Ennen jatkojakson myöntämistä työ- ja elinkeinotoimiston tulisi arvioida starttirahan jatkon tarve.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä.

2 §. Starttirahan myöntämisen edellytykset. Pykälän 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin maininta siitä, että yritystoiminnan on oltava luonteeltaan päätoimista. Asiasta säädettäisiin 1 §:ssä. Muilta osin 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa. Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä.

3 §. Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet. Koska starttirahaa voitaisiin 1 §:n mukaan myöntää henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisen harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi, 1 momentin 1 ja 3 kohtaan lisättäisiin maininta yritystoiminnan päätoimisuudesta. Starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulon tarvetta arvioitaisiin päätoimisen yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Starttirahaa ei voitaisi myöntää, jos päätoiminen yritystoiminta olisi alkanut ennen kuin starttirahan myöntämisestä olisi päätetty. Tämä koskisi myös sivutoimisen yritystoiminnan laajentamista päätoimiseksi.

Nykyinen 1 momentin 4 kohta kumottaisiin. Starttirahaa voitaisiin myöntää, vaikka yrittäjäksi ryhtyvän pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa.

Nykyinen 1 momentin 5 kohta siirrettäisiin muutettuna 4 kohdaksi. Starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan velvoitteisiin liittyvien laiminlyöntien lisäksi otettaisiin huomioon myös kyseessä olevan yrityksen laiminlyönnit. Yrityksen laiminlyönnit huomioitaisiin esimerkiksi silloin, kun sivutoimisesti harjoitettu yritystoimintaa laajennettaisiin päätoimiseksi

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uuden 2 momentin mukaan starttirahaa voitaisiin myöntää enimmäiskeston sisältävän tukikauden jatkoksi päätoimisen yritystoiminnan alkamisesta huolimatta. Säännös vastaisi vakiintunutta käytäntöä.

Pykälän 3 momentin 1-3 kohta vastaisivat nykyistä 2 momenttia. Momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta. Starttirahaa ei maksettaisi, jos starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulo olisi turvattu jollakin muulla kuin 3 kohdassa tarkoitetulla etuudella. Tällaisia etuuksia olisivat esimerkiksi työnantajan järjestämä lisäeläke tai rikosvahinkolaissa (1204/2005) tarkoitettu ansionmenetykskorvaus. Etuuden katsottaisiin turvaavan starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulon, jos se vastaisi määrältään vähintään starttirahaa.

Etuuksina ei kuitenkaan otettaisi huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja. Edellä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja ovat perhe-eläkkeet, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha, sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko, vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) ja yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki, lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä, toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki, sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset ja työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

4 §. Starttirahan määrä ja korvauspäivät. Starttirahan määrä olisi päivää ja henkilöä kohti työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa. Asiasta säädettäisiin 1 momentissa.

Nykyinen 2 momentti kumottaisiin. Starttirahaan ei olisi enää mahdollista myöntää lisäosaa. Nykyinen 3 momentti siirrettäisiin sisällöltään muuttamattomana uudeksi 2 momentiksi.

9 luku Kulukorvaus

1 §. Oikeus kulukorvaukseen. Kulukorvausta ei enää maksettaisi 6 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta. Tästä syystä pykälän 1 momentin 2 kohta kumottaisiin.

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävän työkokeilun ajalta ei maksettaisi kulukorvausta. Tämän vuoksi 1 momentin 6 kohtaa täydennettäisiin viittaamalla 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaan, joissa säädetään muussa tarkoituksessa järjestetyistä kokeiluista. Tämä muutos olisi väliaikainen ja voimassa vuoden 2018 loppuun.

4 §. Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta, koska sen ajalta ei enää maksettaisi kulukorvausta.

Pykälän nykyinen 2 momentti kumottaisiin. Alle 25-vuotiaalle ammatillista koulutusta vailla olevalle nuorelle voitaisiin maksaa kulukorvausta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta samoin edellytyksin kuin muillekin työnhakijoille.

Nykyinen 3 momentti siirrettäisiin uudeksi 2 momentiksi sisällöllisesti muuttamattomana.

10 luku Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §. Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus. Matka- ja yöpymiskustannusten korvausta ei voitaisi myöntää työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun. Edellä mainitun vuoksi 1 momenttia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että matka- ja yöpymiskustannusten korvausta voitaisiin myöntää työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun kokeiluun.

2 §. Muuttokustannusten korvaus. Pykälä kumottaisiin. Erillinen nimenomaan muuttokustannuksiin tarkoitettu tuki lopetettaisiin. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi tukea työnhakijan alueellista liikkuvuutta myöntämällä liikkuvuusavustusta, jonka myöntämisedellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi työttömyysturvalain 8 luvussa. Liikkuvuusavustusta voisi käyttää myös työn vuoksi muuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

3 §. Työolosuhteiden järjestelytuki. Työolosuhteiden järjestelytuki myönnettäisiin elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Asiasta säädettäisiin 1 momentissa.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §. Tiedonsaantioikeus. Myös elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot säännöksessä mainituilta tahoilta. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin kuuluu 8 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimiston myöntämien tukien ja korvausten maksaminen sekä valtion virastoille tai laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seuranta.

Pykälän 2-4 momentti vastaisivat nykyistä.

9 §. Tukien ja korvausten rahoitus. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin palkkatuen ja starttirahan sekä valtion virastolle ja laitokselle osoitettavan määrärahan rahoittamisesta.

Palkkatuesta ja valtion virastolle ja laitokselle osoitettavasta määrarahasta rahoitettaisiin enintään peruspäivärahaa vastaava määrä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista. Jos peruspäivärahaa vastaava määrä olisi pienempi kuin maksettava palkkatuki tai valtion virastolle ja laitokselle osoitettu määräraha, loppuosa rahoitettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista. Työttömyysetuusmäärärahoista tuleva rahoitus olisi aina peruspäivärahan määrä riippumatta siitä, olisiko palkkatuella palkattava tai valtion virastoon tai laitokseen palkattava työtön työnhakija oikeutettu ansiopäivärahaan, peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

Työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus palkkatuesta ja valtion virastolle ja laitokselle osoitettavasta määrarahasta vastaisi tukijakson kesto ja työttömyysetuuden viikoittaisten maksupäivien määrää. Esimerkiksi tilanteessa, jossa palkkatuki tulisi maksettavaksi kahdelta

viikolta, STM:n pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettaisiin 10 päivältä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava osuus (10 x 32,68 euroa).

Peruspäivärahan määrä tarkoittaisi pykälän 2 momentin mukaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosia.

Palkkatukea voidaan kansallisten määrärahojen lisäksi osarahoittaa Euroopan sosiaalirahastosta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tällaisissa tapauksissa palkkatuen rahoitukseen ei sovellettaisi 1 momenttia. Tällaista palkkatukea ei rahoitettaisi osittain sosiaali- ja terveysministeriön työttömyysturvamäärärahoista ja osittain työ- ja elinkeinoministeriön työllisyysmäärärahoista, vaan rahoitus tulisi kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilta EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin.

Starttirahan rahoituksesta säädettäisiin 3 momentissa. Työ- ja elinkeinotoimiston työttömälle työnhakijalle myöntämä starttiraha rahoitettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista. Starttirahan määrä olisi esitetyn 8 luvun 4 §:n mukaan peruspäivärahan suuruinen, joten työttömien starttiraha rahoitettaisiin aina kokonaan koko starttirahakauden ajan työttömyysetuusmäärärahoista. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitettaisiin aina kokonaan koko starttirahakauden ajan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista.

Pykälä olisi voimassa määräajan vuoden 2018 loppuun.

13 luku Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

5 §. Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies, jonka virka- tai työtehtävien hoitaminen sitä edellyttää, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat nykyistä.

14 luku Muutoksenhaku

1 §. Oikaisuvaatimus ja valitus. Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevia 1 ja 2 momenttia. Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätökseen ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa myöskään, jos palkkatuki on eväty 7 §:n 2 §:n 2 momentin perusteella. Mainitussa lainkohdassa säädettäisiin siitä, että palkkatukea voitaisiin myöntää alle 12 kuukautta työttömänä olleen palkkaamiseen, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi henkilöllä olevan todennäköisen riskin työttömyyden pitkittymisestä yli 12 kuukauden ajaksi.

Pykälän 4 kohdassa säädetty työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemista koskeva muutoksenhakukielto siirrettäisiin uuteen 5 momenttiin. Uudessa 5 momentissa säädettäisiin lisäksi uudesta muutoksenhakukiellosta, joka koskisi työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisua olla hyväksymättä työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämistä koskevaa ilmoitusta. Työ- ja elinkeinotoimisto ei anna näissä tilanteissa työnhakijalle päätöstä, mutta ratkaisun perustelut ilmoitetaan työnhakijalle kirjallisesti.

Jos työnhakija ei saa suoritettua opintoja loppuun 6 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tukiajan kuluessa, tukemisen päättymisestä annetaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n mukaisesti työvoimapoliittinen lausunto. Työttömyysetuuden maksaja antaa työvoimapoliittisen lausunnon perusteella päätöksen, josta voi valittaa työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan työttömyysturvalain mukaisesti. Tässä yhteydessä tutkittaisiin myös se, olisiko tukiajan kuluminen tullut keskeyttää.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin uusi kohta 5, jossa säädettäisiin siitä, että päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

Siirtymäsäännöksen perusteluja.....

Työ- ja elinkeinoviranomaiselle varattaisiin lyhyt siirtymäaika työnhakijan haastattelun järjestämistä koskevien muutosten täytäntöönpanoa varten. Lain voimaantullessa työttöminä työnhakijoina oleville, joiden yhdenjaksoinen työttömyys olisi lain voimaan tullessa kestänyt vähintään kolme kuukautta, tulee järjestää haastattelu viimeistään 31.3.2017.

Muuttokustannusten korvausta voitaisiin myöntää sellaisen työsuhteen perusteella, joka on alkanut viimeistään 31.12.2016. Koska muuttokustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että muutto on tapahtunut viimeistään kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, muuttokustannuksia voisi vielä tulla korvattavaksi kesäkuun 2017 lopussa tehdyistä muutoista. Siirtymäsäännös tarkoittaisi, että muuttokustannusten korvauksen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, takaisinperintään, muutoksenhakuun sovellettaisiin lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva 12 luvun 9 § olisi voimassa määräajan 1.1.2017–31.12.2018. Palkkatuki ja starttiraha maksetaan jälkikäteen ja siksi osa vuoteen 2016 kohdistuvasta palkkatuesta ja starttirahasta tulee maksettavaksi vuonna 2017. Tällaisiin tukiin ei sovellettaisi uutta rahoitusmallia, vaan ne rahoitettaisiin kokonaan työllisyysmäärärahoista.

1.2 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

5 §. Määritelmät. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun (rekrytointikokeiluun) ei sovellettaisi työttömyysturvalain työllistymistä edistäviä palveluja koskevia säännöksiä. Tästä syystä työllistymistä edistävän palvelun määritelmää täydennettäisiin viittaamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtiin, joissa säädetään muussa tarkoituksessa järjestettävistä kokeiluista.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

1 §. Työtön työnhakija. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että työttömänä pidettäisiin myös päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistyvää henkilöä, jos yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa. Nykyisin tällainen henkilö ei ole työtön. Työttömän määritelmää on muutettava, jotta se ei ole ristiriidassa 2 luvun 5 §:ään esitetyn muutoksen kanssa.

Päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään 2 luvun 5 §:ssä, eikä työttömän määritelmän muuttaminen sen vuoksi suoraan vaikuttaisi työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työttömän määritelmän muuttaminen vaikuttaisi kuitenkin työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen omavastuun kertymiseen.

5 §. Yritystoiminta ja oma työ. Työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen muiden edellytysten täytyessä, jos hänen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Käytännössä muutos tarkoittaa sitä, että työ- ja elinkeinotoimisto ei enää selvittäisi lyhytkestoisen yrittäjänä tehdyn työjakson vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta eikä tällaisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen päätoimisuus estäisi työttömyysetuuden saamista.

Työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos toteaisi työjakson keston työnhakijan ilmoituksen tai muun saatavilla olevan selvityksen perusteella ja maksaisi hakijalle soviteltua työttömyysetuutta 4 luvussa tarkoitetulla tavalla. Koska yrittäjän työaikaa ei seurata, tehtyjen työtuntien määrällä ei olisi merkitystä työttömyysetuuden maksajan selvittäessä, täytyvätkö sovitellun työttömyysetuuden maksamisen edellytykset.

Yritystoiminnan alkamisajankohta määräytyisi pykälän 3 momentin perusteella ja päättymisen lähtökohtaisesti 2 luvun 8 §:n perusteella. Viimeksi mainitun säännöksen sanamuoto mahdollistaa sen, että muodollisten lopettamisedellytysten täyttymisestä huolimatta yritystoiminnan voidaan katsoa jatkuvan esimerkiksi henkilön pyrkiessä selvästi kattamaan yritystoimintaan liittyvää taloudellista riskiä työttömyysetuudella. Edellä mainitun lisäksi yritystoiminta voi päättyä myös 2 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuun henkilön oman työskentelyn päättymiseen.

Työnhakijalla voi olla useita samanaikaisia tai peräkkäisiä toimeksiantoja. Jos toimeksiannot seuraavat toisiaan yhdenjaksoisesti ilman päivänkään katkosta, yritystoiminta ei ole päättynyt 2 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Poikkeuksena ovat 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettujen palkansaajien rinnastettavat yrittäjät, joiden kohdalla kutakin toimeksiantoa tarkastellaan erikseen.

Jos työttömyysetuuden maksaja havaitsee, että etuuden hakija työllistyy yrittäjänä tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan, se pyytäisi työ- ja elinkeinotoimistolta asiaa koskevaa työvoimapoliittista lausuntoa 11 luvun 4 §:n perusteella. Jos taas työ- ja elinkeinotoimisto havaitsee työnhakijan työllistyvän yrittäjänä tai omassa työssä yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan, toimisto selvittäisi nykyistä vastaavasti, onko kyse pää- vai sivutoimisesta työllistymisestä. Työttömyysetuuden maksajaa sitova työvoimapoliittinen lausunto annettaisiin työllistymisen alkamisesta lukien.

2 a luku Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

12 b §. Tämän lain poikkeava soveltaminen työkokeiluun. Työnhakijalla ei olisi velvollisuutta osallistua soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Asiasta säädettäisiin 2 a luvun 4 väliaikaisesti voimassa olevassa uudessa 12 b §:ssä. Jos työnhakija kieltäytyy soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyn työkokeilun yhteydessä tarjotusta työstä, työstä kieltäytymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuuteen ratkaistaisiin muiden 2 a luvun säännösten perusteella.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei arvioisi ennen kokeilun alkamista, onko soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun osallistuminen työvoimapoliittisesti tarkoituksenmukaista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyssä työkokeilussa olevalle työnhakijalle työsuhteessa tehtävää työtä ja muita työllistämisedellytyksiä parantami-

seen palveluja. Työnhakijan velvollisuutta hakea ja ottaa vastaan tarjottu työ ja osallistua muihin palveluihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä arvioitaisiin 2 ja 2 a luvussa säädettyllä tavalla. Arvioinnissa otettaisiin huomioon muun muassa tarjotun työn ja palveluiden vaikutus myöhempiin työllistymismahdollisuuksiin ja se, että soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävän työkokeilun tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §. Palkansaajan työssäoloehto. Esityksen mukaan palkkatuettu työ luettaisiin työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloへhtoon pääsääntöisesti vain osittain. Siltä osin kun palkkatuettua työtä ei luettaisi työssäoloへhtoon, työ olisi työssäoloへhdon tarkastelujaksoa pidentävää aikaa.

4 §. Palkansaajan työssäoloへhtoon luettava työ. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta työllistymistä edistävien palveluiden lukemisesta työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloへhtoon. Asiasta säädettäisiin uudessa 4 a §:ssä.

4 a §. Työssäoloへhdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävässä palvelussa. Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin työssäoloへhdon kertymisestä palkkatuetussa työssä. Pykälän 1 momentin mukaan palkkatuetussa työssä työssäoloへhtoon luettaisiin 75 prosenttia työssäoloへhdon täyttävistä kalenteriviikoista. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloへhtoon luettaisiin kuitenkin kaikki työssäoloへhdon täyttävät kalenteriviikot.

Ehdotetun 2 momentin mukaan työssäoloへhtoon luettaisiin nykyistä 4 §:n 1 momenttia vastaavasti myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

10 §. Työssäoloへhdon voimassaolo. Henkilön katsottaisiin olevan työmarkkinoilla myös silloin, kun hän on palkkatuetussa työssä, jota ei 4 a §:ään ehdotetun rajoituksen takia luettaisi työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloへhtoon. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että palkkatuettu työ täyttää muut työssäoloへhtoon lukemisen edellytykset.

13 §. Omavastuu aika. Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä viittä täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Jos henkilö on osaaikatyössä, omavastuu aikaa kertyy päivittäisen työttömyysajan perusteella. Omavastuu aika voi tällaisessa tilanteessa olla pitempi kuin viisi päivää. Jos työtä tehdään työsuhteessa, työnantaja seuraa työaika. Jos työ tehdään yrittäjänä, työaika ei seurata. Tästä syystä omavastuuajan kertymistä ei yrittäjien osalta voida laskea tehtyjen työtuntien perusteella.

Jos työnhakija työllistyy yrittäjänä tai omassa työssä yhdenjaksoisesti enintään kahden viikon ajan, työllistymisen pää- ja sivutoimisuutta ei esitetyn 2 luvun 5 §:n mukaan enää selvitetäisi. Yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa kestävää pää- ja sivutoimista yritystoimintaa ja omassa työssä työllistymistä on sen vuoksi käsiteltävä samalla tavalla laskettaessa omavastuuajan täyttymistä. Koska lyhytkestoinen työllistyminen tosiasiallisesti yleensä estää muun samanlaisen kokoaikatyön vastaanottamisen, omavastuu aika ei kertyisi lainkaan yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa kestävän yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen ajalta riippumatta toiminnan vaatimasta työmäärästä.

Omavastuuajan kertymisestä yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta säädettäisiin pykälän 3 momentin uudessa 2 kohdassa. Muulta osin 3 momentti vastaisi nykyistä 3 momentin ensimmäistä virkettä. Nykyisen 3 momentin toinen ja 3 virke siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti uudeksi 5 momentiksi.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §. Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen säännös, joka koskee määräaikaista palkanalentamista. Kilpailukykyso-
pimuksessa on sovittu, että työttömyysturvainsäädäntöön tehdään muutos, jotta työttömyys-
turvan taso työttömyystilanteessa määräytyy mahdollista selviytymissopimusta edeltävän ta-
son mukaan. Tarkoituksena on, että tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehty palkanalen-
nus ei vaikuttaisi ansiopäivärahaan alentavasti, jos työntekijä myöhemmin lomautetaan tai hä-
nen työsuhteensa päättyy. Työsuhteen päättymisen syyllä ei olisi merkitystä säännöstä sovel-
lettaessa. Jotta säännöstä voitaisiin soveltaa, palkanalennuksen tulisi olla määräaikainen ja sen
tulisi perustua tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Säännöstä sovellettaisiin myös tilanteisiin, joissa palkan alentaminen perustuu työnantajan
työsopimuslain 7 luvun 3 §:n mukaisten irtisanomisperusteiden nojalla tekemään yksipuoli-
seen päätökseen. Palkanmäärittelyä koskeva poikkeussäännös on ollut käytössä tässä muodos-
sa vuosina 2010, 2011 ja 2013.

Jos palkanalennuksesta sovitaan työpaikalla, sopimuksen tulisi perustua tuotannollisiin tai ta-
loudellisiin syihin ja sopimusta tehtäessä olisi noudatettava työpaikalla noudatettavaa neuvot-
telumenettelyä. Useissa työehtosopimuksissa on määräyksiä siitä, mistä asioista voidaan pai-
kallisesti sopia, ja sopimusmenettelyssä noudatettavasta menettelystä. Sopimuksen olisi oltava
myös kirjallinen, jolloin sen olemassaolo ja sisältö on myöhemmin helposti selvitettävissä.

Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vuorotteluvapaakokeilusta annettuun lakiin,
koska enää ei voi olla soveltamistilanteita, jossa mainitun lain mukaisella vapaalla olisi vaiku-
tusta päivärahan perusteena olevan palkan määrään.

Muutoin momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

3 §. Oikeus työmarkkinatukeen matka-avustuksena. Pykälä kumottaisiin ja työnhakijoiden
alueellista liikkuvuutta tukevasta liikkuvuusavustuksesta säädettäisiin 8 luvussa.

4 §. Työmarkkinatuen määrä. Pykälästä kumottaisiin matka-avustuksen määrää koskeva 4
momentti.

10 §. Omavastuu aika. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 2 kohta, jolloin nykyiset 2 – 4
kohta siirtyvät 3 – 5 kohdaksi. Uusi 2 kohta vastaisi työttömyyspäivärahan omavastuu aikaa
koskevaan 5 luvun 13 §:ään esitettyä muutosta.

12 §. Työmarkkinatuen kesto. Pykälästä kumottaisiin matka-avustusta koskeva 2 momentti.

8 luku Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan luvun sisältöä.

1 §. Oikeus liikkuvuusavustukseen. Pykälässä säädettäisiin liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työsuhdetta koskevista edellytyksistä. Työttömyysetuutta myönnettäisiin liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä kokoaikatyöstä. Kokoaikatyö määritellään 1 luvun 5 §:ssä, joten sitä ei määriteltäisi pykälässä erikseen. Säännös vastaisi työsuhteen keston ja työajan osalta työmarkkinatuen myönnettävän matka-avustuksen edellytyksiä, mutta liikkuvuusavustusta voisivat saada myös työttömyyspäivärahaan oikeutetut henkilöt.

Osa-aikatyöhön ei myönnettäisi työttömyysetuutta liikkuvuusavustuksena, sillä osa-aikatyön aloittavalla työnhakijalla on oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen työttömyysturvalain 4 luvun mukaisesti ja vain suojaosan ylittävät tulot huomioidaan soviteltavina tuloina.

Työttömyysturva on vastikkeellinen etuus, ja työttömyysetuutta saadakseen työnhakija on velvollinen hakemaan ja vastaanottamaan työtä. Työttömyysturvajärjestelmän kannalta ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää liikkuvuusavustusta sellaisen työsuhteen perusteella, jonka työnhakija olisi työttömyysetuuden menettämisen uhalla velvollinen ottamaan vastaan. Tämän vuoksi 1 momentissa säädettäisiin avustuksen edellytyksenä, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia. Liikkuvuusavustuksen tarkoituksena on kannustaa työn vastaanottamiseen kauempaa kuin mitä työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi. Työmatkan keston muuttumisella työsuhteen aikana, esimerkiksi henkilön muuttaessa lähemmäs työpaikkaa, ei olisi vaikutusta liikkuvuusavustuksen maksamiseen.

Työmatkaan kuluva aika laskettaessa huomioitaisiin aika, joka henkilöllä kuluu matkaan hänen asuinpaikastaan vastaan ottamansa työpaikan osoitteeseen yleistä tietä pitkin normaaleissa sää- ja muissa olosuhteissa. Keskimääräinen matka-ajan tarkastelu tarkoittaa sitä, että tarkastelussa otettaisiin huomioon työmatkaan normaalitilanteessa keskimäärin kuluva aika. Matka-ajassa huomioitaisiin myös kulkuvälineiden vaihtaminen odotusaikoihin. Sen sijaan aikaa, joka työmatkaan kaikkiaan kuluu, kun siihen yhdistetään esimerkiksi lasten vieminen hoitopaikkaan, ei huomioitaisi.

Liikkuvuusavustusta voisi käyttää työmatkasta aiheutuviin tai muutosta aiheutuviin kustannuksiin, jos henkilö muuttaa työn perässä, taikka muihin työn vastaanottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Pykälässä ei säädettäisi rajoituksia liikkuvuusavustuksen käyttötarkoitukselle.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella myös silloin, kun työnantajalle on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa tarkoitettua palkkatukea työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Liikkuvuusavustuksen myöntämiseen ei vaikuttaisi myöskään se, onko henkilö löytänyt työpaikan itse vai esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella.

Työttömyysetuuteen oikeutettu henkilö määriteltäisiin 2 momentissa. Työttömyysetuutta saavan henkilön lisäksi liikkuvuusavustus voitaisiin myöntää henkilölle, jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä. Tällaisia syitä ovat korvaukseton määräaika, työssäolovelvoite, nuorten alle 25-vuotiaiden ammatilliseen koulutukseen liittyvä rajoitus, omavastuu-aika, työmarkkinatuen odotusaika ja työmarkkinatuen tarveharkinta. Jos henkilölle ei jostakin muusta syystä makseta työttömyysetuutta, hänelle ei voitaisi myöntää liikkuvuusavustusta.

Liikkuvuusavustusta tulisi hakea ennen työsuhteen alkamista, jotta työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos voi selvittää, täyttyvätkö liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytykset. Liikkuvuusavustuksen hakemisesta ennen työsuhteen alkamista säädettäisiin 3 momentissa.

2 §. Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto.

Liikkuvuusavustuksen määrä olisi aina peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikkuvuusavustuksen kesto. Liikkuvuusavustuskauden pituus olisi porrastettu työsuhteen keston mukaan. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin enintään viideltä päivältä viikossa 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaisi vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävä työtä. Tämä tarkoittaisi, että liikkuvuusavustusta maksettaisiin yhteensä 20–22 päivältä 30 päivän ajanjaksolta.

Jos työsuhteen kesto olisi vähintään kolme kuukautta, liikkuvuusavustusta maksettaisiin 45 päivän ajalta enintään viideltä päivältä viikossa. Jos työsuhteen kesto olisi vähintään neljä kuukautta, liikkuvuusavustuskauden kesto olisi 60 päivää työsuhteen alkamisesta, jolloin avustusta maksettaisiin 40–44 päivältä. Jos työsuhteen kesto olisi pidempi kuin neljä kuukautta, se ei vaikuttaisi liikkuvuusavustuksen kesto. Tällöinkin avustuskauden kesto olisi 60 päivää työsuhteen alkamisesta lukien.

Työsuhteen alkaessa keskellä viikkoa voi käydä niin, että henkilölle maksetaan työttömyys-etuutta työttömyyden perusteella esimerkiksi maanantailta ja tiistailta ja liikkuvuusavustusta työsuhteen alkamisesta lukien viideltä päivältä eli keskiviikosta sunnuntaihin. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin kuitenkin aina enintään 30, 45 tai 60 päivän ajanjaksolta työsuhteen alkamisesta lukien.

Liikkuvuusavustusta maksettaisiin kuitenkin aina enintään työsuhteen ajan. Tästä säädettäisiin 3 momentissa.

3 §. Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen.

Liikkuvuusavustuksen maksamista jatkettaisiin, vaikka työsuhteen aikana tapahtuisi jokin 2 tai 2 a luvussa tarkoitettu työttömyysetuuden maksamisen estävä seikka. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Esimerkiksi työnhaun voimassaolon lakkaaminen tai työsuhteen aikana aloitettu yritystoiminta tai opiskelu ei estäisi liikkuvuusavustuksen maksamista avustuskauden loppuun asti, jos työsuhte edelleen jatkuu. Myöskään 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu työmarkkinoilla olon este ei vaikuttaisi liikkuvuusavustuksen maksamiseen.

Liikkuvuusavustuskauden aikana tapahtuvat muut kuin 1 momentissa mainitut työttömyysetuuden maksamisen estävät seikat estäisivät myös liikkuvuusavustuksen maksamisen. Esimerkiksi 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys tai 4 §:ssä tarkoitettu oikeus äitiysrahaan estäisivät myönnetyn liikkuvuusavustuksen maksamisen.

Liikkuvuusavustuksen määrä olisi peruspäivärahanmäärä ilman korotusosia. Liikkuvuusavustuksen määrään eivät vaikuttaisi 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudesta vähennettävät etuudet eikä 8 §:ssä tarkoitettu kotihoidontuki. Näistä poikkeuksista säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

11 luku Toimeenpano koskevat säännökset

1 §. Työttömyysetuuden hakeminen. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin matka-avustuksen lakauttamisesta ja uudesta liikkuvuusavustuksesta johtuva muutos. Liikkuvuusavustusta haettaisiin Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassalta riippuen siitä, mihin työttömyysetuuteen henkilö olisi työttömänä ollessaan oikeutettu.

4 §. Työvoimapolitiittinen lausunto. Työ- ja elinkeinotoimisto ei antaisi liikkuvuusavustusta koskevia lausuntoja, vaan asian ratkaisisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Tästä syystä 1 momentin 3 kohta kumottaisiin ja nykyiset 3 – 7 kohdat siirrettäisiin sisällöllisesti muuttamattomina 1 momentin 2 – 6 kohdaksi.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja laajennettaisiin muuttamalla 2 momentin 1 kohtaa. Asiakaspalvelukeskus, käytännössä valtakunnallinen Työlinja – palvelu, voisi antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja tilanteista, joihin ei liity työvoimapolitiittista harkintaa. Asiakaspalvelukeskus ei antaisi työvoimapolitiittisia lausuntoja esimerkiksi yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuudesta eikä 2 a luvussa tarkoitettua korvauksettomista määrärajoista, mutta esimerkiksi yritystoiminnan päättymisestä se voisi tarvittaessa antaa lausunnon.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi myös tarvittaessa korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapolitiittisessa lausunnossa olevan virheen. Edellytyksenä olisi, että lausunto koskee tilannetta, johon ei liity työvoimapolitiittista harkintaa. Näin voitaisiin toimia esimerkiksi silloin, kun työttömyysetuuden maksaja ilmoittaa uusia tietoja, joiden perusteella lausuntoa tulisi korjata. Asiakaspalvelukeskuksen tulisi tarvittaessa kuulla työnhakijaa hallintolaissa (434/2003) tarkoitetulla tavalla.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi siirtää asian käsittelemisen kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Työnhakijalla olisi aina oikeus saada asiansa käsiteltyä työ- ja elinkeinotoimistossa, jolla olisi myös velvollisuus antaa työvoimapolitiittinen lausunto 1 momentin perusteella.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja täsmennettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Asetuksenantovaltuudesta säädettäisiin 5 momentissa.

Nykyinen 2 momentin 2 kohta kumottaisiin tarpeettomana, koska työttömyysetuudella tuetun opiskelun keskeyttämiseen liittyisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen jälkeen aina työvoimapolitiittista harkintaa ja asian ratkaisisi työ- ja elinkeinotoimisto.

Pykälän 2 momentin 2 – 4 kohta vastaisivat pääosin nykyistä 3 – 5 kohtaa, mutta työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työttömyyspäivärahaa koskevan lausunnon koskemaan työmarkkinatukea, kun nykyisin asiakaspalvelukeskus voi muuttaa vain työmarkkinatukea koskevan lausunnon koskemaan työttömyyspäivärahaa. Muutos tehtäisiin, koska työttömyysturvalakiin aiemmin tehtyjen muutosten jälkeen työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen työvoimapolitiittiset edellytykset ovat nykyisin yhdenmukaiset. Aiemmin työmarkkinatuen saamisen edellytyksiin liittyi työttömyyspäivärahaa enemmän työ- ja elinkeinotoimiston selvittämistä vaativia seikkoja ja työvoimapolitiittista harkintaa.

12 §. Matka-avustuksen takaisinperintä. Pykälän otsikkoa ja 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan uutta liikkuvuusavustusta. Sisällöllisesti 1 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä matka-avustuksen takaisinperinnästä.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Momentissa viitataan vain yhteen työvoimapolitiittisesti pätevään syyhyn työstä eroamiselle, jolloin takaisinperintään ei ryhdytä. Henkilöllä voi olla muukin pätevä syy, jolloin takaisinperintä arvioidaan 1 momentin ja kohtuullisuusharkinnan perusteella. Käytännössä takaisinperintään ei ole ryhdytty, jos työ- ja elinkeinotoimisto on

katsonut työstä eroamiselle olleen työvoimapolitiittisesti pätevä syy. Näin ollen 2 momenttia voidaan pitää tarpeettomana.

15 §. Työttömyysetuuden ulosmittaus. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin lisäämällä ulosotto-kiellon piiriin 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus. Työmarkkinatukea maksettavaa matka-avustusta ei saa ulosmitata. Ulosottoa koskevan rajoituksen tulisi koskea myös matka-avustuksen korvaavaa uutta liikkuvuusavustusta, jotta valtion varoista maksettavaa etuutta ei käytettäisi henkilön velkojen maksuun.

13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §. Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta antaa oma-aloitteisesti kunnille salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot niistä henkilöistä, jotka saatuaan työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivän ajalta tulevat kunnan rahoitusvastuun piiriin. Kansaneläkelaitoksen oikeutta luovuttaa oma-aloitteisesti henkilöiden yksilöintitietoja ehdotetaan laajennettavaksi. Tietojen anto-oikeus koskisi myös niitä työmarkkinatuen saajia, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 200 päivältä sekä niitä henkilöitä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 ja 9 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan täytyttyä. Yksilöintitiedot voitaisiin antaa henkilön kotikunnan sosiaalihuollon tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Tietojenantto-oikeuden laajennus antaisi kunnille mahdollisuuden kohdistaa henkilöihin työllistymistä edistäviä toimenpiteitä ja selvittää henkilöiden palvelutarvetta ennen kuin henkilöt tulevat kunnan rahoitusvastuun piiriin.

14 luku Erinäisiä säännöksiä

3 a §. Työmarkkinatuen rahoitus. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin matka-avustusta koskevien säännösten kumoamisesta johtuva muutos.

3 d §. Muita rahoitusta koskevia säännöksiä. Liikkuvuusavustus rahoitettaisiin valtion varoista. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa lisäämällä siihen liikkuvuusavustusta koskeva maininta.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

Siirtymäsäännöksen perusteluja....

Jos työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle myönnetty matka-avustuskauti on alkanut ennen lain voimaan tuloa ja jatkuu lain voimaan tulon jälkeen, sovelletaan matka-avustusta koskevia säännöksiä avustuksen päättymiseen saakka.

Jos henkilö on jättänyt hakemuksen matka-avustuksesta viimeistään 31.12.2016 sellaisen työsuhteen perusteella, joka alkaisi viimeistään 31.1.2017, hakemus käsitellään lain voimaantullessa voimassa olleiden työmarkkinatukea maksettavaa matka-avustusta koskeneiden säännösten mukaan. Työnhakijan hakemus käsiteltäisiin hakemuksen tekoajankohtana voimassa olleiden säännösten mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Jos hakemus jätetään 1.1.2017 jälkeen tai jos työsuhte alkaa 1.2.2017 tai sen jälkeen, sovelletaan liikkuvuusavustusta koskevia säännöksiä ja työ- ja elinkeinotoimistolle jätetty hakemus siirretään työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Jos henkilölle on myönnetty lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukainen matka-avustus, niin hänellä ei saman työsuhteen perusteella ole oikeutta 8 luvussa säädettyyn liikkuvuusavustukseen.

1.3 Työsopimuslaki

1 luku Yleiset säännökset

4 §. *Koeaika.* Pykälän 2 momentissa säädetään koeajan enimmäispituudesta tilanteissa, joissa työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin. Tällöin pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi enintään kuukauden pituisesta soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta. Kysymys olisi ei-työsuhteisesta järjestelystä, jossa henkilö tekee työtä yrityksessä tai muun työnantajan palveluksessa osoittaakseen osaamisensa ja soveltuvuutensa työnantajalla tarjolla oleviin tehtäviin. Järjestelyn tavoitteena on helpottaa työttömän työnhakijan pääsyä työsuhteiseen työhön ja toisaalta alentaa työnantajan kynnystä palkata henkilö, joka on jo työnäytteen antamisella osoittanut sopivuutensa tehtävään. Silloin kun työntekijä palkataan työkokeilun jälkeen samoihin tehtäviin, joita hän teki työkokeilun aikana, työsuhteessa sovellettavasta koeajan enimmäisajasta olisi vähennettävä työkokeilu-aika. Säännös koskisi niitä tapauksia, joissa työ-sopimus solmitaan samoista tai samankaltaisista töistä, joita henkilö teki työkokeilun aikana. Säännöstä sovellettaisiin vastaavalla tavalla kuin voimassa olevaa vuokratyöntekijää koskevaa säännöstä.

13 luku Erinäisiä säännöksiä

6 §. Säännösten pakottavuus. Pykälän 1 momentin mukaan sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta. Säännösten pakottavuus on lain lähtökohta ja siitä poikkeaminen edellyttää nimenomaisia säännöksiä työnantajan ja työntekijän sopimisoikeudesta tai vastaavasti valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen oikeudesta poiketa muutoin pakottavista säännöksistä.

Pykälän 2 momentissa on väliaikaisella, vuoden 2016 loppuun asti voimassa olevalla säännöksellä säädetty poikkeuksista työnantajan työntarjoamisvelvollisuutta koskeviin, pitkälti pakottaviin säännöksiin. Työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä on muun muassa lain 2 luvun 5 §:ssä (velvollisuus tarjota lisätyötä osa-aikatyöntekijälle), 5 luvun 2 §:ssä (velvollisuus tarjota työtä lomautetulle) ja 6 luvun 6 §:ssä (velvollisuus tarjota työtä takaisinottovelvollisuuden piirissä olevalle). Momentin 1 kohdan mukaan edellä mainittujen työntarjoamisvelvollisuuksien estämättä kunta saa järjestää työtä työllistämismääräytteen piirissä oleville henkilöille. Työllistämismääräyksestä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 11 luvun 1 §:ssä, jonka mukaan kunnan tulee järjestää työtä kuudeksi kuukaudeksi niille, joiden oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt 57–59-vuotiaana enimmäisajan (500

päivää) johdosta ja jotka eivät ole työllistyneet avoimille työmarkkinoille. Työllistämismääräysvoimaa ei kuitenkaan ole sallittua palkata tehtävään, josta kunta on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen. Puheena olevalla säännöksellä on ratkaistu normiristiriita toisaalta työnantajalle työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden ja toisaalta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa kunnalle säädetyn työllistämismääräysvoimaa välillä.

Momentin 2 kohdan mukaan yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön, vaikka yhdistyksellä tai säätiöllä muutoin olisi velvollisuus tarjota työtä jo palveluksessaan oleville. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun tai palkkatuetuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu ja palkkatuettu työ järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille.

Säännös työllistämismääräysvoimaa piirissä olevan etuoikeudesta työhön kunnan työsopimuslakiin perustuvan muun työntarjoamisvelvollisuuden estämättä on edelleen välttämätön. Hallituksen esityksessä (HE 198/2014) mainituilla perusteilla ehdotetaan, että väliaikaisena voimassa oleva säännös säädettäisiin nykyisensisältöisenä olemaan voimassa toistaiseksi.

Vaikeasti työllistettävien aseman helpottamiseksi momentin 2 kohdassa sallitaan yhdistyksen tai säätiön ottavan työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä työhön henkilön, joka on ollut työtön vähintään 24 kuukauden ajan. Sääntelyn käytännön merkitys on ollut siinä, että säännöksessä tarkoitettu yhdistys on voinut 2 luvun 5 §:n estämättä palkata palkkatuella samanaikaisesti useita osa-aikaisia työntekijöitä. Säännöksellä on ollut työvoimapolitiittiset tavoitteet, ja se on edelleen tarpeen ja perusteltu.

Momentin 3 kohta koskee työpajassa ja muussa valmennusyksikössä tapahtuvaa työttömän henkilön työntekovalmiuksien parantamista. Säännöksellä on pyritty selkeyttämään työnantajien työntarjoamisvelvollisuuden ja toisaalta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työkokeilun ja toisaalta palkkatuetun työsuhteen järjestämisen välistä suhdetta. Säännöksessä ei ole otettu kantaa työnantajan oikeuteen palkata muiden ei-työsuhteisten työntekomuiden piiriin kuuluvia henkilöitä tilanteissa, jossa työnantaja on lomauttanut henkilöstöään tai työnantajalla on muutoin omaan henkilöstönsä kohdistuva työntarjoamisvelvollisuus.

Työsopimuslakia ei sovelleta mainittuihin ei-työsuhteisiin työnteon muotoihin. Työnantaja ei kuitenkaan saa kiertää työsopimuslaissa säädettyjä velvoitteitaan suhteessa omaan henkilöstönsä järjestäessään työkokeilupaikan työttömälle tai tarjotessaan opiskelijalle ei-työsuhteisen harjoittelupaikan.

Hallitus on katsonut, että työkokeilun luonne huomioon ottaen momentin 3 kohdan mukaisen poikkeuksen säätäminen ei ole tarpeen. Työkokeilun järjestäminen paitsi työpajassa ja muussa valmennusyksikössä myös muilla työpaikoilla olisi mahdollista silloin, kun työkokeilussa olevia ei käytetä työnantajan oman henkilöstön korvaamiseen.

Työkokeilusta sovitaan työ- ja elinkeinotoimiston, työkokeilun järjestäjän ja työkokeilijan välisellä sopimuksella. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 7 §:n mukaan sopimusta ei voida tehdä silloin, kun työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua. Tällaisesta tilanteesta voisi olla kysymys silloin, kun työnantajan omat työntekijät korvataan työkokeilijoilla tai yritystoimintaa hoidetaan vain työkokeilijoilla. Tehdessään työ- ja elinkeinotoimiston kanssa sopimuksen työpaikalla järjestettävästä työkokeilusta työnantaja vastaa työso-
pimuslaissa säädettyjen velvollisuuksiensa täyttämisestä.

Momentin 3 kohdassa säädetty poikkeus koskee myös työnantajan oikeutta palkata työpajaan palkkatuella työntekijä. Kohdassa säädetyn poikkeussäännöksen käytännön merkitys on palkkatuettuun työhön liitettyjen tiukahkojen soveltamisedellytysten vuoksi jäänyt varsin pieneksi. Tältäkin osin poikkeuksen säätäminen suhteessa työnantajan työsopimuslaissa säädettyyn työntarjoamisvelvollisuuteen ei ole enää tarkoituksenmukaista. Näin ollen momentissa ei enää säädettäisi työnantajan työntarjoamisvelvoitteiden ja palkkatuetun työn samoin kuin ei myöskään työkokeilun ja muiden ei-työsuhteisten työntekomuotojen välisestä suhteesta, vaan tältä osin sääntely jäisi työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskevien säännösten varaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyysetuuden maksajalle säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (1073/2012). Asetuksen 23 §:ssä ei enää säädettäisi työkokeiluun osallistuvan alle 25-vuotiaan työnhakijan koulutusta koskevien tietojen toimittamisesta. Säännös on tältä osin tarpeeton, koska kulukorvauksen maksamisen rajoitusta koskeva julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n 2 momentti kumottaisiin.

Matka-avustuksena maksettavan työmarkkinatuen hakemisesta ja maksamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa työttömyysturvalain täytäntöönpanosta (1330/2002). Asetuksen 3 §:ään tehtäisiin matka-avustuksen kumoamisesta ja uudesta liikkuvuusavustuksesta johtuvat muutokset. Liikkuvuusavustusta haettaisiin työttömyyskassalta tai Kansaneläkelaitokselta. Hakemuksessa olisi esitettävä selvitys työsuhteen kestosta, työajasta, työn suorituspaikasta sekä annettavat muut liikkuvuusavustuksen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarpeelliset tiedot. Liikkuvuusavustuksen maksamisessa noudatettaisiin mitä peruspäivärahan maksamisesta asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista antaman asetuksen (1378/2014) 4 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa tarvittaessa työttömyysetuuden maksajalle sellaisen työsuhteen päättymisestä, johon henkilölle on myönnetty matka-avustuksena maksettavaa työmarkkinatukea. Liikkuvuuden tukemiseen liittyvien esitettyjen muutosten takia säännös olisi tarpeeton ja se voitaisiin kumota siirtymäajan jälkeen.

Työttömyysetuuden maksajalla ei ole tietoa siitä, onko työnhakija ollut työssä, johon on myönnetty palkkatukea. Etuuden maksaja tarvitsee tiedon, jos palkkatuettua työtä ei esitetyllä tavalla lueta kokonaisuudessaan työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon. Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta toimittaa palkkatukea koskeva tieto työvoimapoliittisen lausunnon mukana säädettäisiin työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 5 momentin nojalla edellä mainitussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa säädettäisiin myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi antaa työvoimapoliittisen lausunnon niistä 2 luvussa säädetyistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa. Tilanteet lueteltaisiin asetuksessa viittaamalla työttömyysturvalain 2 luvun säännöksiin.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys liittyy perustuslaissa turvatuista perusoikeuksista erityisesti yhdenvertaisuuteen, perustoimeentulon turvaan ja julkisen vallan velvollisuuteen pyrkiä edistämään työllisyyttä.

Perustuslain 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuutta koskeva säännös ei estä erilaista kohtelua henkilöön liittyvän syyn perusteella, mutta erojen on oltava perusteltavissa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävillä syillä. Hyväksyttävälle syyille asetettavat vaatimukset ovat erityisen korkeat silloin, kun kyse on säännöksessä nimenomaan luetelluista kielletyistä erotteluperusteista. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että pelkästään säästötoimiin liittyvä ikäraja voisi olla mielivaltainen eikä siten hyväksyttävä peruste erilaiselle kohtelulle (PeVL 17/1996 vp).

Nuoria työnhakijoita koskevalle kulukorvauksen saamista rajoittavalle säännökselle ei ole löydettävissä perusoikeuksien kannalta hyväksyttävää syytä. Säännös asettaa nuoret eri asemaan muihin työnhakijoihin nähden iän perusteella ja myös keskenään eri asemaan työttömyyden perusteella maksetun työttömyysetuuden maksupäivien perusteella. Lisäksi rajoitus koskee vain yhtä työllistymistä edistävää palvelua. Rajoituksen poistaminen parantaisi työttömien yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen maksaminen turvaisi nykyistä paremmin nuorten työnhakijoiden oikeutta perustoimeentulon turvaan perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaisesti.

Perustuslain 15 §:ssä säädetään omaisuuden suojasta. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallin muutos ei ole perusoikeutena suojatun omaisuuden suojan kannalta merkityksellinen, sillä rahoittamiseen esitetään käytettäväksi vain valtion maksamaa peruspäivärahan määrää, ei henkilön aiempiin ansioihin perustuvaa päivärahan ansio-osaa. Rahoitusmallin muutoksella pyritään lisäämään joustavuutta siten, että työnhakijan olisi ajankohdasta ja alueesta riippumatta mahdollista päästä yksilöllisen palvelutarpeensa mukaiseen palveluun määrärahatilanteen estämättä. Näin edistettäisiin työnhakijoiden työllistymistä nykyistä paremmin eli muutos olisi sopusoinnussa perustuslain 18 §:ssä julkiselle vallalle säädetyin työllisyyden edistämismittain.

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamisella pyritään alentamaan työnantajan kynnystä palkata uusi työntekijä. Kyse olisi sekä työnhakijan että työnantajan kannalta täysin vapaaehtoisesta palvelusta, josta kieltäytymisestä tai keskeyttämisestä ei seuraisi työnhakijalle työttömyysetuuden menetystä. Uudella työkokeilun käyttötarkoituksella pyritään perustuslain 18 §:n mukaisesti edistämään työllisyyttä. Kyse olisi kaksivuotisesta kokeilusta. Kokeilu olisi voimassa koko maan alueella ja koskisi kaikkia työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijoina olevia henkilöitä.

Liikkumisvapaudesta säädetään perustuslain 9 §:ssä. Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Esityksen mukaan henkilölle voitaisiin myöntää liikkuvuusavustusta, jos hän ottaa vastaan työpaikan, jonne päivittäisen työmatkan kesto ylittää yhteensä kolme tuntia. Liikkuvuusavustuksella edistettäisiin osaltaan henkilöiden työllistymistä kannustamalla heitä ottamaan vastaan työtä pidemmänkin matkan päästä asuinpaikastaan. Liikkuvuusavustusta voisi käyttää myös työpaikakakunnalle muuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää työttömyysetuuden lajista riippumatta, joten esitetty tukimuoto olisi nykyistä työmarkkinatutkena maksettavaa matka-avustusta ja muuttokustannusten korvausta paremmin sopusoinnussa yhdenvertaisuutta koskevan perustuslain 6 §:n kanssa.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Esityksen mukaan lyhytkestoista työllistymistä päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä arvioitaisiin samalla tavalla kuin lyhytkestoista työsuhteista työtä, jolloin henkilöllä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen ja työllistymisaika luettaisiin mukaan työttömyyden keston. Työnhakijoiden asema työttömyysturvajärjestelmässä olisi muutoksen jälkeen tältä osin yhdenvertaisempi ja muutos toteuttaisi myös jokaisen oikeutta vapaasti valita ammatti tai elinkeino.

Starttirahaa voitaisiin esityksen mukaan myöntää henkilölle, joka laajentaa aloittamaansa sivutoimista yritystoimintaa päätoimiseksi toiminnaksi. Näin edistettäisiin osaltaan henkilöiden työllistymistä, kun pienimuotoisesti harjoitetun toiminnan laajentamiseen olisi mahdollista saada tukea. Starttiraha turvasi henkilön toimeentuloa yritystoiminnan laajentamisen aikana. Starttirahan määrä olisi aina peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosia tai lapsikorotuksia. Starttirahan määrä olisi harkinnanvaraisen lisäosan poistamisen jälkeenkin sopusoinnussa perustoimeentulon turvan kanssa. Lisäksi osa henkilön toimeentulosta starttirahakauden aikana tulee yritystoiminnasta.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Julkista työvoima- ja yrityspalvelua koskevat muutoksenhakusäännökset lain 14 luvussa ovat muotoutuneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 32/2012 vp). Esityksessä muutoksenhakukielto koskisi sellaisia tuen, etuuden tai korvauksen epäviä päätöksiä, joissa epäämisen perusteena on määrärahasyy.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että jos etuuden saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta tai käytettävissä olevista määrärahoista, kyseessä ei ole kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, että se kuuluisi perustuslain

21 §:n 1 momentin soveltamisalaan (muun muassa PeVL 32/2012 vp ja PeVL 10/2010 vp). Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut ovat harkinnanvaraisia ja kunkin henkilön yksilöllinen palvelutarve vaikuttaa siihen, mihin palveluihin hänet ohjataan. Palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen esitetyn muutoksen tarkoituksena on turvata rahoituksen riittävyys nykyistä pelkäästään työllisyysmäärärahoihin perustuvaa rahoitusta paremmin.

Työnhakija ei voi voimassa olevan säännöksen mukaan hakea muutosta työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella. Säännöstä muutettaisiin siten, ettei muutosta voisi hakea myöskään työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun tukemisen tilapäisestä keskeyttämisestä. Työnhakija voisi keskeyttää tuen pätevästä syystä, jonka arvioisi työ- ja elinkeinotoimisto. Työnhakijan omaehtoisen opiskelun tavoite on edistää henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja tämä tavoite saavutetaan parhaiten, kun työnhakija suorittaa tuetut opinnot suunnitelman mukaisesti ja suunnitellussa ajassa ilman tuen keskeyttämisestä useaan otteeseen tai hyvin lyhyiksi ajoiksi.

Perustuslakivaliokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti. Ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset tulee ilmetä laista riittävän täsmällisesti (muun muassa PeVL 2/2012 vp ja siinä mainitut lausunnot). Työttömyysturva on henkilön perustoimeentuloa turvaava etuus, ja siihen liittyen toimivaltaista viranomaista koskevan sääntelyn tulee olla täsmällistä. Työttömyysturvalaissa säädettäisiin toimivallan jaon perusteista työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen välillä ja tarkemmin työvoimapoliittisen lausunnon antavasta viranomaisesta säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen työnjaosta on kokonaisuudessaan säädetty työttömyysturvalaissa. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista, koska asiakaspalvelukeskuksen tehtävistä on voitu säätää melko suppeasti. Laajennettaessa asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja myös asiaa koskeva sääntely muuttuu laajemmaksi, eikä nykyinen sääntelytapa ole sen vuoksi enää tarkoituksenmukainen.

Esitys ei muuttaisi nykytilaa sen suhteen, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi antaa vain muita kuin työvoimapoliittista harkintaa edellyttäviä lausuntoja sekä muun muassa korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa lausunnossa olevan virheen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi työvoimapoliittiset lausunnot sellaisista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin liittyy työvoimapoliittista harkintaa, esimerkiksi korvauksettomat määräraajat työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan
muutetaan
lisätään

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työttömällä henkilöä, joka ei ole työsuh-
teessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa
tarkoitettulla tavalla työllisty päätoimisesti
yrittäjätoiminnassa tai omassa työssään ja joka
ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoi-
tettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pi-
detään myös työsuhhteessa olevaa, joka on
kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen
viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia;

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työttömällä henkilöä, joka ei ole työsuh-
teessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa
tarkoitettulla tavalla työllisty päätoimisesti
yrittäjätoiminnassa tai omassa työssään *yhden-
jaksoisesti yli kahta viikkoa* ja joka ei ole
työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu
päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään
myös työsuhhteessa olevaa, joka on kokonaan
lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittai-
nen työskentelyaika on alle 4 tuntia;

3 a §

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusase- tuksen soveltaminen

Jos tuen hakija harjoittaa elinkeinotoimin-
taa, tuki täyttää Euroopan unionin toiminnas-
ta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan
valtiontukien edellytykset ja tuki myönnetään
tämän lain mukaan valtiontukien yleisen
ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena,
tukeen sovelletaan tässä laissa säädettyjen

edellytysten lisäksi valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä ja kyseessä olevalle tukimuodolle asetettuja erityisiä edellytyksiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tukea ei myönnetä eikä makseta, jos

1) elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; tai

2) elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

2 luku

Työnhakija

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen ja kuuden kuukauden ajan sekä kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen aina kuuden kuukauden välein, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

2 luku

Työnhakija

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä.

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

- 1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle; *tai*
- 2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle.

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

7 § (16.5.2014/390)

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Jos työkokeilun järjestäjä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työkokeilun järjestäjän palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, työkokeilu voidaan järjestää, jos työkokeilun järjestäjä on ennen työkokeilusopimuksen tekemistä työsopimuslain edellyttämällä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työkokeilun järjestäjällä ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen.

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

- 1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle;
- 2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle; tai
- 3) tämän ja työnantajan yhteisestä pyynnöstä soveltuvuuden arvioimiseksi työkokeiluun työpaikalle (rekrytointikokeilu).

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

7 §

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

- 1) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;
- 2) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestin koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;
- 3) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;
- 4) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuh-

1) työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen; (30.12.2014/1366)

2) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;

3) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestin koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;

4) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;

5) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuhhteessa 9 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

teessa 9 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella.

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitettu poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle. Ennen päätöksen tekemistä työ- ja elinkeinotoimiston on varattava henkilöasiakkaalle tilaisuus tulla kuulluksi. Päätöksestä on viipymättä ilmoitettava henkilöasi-

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä myös muusta painavasta syystä.

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle.

akkaalle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

12 §

Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään työkokeilun enimmäiskestosta, rekrytointikokeilun kesto samalla kokeilun järjestäjällä on enintään kuukausi. Rekrytointikokeilu luetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun enimmäiskestoon.

Rekrytointikokeiluun ei sovelleta, mitä edellä:

1) 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään työkokeilun päivittäisestä vähimmäiskestosta;

2) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetään poissaolojen ilmoittamisesta työttömyysetuuden maksajalle;

3) 10 §:ssä säädetään työkokeilun keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

5 luku

Työvoimakoulutus

7 §

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyys oikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä

5 luku

Työvoimakoulutus

7 §

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyys oikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä

osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (koulutuksen yhteishankinta), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyys oikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2 §

Yleiset edellytykset ja etuudet

~~Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyn edellytyksin, jos:~~

~~1) työnhakijalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapoliittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa;~~

~~2) opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille;~~

~~3) opiskelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja~~

osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (koulutuksen yhteishankinta), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyys oikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea.

Jos koulutus toteutetaan yhdessä elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan kanssa siten, että koulutukseen osallistuu työnantajan tehtävissä työskenteleviä henkilöitä ja koulutuksen tavoitteena on, että työntekijät jatkavat työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen, valtion rahoittama osuus koulutuksesta on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2 §

Yleiset edellytykset ja etuudet

~~Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädetyn edellytyksin, jos:~~

~~1) työnhakijalla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve ja toimisto arvioi, että omaehtoisen opiskelun tukeminen on työvoimapoliittisesti tarkoituksenmukaista;~~

~~4) muut tässä luvussa säädetty edellytykset täyttyvät.~~

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisinä ja:

1) joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Ellei erityisestä syystä muuta johdu, tässä luvussa säädettyä sovelletaan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen yliopistossa vain, jos kyse on työnhakijan aiemmin harjoittamista opinnoista, joiden todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen aikana aloitettuja tai työ-

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisinä ja:

1) joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen tai työttömyysturvain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana aloitettuja taikka työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täyttyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

voimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täyttyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

5 §

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Keskeytystä ei voi tehdä oppilaitoksen lomajakson perusteella. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

5 §

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa sanotusta poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen opimäärän suorittaminen.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä pätevänä syynä.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona

työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

7 luku

Palkkatuki

2 §

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tuella palkattavan tuottavuuden olevan tarjolla olevassa työtehtävässä alentunut ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden johdosta. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää, vaikka tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa ei ole puutteita, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Palkkatuen myöntäminen vamman tai sairauden perusteella edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi vamman tai sairauden olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentavan työttömän työnhakijan tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

3 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Jos työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työnantajan palvelukses-

7 luku

Palkkatuki

2 §

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että:

1) työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tuella palkattavan henkilön työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille;

2) tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä; *tai*

3) tuella palkattavan henkilön vamma tai sairaus alentaa työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti *sekä* pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.

Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen 1 momentin 1 kohdan perusteella edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

3 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) *elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä*

sa on osa-aikaisia työntekijöitä, palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja on ennen palkkatukihakemuksen tekemistä työsopimuslaisissa tai merityösopimuslaisissa säädetyllä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työnantajalla ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen. Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle edellyttää lisäksi työsopimuslain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tai merityösopimuslain 7 luvun 9 §:ssä säädetyistä yhdeksän kuukauden takaisinottoajasta poiketen, että työnantaja on tarjonnut työtä sellaiselle tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomalleen työntekijälle, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) *tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen;*

2) tuki vääristäisi muiden samojen tuotteita tai palveluja tarjoavien tahojen välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena;

4) *elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jos se tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.*

4 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen

irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana;

2) tuki vääristäisi muiden samojen tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää 2 momentin 1 kohdassa säädetyä estämättä, jos työnantaja on ottanut tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

4 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen

työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä työsopimuslaissa tarkoitetun liikkeen luovutuksen tai osakeyhtiölaissa (624/2006) tarkoitetun yrityksen sulautumisen tai jakautumisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhtiön on toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhtiön palvelukseen.

Palkkatukea ei myönnetä vuorotteluvapaalain (1305/2002) 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen palkkaamiseen.

5 §

Tuella palkatun siirtäminen

Työnantaja saa tuella palkatun suostumuksella siirtää tämän toisen työnantajan (käyttäjäyritys) tehtäviin. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyritys täyttää 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa säädetty edellytykset. Palkkatuen saajan on ilmoitettava siirron työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirron tapahtumista ja liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutus 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

5 §

Tuella palkatun siirtäminen

Jos palkkatuen saaja siirtää tuella palkatun toisen työnantajan (käyttäjäyritys) tehtäviin, siirrosta on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirron tapahtumista. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyritys täyttää 3 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 3 momentissa säädetty edellytykset. Palkkatuen saajan on liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutus 3 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 3 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustannuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai tapaturmavakuutuslain 26 §:n nojalla päivärahaa tai korvausta;
- 3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella.

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 7 §:ssä tarkoitetuista palkkauskustannuksista:

- 1) 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;
- 2) 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;
- 3) 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan ja sen jälkeen 30 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi tuella palkatusta aiheutuvaa työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustannuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai tapaturmavakuutuslain 26 §:n nojalla päivärahaa tai korvausta;
- 3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella;
- 4) verovapaita korvauksia.

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 7 §:ssä tarkoitetuista palkkauskustannuksista:

- 1) enintään 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;
- 2) enintään 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;
- 3) enintään 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa

lut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;

4) 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen palkkatukijakson myöntämisaikakohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

9 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Yhdistykselle tai säätiölle, joka palkkaa 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on *ensimmäisten* 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan 11 luvun 1 §:ssä tarkoitetun työllistämisvelvoitteen perusteella.

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myön-

palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;

4) *enintään* 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti *sekä* pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu palkkatuen määrä on enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen palkkatukijakson myöntämisaikakohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

9 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, joka palkkaa 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on *enintään* 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan 11 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun työllistämisvelvoitteen perusteella.

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myön-

tämistä;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään palkkatuen kuuden kuukauden enimmäiskestosta, alle 30-vuotiaan palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea enintään 10 kuukaudeksi.

15 § (30.12.2014/1366)

Valtion virastolle tai laitokselle osoitettavat määrärahat

Työ- ja elinkeinotoimisto voi osoittaa valtion virastolle tai laitokselle määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 1 ja 2 §:ssä, 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa, 4, 5, 7, 11 ja 12 §:ssä, 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä säädetään palkkatuesta. Lisäksi määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 8 §:ssä ja 9 §:n 3 momentissa säädetään palkkatuen enimmäiskestosta. Määrärahoista voidaan maksaa työntekijän palkkauskustannukset kokonaisuudessaan, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

8 luku

Yritystoiminnan käynnistämisen ja kehityksen

tämistä;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta enintään 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista. *Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuella palkattava täyttää palkkatukijakson jälkeen 8 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa säädetyt edellytykset työttömyyden kestosta, palkkatuen määrä on edellä säädetyistä poiketen mainituissa lainkohdassa säädetyin mukainen.*

15 §

Valtion virastolle tai laitokselle osoitettavat määrärahat

Työ- ja elinkeinotoimisto voi osoittaa valtion virastolle tai laitokselle määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 1 ja 2 §:ssä, 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa, 4, 5, 7, 11 ja 12 §:ssä, 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä säädetään palkkatuesta. Lisäksi määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 8 §:ssä ja 9 §:n 3 momentissa säädetään palkkatuen enimmäiskestosta. Määrärahoista voidaan maksaa työntekijän palkkauskustannukset kokonaisuudessaan, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

TARKISTETAAN MYÖHEMMIN

8 luku

Yritystoiminnan käynnistämisen ja kehityksen

tämispalvelut

1 §

Starttiraha

Yrittäjäksi ryhtyvän henkilöasiakkaan toimeentulon turvaamiseksi työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää starttirahaa yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa enintään 18 kuukaudeksi.

Starttiraha myönnetään de minimis -tukena.

2 §

Starttirahan myöntämisen edellytykset

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan; ja

2) *aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä* arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

3 §

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet

Starttirahaa ei myönnetä, jos:

1) aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa;

2) starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty;

4) *starttirahaa hakeva henkilöasiakas siirtyisi työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi*

tämispalvelut

1 §

Starttiraha

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työtömyysturvalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun päätoimisen yritystoiminnan aloittavalle henkilöasiakkaalle starttirahaa toimeentulon turvaamiseksi. Starttiraha myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

Starttiraha myönnetään de minimis -tukena.

2 §

Starttirahan myöntämisen edellytykset

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan; ja

2) *aiotulla yritystoiminnalla* arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

3 §

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet

Starttirahaa ei myönnetä, jos:

1) aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon *päätoimisen* yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa;

2) starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut *päätoimisen* yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty;

4) *starttirahaa hakeva henkilöasiakas tai kyseessä oleva yritys on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai henkilöasiakkaalla*

työnantajansa;

5) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai hänellä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei työ- ja elinkeinotoimisto erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta:

1) palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaansa liittymättömästä työstä, jolloin palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä sellaista työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon;

2) julkista tukea omiin palkkakustannuksiinsa;

3) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua sosiaalietuutta taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea.

tai yrityksellä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei työ- ja elinkeinotoimisto erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä ei sovelleta, jos kyse on 1 §:ssä tarkoitettuun enimmäiskeston sisältävän starttirahan jatkoson myöntämisestä.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta:

1) palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaansa liittymättömästä työstä, jolloin palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä sellaista työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon;

2) julkista tukea omiin palkkakustannuksiinsa;

3) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta taikka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua sosiaalietuutta taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea;

4) muuta kuin 3 kohdassa tarkoitettua etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon; etuutena ei kuitenkaan oteta huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

4 §

Starttirahan määrä ja korvauspäivät

Starttirahana myönnetään päivää ja henkilöä kohti vähintään starttirahan perustuki. Starttirahan perustuki on päivältä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa.

Starttirahana voidaan myöntää starttirahan perustuen lisäksi lisäosaa, joka on enintään 60 prosenttia starttirahan perustuen määrästä.

Starttirahaa maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin starttirahaan oikeuttavista korvauspäivistä.

4 §

Starttirahan määrä ja korvauspäivät

Starttirahana määrä on päivää ja henkilöä kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa.

Starttirahaa maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin starttirahaan oikeuttavista korvauspäivistä.

9 luku

Kulukorvaus

1 §

Oikeus kulukorvaukseen

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

- 1) työvoimakoulutus;
- 2) 6 luvussa tarkoitettu työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu;
- 3) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu;
- 4) työnhakuvalmennus;
- 5) uravalmennus;
- 6) kokeilu.

9 luku

Kulukorvaus

1 §

Oikeus kulukorvaukseen

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

- 1) työvoimakoulutus;
- 2) *(kumotaan)*
- 3) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu;
- 4) työnhakuvalmennus;
- 5) uravalmennus;
- 6) *4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu kokeilu.*

4 §

Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen, 6 luvussa tarkoitetun työttömyys-

4 §

Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen eikä kotoutumisen edistämisestä anne-

etuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Alle 25-vuotiaan ammatillista koulutusta vailla olevan nuoren oikeus saada kulukorvausta työkokeilun osallistumispäiviltä edellyttää, että työkokeiluun osallistuvan oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan johdosta tai että hän on saanut työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai kokeiluun taikka osallistuu 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin.

— — — — —

2 §

Muuttokustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta muuttokustannuksista työttömälle, irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle työttömäksi jäävälle työnhakijalle,

tun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun kokeiluun taikka osallistuu 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin.

— — — — —

2 §

Muuttokustannusten korvaus

(kumotaan)

joka siirtyy työhön työttömyysturvalain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetun työssäkäyntialueensa ulkopuolelle.

Muuttokustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kustannusten korvaamista on pidettävä tarkoituksenmukaisena työvoiman saatavuuden ja työttömän tai työttömäksi jäävän työnhakijan työllistymisen kannalta.

Muuttokustannusten korvausta ei voida maksaa työnhakijalle, joka saa muuta korvausta muutosta aiheutuvista kustannuksista tai joka saa työn vastaanottamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena työttömyysturvalain 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettua matkavastustusta.

Korvattavista muuttokustannuksista ja korvauksen enimmäismäärästä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua.

Työolosuhteiden järjestelytukena korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

3 §

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua. *Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle työolosuhteiden järjestelytuki myönnetään valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.*

Työolosuhteiden järjestelytukena korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvussa tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

9 §

9 § on kumottu L:lla 30.12.2014/1366.

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvussa tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

9 §

Tukien ja korvausten rahoitus

Lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettu palkkatuesta ja 7 luvun 14 §:n mukaan valtion virastolle ja laitokselle osoitettavista määrärahoista rahoitetaan enintään peruspäivärahaa vastaava määrä työttömyysetuusmäärärahoista. Työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus on enintään palkkatukijaksoa vastaavaan ajanjaksoon sisältyviltä työttömyysetuuden maksupäiviltä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava määrä. Peruspäivärahaa vastaavan määrän yli menevä osuus rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

Peruspäivärahan määrällä tarkoitetaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosaa.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään palkkatuen rahoituksesta, ei sovelleta sellaiseen työ- ja elinkeinotoimiston myöntämään palkkatukeen, jota osarahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta.

Työttömälle työnhakijalle myönnetty 8 luvussa tarkoitettu starttiraha rahoitetaan työttömyysetuusmäärärahoista koko tukikauden ajan. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjes-

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten

tämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämistään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tekneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää va-

estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämistään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tekneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää va-

litusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua, eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty 7 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella; palkkatukea koskevasta päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista 10 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella *tai korvaus muutto-*kustannuksista 10 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella; *tai*

4) päätös koskee ratkaisua olla tarjoamatta asiakkaalle ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointeja ja yritystoiminnan kehittämispalveluja tai tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua.

litusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua, eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty 7 luvun 2 §:n 1 *tai* 2 momentin perusteella; palkkatukea koskevasta päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista 10 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella;

4) päätös koskee ratkaisua olla tarjoamatta asiakkaalle ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointeja ja yritystoiminnan kehittämispalveluja; *tai*

5) päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Tämä laki tulee voimaan xx päivänä xxkuuta 20xx.

Niille työnhakijoille, jotka ovat työttömänä työnhakijana 31.12.2016 ja joiden yhdenjaksoinen työttömyys tämän lain voimaan tullessa on kestänyt vähintään kolme kuukautta, tämän lain mukainen kolmen kuukauden haastattelu on järjestettävä viimeistään 31.3.2017.

Jos työkokeilu tai työnhakijan työttömyys-etuudella tuettu omaehtoinen opiskelu on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, henkilön oikeuteen saada kulukorvausta sovelletaan 9 luvun 1 ja 4 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Jos työsuhde on alkanut ennen tämän lain voimaan tuloa, muuttokustannusten korvaukseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 12 luvun 9 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018. Säännöstä ei sovelleta vuonna 2017 maksettavaan palkkatukeen ja starttirahaan, jotka kohdistuvat aikaan ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 3 §, 4 §:n 4 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 7 luvun 3 § laeissa 1188/2009, 918/2012 ja 1368/2014, 4 §:n 4 momentti laissa 1188/2009 ja 12 §:n 2 momentti laissa 313/2010,

muutetaan 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 2 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentti, 5 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 6 luvun 4 §:n 3 momentti, 7 luvun 10 §:n 2 momentti, 8 luvun otsikko sekä 11 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 4 ja 12 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta laissa 918/2012, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012 sekä 1 §:n 2 momentti, 7 luvun 10 §:n 2 momentti ja 11 luvun 4 § laissa 1374/2014, 5 luvun 4 §:n 1 momentti ja 13 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1049/2013, 6 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 608/2004 sekä 11 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2014 ja 12 § laeissa 1188/2009, 288/2012 ja 1374/2014, ja

lisätään 2 a lukuun väliaikaisesti uusi 12 b §, 5 lukuun uusi 4 a § ja 5 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1049/2013, uusi 5 momentti ja 8 lukuun lailla 313/2010 kumotun 1 §:n tilalle uusi 1 § ja lailla 1001/2012 kumotun 2 §:n tilalle uusi 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki:

Ehdotus:

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) työllistymistä edistävällä palvelulla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, *kokeilua*, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

15) työllistymistä edistävällä palvelulla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, *mainitun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua kokeilua*, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiitti-

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiitti-

set edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työttömyysetuuteen on tässä laissa säädettyin edellytyksin oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai päätoimisesti työllistyy yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettu lomautukseen rinnastettava syy työnteon ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;

2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättymisen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja

3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.

5 §

Yritystoiminta ja oma työ

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään.

set edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työttömyysetuuteen on tässä laissa säädettyin edellytyksin oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai *työllistyy yhdenjaksoisesti päätoimisesti yli kahta viikkoa* yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettu lomautukseen rinnastettava syy työnteon ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;

2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättymisen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja

3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.

5 §

Yritystoiminta ja oma työ

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään *yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan*.

2 a luku

Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

12 b §

***Tämän lain poikkeava soveltaminen työko-
keiluun***

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettyyn julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työkokeiluun ei sovelleta, mitä 11 §:ssä, 12 §:n 2 ja 3 momentissa ja 12 a §:n 1 momentissa säädetään.

5 luku

**Työttömyyspäivärahan saamisen edelly-
tykset**

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei 4 §:n 4 momentin perusteella lueta työssäoloへhtoon tai jona henkilö on työllis-
tymistä edistävässä palvelussa.

4 §

Palkansaajan työssäoloへhtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloへhtoon luetaan ka-
lenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuu-
tuksenalaisessa työaika ja palkkaa koskevat
edellytykset täyttävässä työssä. Työssäoloへ-
htoon luetaan myös sellaiset tädet kalenteri-
viikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytet-
tyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta
työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11
luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestä-
mässä työllistymistä edistävässä palvelussa.
Kukin kalenteriviikko luetaan työssäoloへ-
htoon vain kerran.

5 luku

**Työttömyyspäivärahan saamisen edelly-
tykset**

3 §

Palkansaajan työssäoloへhto

Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei 4 §:n 4 momentin tai 4 a §:n 1 mo-
mentin perusteella lueta työssäoloへhtoon tai
jona henkilö on työllistymistä edistävässä
palvelussa.

4 §

Palkansaajan työssäoloへhtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloへhtoon luetaan ka-
lenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuu-
tuksenalaisessa työaika ja palkkaa koskevat
edellytykset täyttävässä työssä. Kukin kalen-
teriviikko luetaan työssäoloへhtoon vain ker-
ran.

4 a §

Työssäoloへhdon kertyminen palkkatuetussa

*työssä ja työllistymistä edistävässä palvelus-
sa*

Palkkatuetussa työssä työssäoloehdoton luetaan 75 prosenttia työssäoloehdoton täyttävistä kalenteriviikoista. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehdoton luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdoton täyttävät kalenteriviikot.

Työssäoloehdoton luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

10 §

Työssäoloehdoton voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehdoton luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

13 §

Ostavastuu aika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä viittä täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Ostavastuu aika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä säädettyä työttömyyspäivära-

10 §

Työssäoloehdoton voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehdoton luettavassa työssä tai työssä, jota ei lueta työssäoloehdoton 4 a §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen takia, työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

13 §

Ostavastuu aika

han enimmäisaikaa kohti.

Ostavastuuakaa ei kuitenkaan aseteta, jos päivärahakauden enimmäisaika alkaisi vuoden kuluessa edellisen enimmäisajan alkamisesta ja jos omavastuuakaa on asetettu edellisen päivärahakauden enimmäisajan alkaessa.

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä, joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä tai joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi taikka oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajien ylittymisen vuoksi. Omavastuuakaa luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuakaa. Omavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1–3 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallineen tilanteen mukaisesti. Jos henkilön 5 luvun 3 §:n mukainen työssäoloehto täyttyy

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

1) joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;

2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;

3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajien ylittymisen vuoksi.

Ostavastuuakaa luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuakaa. Omavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1–4 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallineen tilanteen mukaisesti. Jos henkilön 5 luvun 3 §:n mukainen työssäoloehto täyttyy

kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan 1 momentin mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain (1663/1995) tai vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla.

kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan 1 momentin mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla taikka jonka palkkaa on alennettu määräaikaisesti ja palkan alentaminen perustuu työsopimuslain 7 luvun 3 §:n mukaisiin irtisanomisperusteisiin tai työpaikalla tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehtyyn henkilöstöä koskevaan kirjalliseen sopimukseen.

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

3 §

Oikeus työmarkkinatukeen matkaavustuksena

Työmarkkinatuki voidaan myöntää matkaavustuksena työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävänsä koko-aikatyön työssäkäyntialueensa ulkopuolella ja jolle työn vastaanottamisesta aiheutuu huomattavia kustannuksia. Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työmarkkinatukea tai jolle ei makseta työmarkkinatukea 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä. Matka-avustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

Matka-avustusta ei myönnetä sellaisen työsuhteen perusteella, jonka palkkauskustannuksiin työnantajalle on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua palkkatukea.

4 §

Työmarkkinatuen määrä

Matka-avustuksena maksetaan 1 ja 2 mo-

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

(kumotaan)

4 §

Työmarkkinatuen määrä

(kumotaan)

mentissa tarkoitettu työmarkkinatuki ilman työmarkkinatuen korotusosaa.

10 §

Omapastuuuauka

Omavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:
1) joina henkilö ei täytä työttömyysetuuden saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
2) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajoiden ylittymisen vuoksi;
4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 2 §:n mukaisen odotusajan vuoksi.

10 §

Omapastuuuauka

Omavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:
1) joina henkilö ei täytä työttömyysetuuden saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
2) *joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;*
3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajoiden ylittymisen vuoksi;
5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 2 §:n mukaisen odotusajan vuoksi.

12 §

Työmarkkinatuen kesto

Matka-avustus voidaan määrätä maksettavaksi enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Matka-avustus maksetaan viideltä päivästä viikossa sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään etuuspäivien määrästä viikossa.

12 §

Työmarkkinatuen kesto

(kumotaan)

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolittiset rajoitukset

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähin-

tään kaksi kuukautta kestävästä koko-aikatyöstä. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä.

Liikkuvuusavustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruisen ilman korotusosaa.

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa:

1) 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työstä;

2) 45 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työstä; tai

3) 60 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävästä työstä.

Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin enintään työsuhteen ajan.

3 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustusta maksetaan sen estämättä, mitä 2 ja 2 a luvussa ja 3 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta mitä 4 luvun 7 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja mitä 4 luvun 8 §:ssä säädetään lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta työttömyysetuuteen.

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Hakemus matka-avustuksesta voidaan jättää myös työvoimatoimistoon.

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä;

3) 7 luvun 3 §:ssä ja 12 §:n 2 momentissa säädetystä matka-avustuksena maksettavasta työmarkkinatuesta;

4) työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1–3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

5) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa säädetystä opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä 5–7 §:ssä säädetystä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

7) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Liikkuvuusavustusta haetaan Kansaneläkelaitokselta tai siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on.

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä;

3) työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1–3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

4) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa säädetystä opintojen todisteellisestä keskeyttämisestä sekä 5–7 §:ssä säädetystä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

6) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työvoimapoliittisen lausunnon 2 luvun 1 §:ssä säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) antaa työvoimapoliittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 5 §:n 2 momentissa ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opintojen keskeyttämisestä ja oikeudesta työttömyysetuuteen keskeytyksen ajalta;

3) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon, joka koskee oikeutta työmarkkinatukeen, koskemaan oikeutta työttömyyspäivärahaan;

4) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

5) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä seikoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 §

Matka-avustuksen takaisinperintä

Jos henkilö eroaa työstä tai omalla menettelyllään aiheuttaa työsuhteen päättymisen

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työvoimapoliittisen lausunnon 2 luvun 1 §:ssä säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa;

2) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia;

3) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

4) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta, lausuntoon sisällytettävistä tiedoista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja 2 momentin 1 kohdan perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 §

Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Jos henkilö eroaa työstä tai omalla menettelyllään aiheuttaa työsuhteen päättymisen

kahden kuukauden kuluessa sen työsuhteen alkamisesta, jonka perusteella hänelle on maksettu 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettua matka-avustusta, peritään matka-avustus takaisin, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

Matka-avustusta ei peritä takaisin, jos henkilöllä on ollut 2 a luvun 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu pätevä syy työstä eroamiseen.

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea ei saa ulosmitata.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle sellaisten henkilöiden henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista 14 luvun 3 a §:n nojalla sekä tiedot heille edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä.

kahden kuukauden kuluessa sen työsuhteen alkamisesta, jonka perusteella hänelle on maksettu 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta, peritään liikkuvuusavustus takaisin, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle sellaisten henkilöiden henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista 14 luvun 3 a §:n nojalla sekä tiedot heille edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa työmarkkinatuen saajan kotikunnalle sellaisten työmarkkinatuen saajien henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille on maksettu työmarkkinatukea yhteensä 200 päivältä työttömyyden perusteella. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa henkilön kotikunnalle henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot sellaisista henkilöistä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 ja 9 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan

täyttyä

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus rahoitetaan:

1) valtion varoista sen maksukauden loppuun, jonka aikana henkilölle on tullut maksetuksi työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea yhteensä 300 päivältä;

2) puoliksi valtion ja työmarkkinatuen saajan kotikunnan varoista 1 kohdassa tarkoitetun maksukauden jälkeiseltä työttömyysajalta sen maksukauden loppuun, jonka aikana henkilölle on tullut maksetuksi työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea yhteensä 1 000 päivältä; ja

3) 2 kohdassa tarkoitetun maksukauden jälkeiseltä työttömyysajalta siten, että työmarkkinatuen saajan kotikunta vastaa 70 prosentilla ja valtio 30 prosentilla työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi maksetun työmarkkinatuen rahoituksesta.

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus, 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettu korotusosa sekä 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettu matka-avustus rahoitetaan kuitenkin aina valtion varoista, eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettu korotusosa rahoitetaan kuitenkin aina valtion varoista, eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus, 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9

tetaan valtion varoista.

luvun 1 §:ssä tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Tämä laki tulee voimaan xxx päivänä xxxx kuuta 20xxxx. Lain 2 a luvun 12 b § on voimassa vuoden 2018 loppuun.

Lain 2 luvun 1 ja 5 §:ää, 5 luvun 13 §:ää ja 7 luvun 10 §:ää sovelletaan yritystoimintaan ja omassa työssä työllistymiseen, joka on alkanut tämän lain tultua voimaan.

Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, jos työsuhde alkaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, jos työsuhde alkaa viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2017 ja matka-avustusta on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Jos henkilölle on myönnetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista matka-avustusta, hänellä ei saman työsuhteen perusteella ole oikeutta tämän lain mukaiseen liikkuvuusavustukseen.

Laki

työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan
muutetaan
lisätään

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

4 §

4 §

Koeaika

Koeaika

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työn aloittamisesta alkavasta, enintään neljän kuukauden pituisesta koeajasta. Jos työnantaja järjestää työntekijälle erityisen työhön liittyvän koulutuksen, joka kestää yhdenjaksoisesti yli neljä kuukautta, koeaika saadaan sopia enintään kuuden kuukauden pituiseksi.

Kahdeksaa kuukautta lyhyemmässä määräaikaissa työsuhteessa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestosta. Jos työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen.

Jos työnantajaa sitovassa työehtosopimuksessa on määräys koeajasta, työnantajan on ilmoitettava tämän määräyksen soveltamisesta työntekijälle työsopimusta solmittaessa.

Koeajan kuluessa työsopimus voidaan molemmin puolin purkaa. Työsopimusta ei saa kuitenkaan purkaa syrjivillä tai muutoinkaan

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työn aloittamisesta alkavasta, enintään neljän kuukauden pituisesta koeajasta. Jos työnantaja järjestää työntekijälle erityisen työhön liittyvän koulutuksen, joka kestää yhdenjaksoisesti yli neljä kuukautta, koeaika saadaan sopia enintään kuuden kuukauden pituiseksi.

Kahdeksaa kuukautta lyhyemmässä määräaikaissa työsuhteessa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestosta. Jos työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen. *Vastaavasti koeajan enimmäispituudesta on vähennettävä aika, jolloin työntekijä on ennen työsuhteeseen palkkaamista tehnyt samoja tai samankaltaisia tehtäviä työnantajalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyssä työkoekilussa.*

Jos työnantajaa sitovassa työehtosopimuksessa on määräys koeajasta, työnantajan on ilmoitettava tämän määräyksen soveltamisesta työntekijälle työsopimusta solmittaessa.

Koeajan kuluessa työsopimus voidaan molemmin puolin purkaa. Työsopimusta ei saa kuitenkaan purkaa syrjivillä tai muutoinkaan

koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta laiminlyötyään tämän pykälän 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa. (30.12.2014/1331)

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Säännösten pakottavuus

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön;

3) kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun tai palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu ja palkkatuettu työ järjestetään työpaikassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille.

L:lla 1367/2014 lisätty 2 momentti on väliaikaisesti voimassa 1.1.2015–31.12.2016.

koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta laiminlyötyään tämän pykälän 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Säännösten pakottavuus

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön